

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT,
Македонија 70 ДЕН 3.50 USD 12.00 HRK

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

4. VII 1997. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIX • ЦЕНА 10 ДИНАРА • БРОЈ 2369

За све од 7 до 107

ПОРУЧНИК
БЛУБЕРИ

АНЂЕЛСКО ЛИЦЕ

ВЕРОВАЉЕ

Веровали или не!

НА ВИСИНИ ОД 549 МЕТЈА

10 СЕКУНДИ ПРЕ ПАДА
НА ЗЕМЉУ, ПАДОБРА-
НАЦ ЕДИ ТАРНЕР ПО-
ВУКАО ЈЕ УЗИЦУ ПА-
ДОБРАНА ОНЕСВЕШ-
ТЕНОГ ФРЕНКА ФАР-
НАНА И ТАКО МУ
СПАСАО ЖИВОТ.

САМОЛЕПЛИВЕ ВЕШ-
ТАНКЕ НОКТЕ ОД ЈЕ-
СТИВИХ МОРСКИХ ТРАВА
ПРОИЗВОДИ ЈЕДНА КОМ-
ПАНИЈА ИЗ ЈАПАНА.

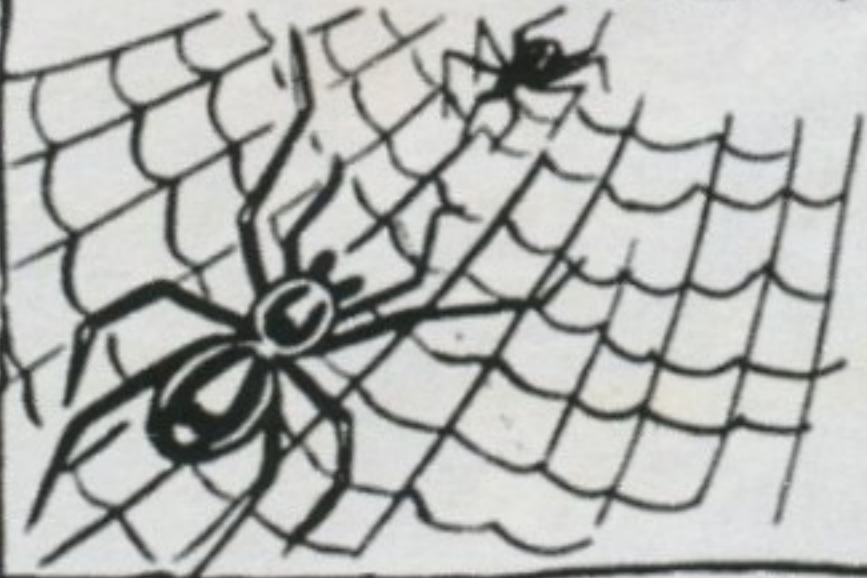
ЦРНА ЈАЈА

НОСИ ЧИЛЕАН-
СКА ЈАРЕБИ-
ЦА.

PORCIA FIMBRIATA

ПАУК СА НОВОГ ЗЕЛАН-
ДА, СВОЈ ОМИЉЕНИ
ПЛЕН - ДРУГЕ ПАУКЕ
- ХВАТА У МРЕЖКУ КОЈЕ
ЈЕ ЖРТВА САМА
ИСПЛЕЛА.

НА ГОТМААР ФЕСТИВАЛУ

КОЈИ СЕ ОДРЖАВА СВАКЕ ГОДИНЕ У ИН-
ДИЈИ СТАНОВНИЦИ МЕСТА ПАНДУРА ПО-
ДЕЛЕ СЕ У ДВЕ ГРУПЕ И ГАБАЈУ СЕ КА-
МЕЊЕМ СВЕ ДО ЗАЛАСКА СУЊА.

ДЕСЕТОГОДИШЊИ ЧОКЕЈ
ИЗ ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ, ЧОН
ДЕЛИ, ЗАХАО ЈЕ ЧАК ДЕСЕТ ПО-
БЕДНИЧКИХ КОЊА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● адвокати у Великој
Британији у судници увек
носе црне тоге јер су звани-
чно још у жалости за кра-
љицом Мери, супругом кра-
ља Вилијема III, која је умр-
ла 1694. године.

●●● Шон Конери, славни
први тајни агент Џејмс Бонд,
учествовао је 1953. године
на аматерском такмичењу
за мистер универзума и није
прошао.

●●● круг начињен палцем
и кажипрстом у Сједиње-
ним Америчким Државама
значи ОК, у Француској оз-
начава нулу, а на Средњем
истоку је непристојан гест.

●●● остало је забележе-
но да су се вештице, пре не-
го што седну на метлу, ски-
дале голе и мазале и тело и
метлу летећом машћу. Њи-
хов омиљени пут за излета-
ње водио је кроз оцак, али

су морале да се чувају бли-
зине црквених звона која су
имала моћ да их сместа обо-
ре на земљу.

●●● славног сликара Па-
бла Пикаса бабаца је одба-
цила као мртворођеног, а
оживео га је ујак који му је у
плућа дунуо оштар дим ци-
гаре.

●●● за један од првих за-
нимљивих ребуса сматра се
ребусни потпис познатог
римског говорника, полити-
чара и филозофа Цицерона.
У посветама боговима он је
на крају цртао кржљава зр-
на леблебије - или наута ка-
ко га неки називају - која се
на латинском зове цицер (ci-
cer) сигуран да ће богови
одгонетнути ко им пише по-
хвале. Маркус Тулијус Ци-
церон живео је од 106. до
43. године пре наше ере.

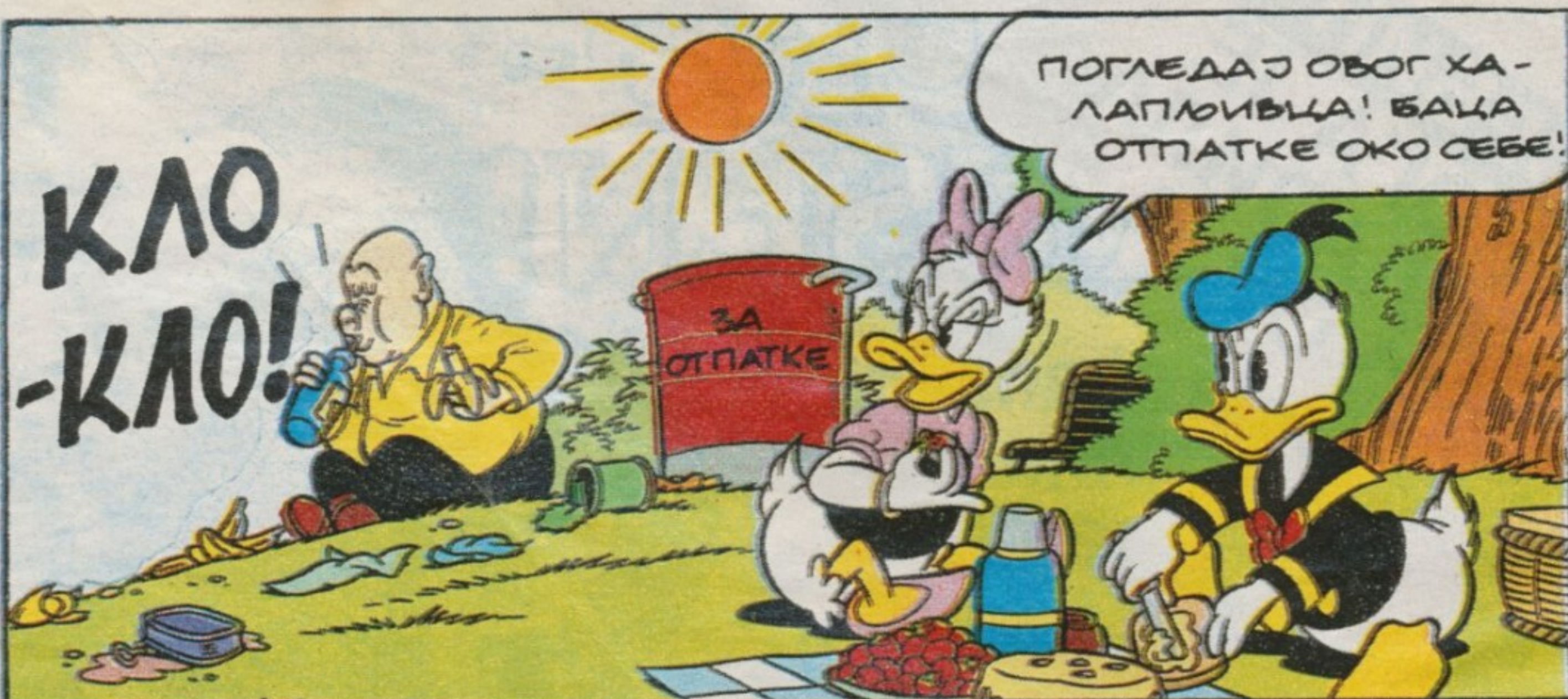
Илустровао: ЗОРАН ПЕТКАНИЋ ПЕТКО

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

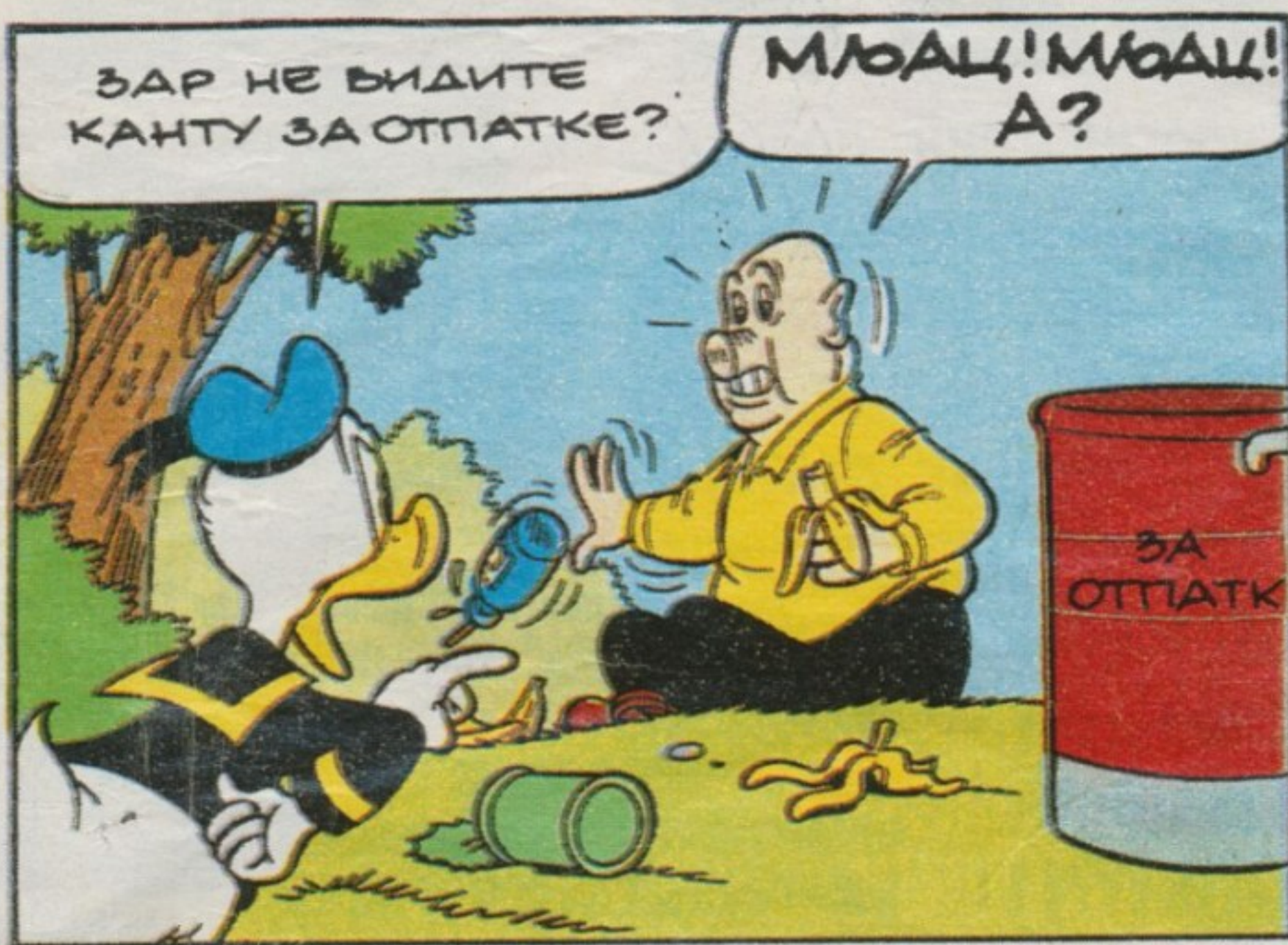
КЛО
-КЛО!

ПОГЛЕДАЈ ОВОГ ХА-
ЛАПУИВЦА! БАЦА
ОТПАТКЕ ОКО СЕБЕ!

ЗАР НЕ ВИДИТЕ
КАНТУ ЗА ОТПАТКЕ?

МЈАЦ! МЈАЦ!
А?

ШТА ТЕБЕ БРИГА
ШТА ЈА РА-
ДИМ?

ОХ! ПАЈО, СКЛОНИ
МУ СЕ С ПУТА!

ОООХ!

САМ ЈЕ СЕБЕ
СМЕСТИО НА
ПРАВО МЕСТО!

ХИ,
ХИ, ХИ!

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

**СРБИНИ
КОГА ЈЕ
СЛАВИЛА
РУСИЈА**

КОЗАК

ИЗ НОВОГ САДА

Дејан Суботић као млад официр и...

... као губернатор

Дејан Суботић, син просветитеља и књижевника Јована Суботића и брат хирурга и оснивача Медицинског факултета у Београду доктора Војислава Суботића, догурао је чак до губернатора у Сибиру на простору четири пута већем од Француске

Неком приликом Вук Караџић је рекао: „Србија нема ни у чему већег недостатка, ни веће нужде и потребе него у људима способним за народне службе“. Кнез Милош је узвратио: „Позлатила му се!“

А способни људи су пристизали. Углавном су то били Срби из Угарске који су се латили просветитељског рада. Један од њих био је и Јован Суботић. У Сегедину, који је тридесетих и педесетих година прошлог века био значајно средиште српске културе, завршио је лицеј, ту се посветио и књижевности. Писао је романтичне епове, романае, беседе, приповетке, херојске и лирске песме, трагедије... Постао је доктор филозофије и права, радио као адвокат, живео и у Новом Саду, а умро 1886. у Земуну у шездесет деветој години.

Најпре је умро Јован, па жена му Савка. На земунском гробљу и данас постоји њихова породична гробница.

Не пада ивер далеко од кладе

Јован и Савка имали су четири сина. А где ће ивер даље од кладе. Најстарији син Дејан постигао је славу која се његовим родитељима ни у сну не би „јавила“. Млађи, Војислав, постао је уважени српски хирург и један је од оснивача Медицинског факултета у Београду. И данас једна улица усред зграда Медицинског факултета, она која од Делиградске избија на Карађорђево парк, носи име доктора Суботића. Трећи син Јована Суботића, Бранислав, није имао среће, умро је као млади дипломата. Најмлађи

— Озрен — тумарао је Азијом, учествовао у Руско-јапанском рату, затим се скрасио у Новом Саду бавећи се новинарством, а своје доживљаје из Русије и Азије описао је у књизи „Из жутог царства“.

Ипак, Дејан Суботић је надмашио не само чланове породице већ готово и све Србе тог времена. Довољно је рећи: Русија је земља голема, а Русија га је славилa!

Како је све почело? Јован Суботић одвео је сина Дејана на школовање у Москву. Шта и очекивати од човека који није подносио Угаре, још мање Аустријанце, а Русију називао „мајком“. Искористио је прилику да поведе Дејана јер је те, 1867. године био вођа српске делегације на Свесловенском етнографском скупу у Москви.

Од Кавказа до Србије и назад

Дејан Суботић имао је тада петнаест година. Примљен је за питомца војне морнарице, али Јован Суботић није био било ко у политици, па је по наређењу руског цара Александра III Дејан премештен у Константиновску официрску школу у Петрограду у коју су примани само синови родитеља из највиших слојева домаћег племства. Било је у том поступку и гнева руског цара према аустријском који је Суботића по повратку из Москве протерао из Беча и забранио да се бави адвокатуром, а све због ватреног патриотског говора који је Јован одржао на Свесловенском скупу.

Тако се политика ушуњала у живот младог Дејана, да му касније, само преобучена у официрску униформу, постане

судбина. Уследиће готово невероватна каријера и догађаји због којих ће Руси славити једног Србина као свог хероја.

Поставши официр, Дејан Суботић најпре је служио две године у царској армији. Није сметало што је странац. Завршио је и Николајевску генералштабну академију и распоређен у Генералштаб на службу, за почетак у чину капетана. А бити капетан није у то време било мало, напротив. У том чину затекао се са службом у Тифлису на Кавказу, али Нови Сад му није избијао из главе. Далеко је Тифлис од Новог Сада, а војна служба не напушта се тако лако. Утом је 1876. избио Српско-турски рат и ето Дејана као добровољца у Србији, под командом руског генерала Черњајева. Био је пет месеци на ратишту. По наређењу се вратио у Русију јер је 1877. избио Руско-турски рат. У Москву су стизале вести о његовом херојству. Рат није трајао дуго, око годину дана. Што због херојског држања, што због познавања језика — при крају живота говорио је чак пет — Дејан Суботић је одређен за руског представника у међународној војној комисији која је у Цариграду требало да одреди нове бугарско-турске границе.

Шта је генерал спрема атамана

У животу Дејана Суботића измешали су се позив војника и политичара. Али, ко да одбије цара? По повратку из Цариграда постављен је за војног аташеа при руском посланству у Букурешту. Затим се вратио у Тифлис са чином пуковника. Повремено су из Москве стизала

наређења да по војној дужности обилази централну Азију и Персију. О Новом Саду није престајао да мисли.

Ни часа мира није имао. Током 1885. постао је начелник штаба Петнаесте пешачке дивизије, а четири године касније прекомандован је за начелника штаба Кавкаске гренадирске дивизије.

Таман се скрасио, желео би и да се скући макар на далеком Кавказу, кад после нових четири године опет прекоманда. Овога пута чекало га је место команданта пука у Владивостоку. Ни Хабаровски није много ближи Москви и цивилизацији. Имао је само четрдесет година када је добио чин генерала и постављен за шефа штаба Приамурске војске у Хабаровском.

Дејан Суботић добио је наређење од руског цара да са војног положаја на коме се налазио осматра политичке прилике и снагу Кине и Јапана, земаља које су водиле међусобни рат а привлачиле пажњу целог света. Тако је Дејан Суботић силом прилика постао стручњак за војна питања Далеког истока.

Збивања су текла као на траци. У 1897. Суботић је постављен за војног гувер-

нера источносибирске Приамурске области и атамана тамошњих усурјских козака. Понашао се и живео као козак, од козака је научио све што се о њима тада знало, чак их је у неким вештинама надмашивао. Истовремено, постао је и начелник Квантуншког полуострва и командант тамошње војске. Његово седиште налазило се у Владивостоку, а управљао је подручјем четири пута већим од Француске!

Следеће године постављен је за команданта и гувернера Порт Артура, војне луке и најважније и најудаљеније руске стратегијске тачке.

Није Дејан Суботић провео ни неколико дана на допусту у Петрограду, а у Кини је 1898. избио Боксерски устанак. Суботић се путујући скоро месец дана, враћа на Далеки исток. Дато му је начелство над Јужноманџурским одељењем код Мугдена. Заузима Мугден и град Лијаољан. У Москви га славе. Добија чин генерал-лајтнанта и орден – Георгијевски крст четвртог степена.

Врхунац каријере досегао је 1902. године када је именован за приамурског генерал-губернатора, команданта армије

и врховног атамана Приамурске козачке војске! О томе је брујала Москва, Петроград и остали велики руски градови. Међутим, Суботић је више волео да каже:

– Ја сам само козак, и то одличан козак!

* * *

Да је слава пролазна добро је осетио и Дејан Суботић. После Руско-јапанског рата у коме је учествовао, Суботић је постављен за гувернера Туркестана. Но, када је 1905. у Русији избила револуција, није крио своје слободоумне идеје и – одмах је пензионисан.

За време Првог светског рата сетила га се српска влада и поставила за почасног конзула Србије на Криму. Накратко.

Заборављен од свих, а затечен Октобарском револуцијом, напустио је Русију и коначно се обрео у Новом Саду. Ту није могао да се скраси, те се убрзо преселио у Београд где је живео до смрти. Умро је 1920. у Загребу, а сахрањен у породичној гробници на земунском гробљу. Имао је шездесет осам година.

Миленко Тодоровић

Илустровао Брана Јовановић

НОБЕЛОВА НАГРАДА КОЈУ НЕ ПРИЖЕЉКУЈУ БАШ СВИ

ЧЕСТИТАМО,

НАЈБЛЕСАВИЈИ

НА СВЕТУ

Зашто неки озбиљни научници седам година испитују везу између замаха репова риба – мачака и земљотреса, смишљају машине које препознају мирис пржених кокица и брију се само до пола? Да би добили Иг Нобелову награду за будалаштину...

Наука је, углавном, озбиљна и корисна. Невоља је с изузецима којих, по мишљењу једног броја научника са Харварда, има сасвим довољно да се установи годишња награда за најбесмисленије и најглупље научно откриће на свету, што су они и учинили.

Назив награде, Иг Нобел, потиче од имена извесног Игнација Нобела, проналазача сода-воде, који с оним Нобелом, Алфредом, није био ни у каквом сродству. (Иг Нобел се, иначе, од енглеске речи ignoble која значи гадан, сраман, простачки, разликује само у редоследу два последња слова, а свака сличност у овом случају је намерна). Свечана додела Иг Нобела одржава се једном годишње на Харварду, а конкуренција је, кажу, немилосрдна. Ниједан југословенски научник, за сада, није ушао у ужи избор.

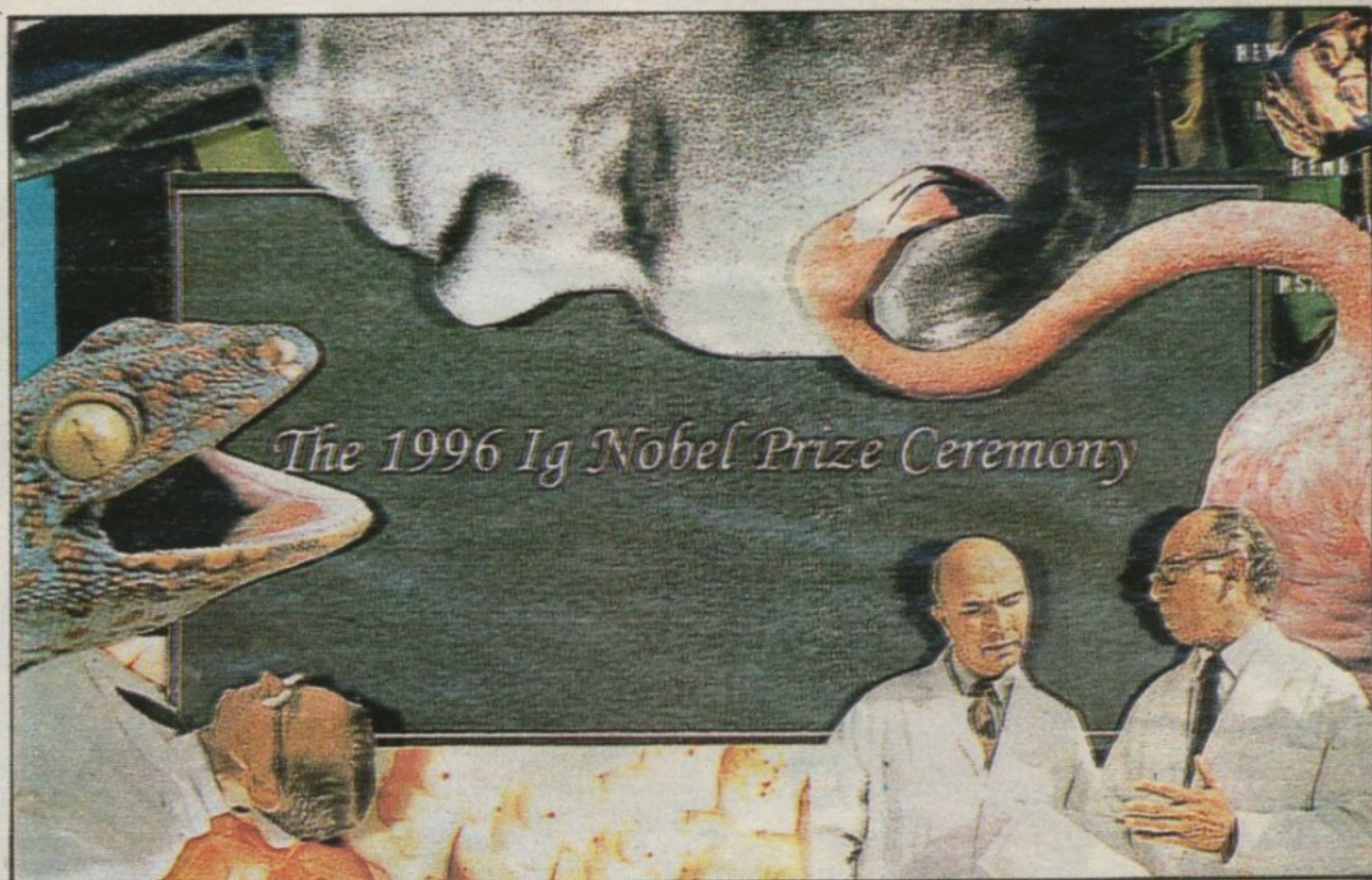
Утицај брада на емотивни живот домаћих мачака

Досадашње искуство показује да кандидати за Иг Нобелову награду могу да се сврстају у две опште категорије: творце намерно блесавих истраживања и ауторе којима Игнације (Нобел) није био ни на крај памети, а Алфред (Нобел) можда и јесте. Пракса је показала да ови други имају далеко веће изгледе да се домогну највишег светског признања „за истраживања која никако не би смела да се понове“, како пише у пропозицијама Иг Нобелове награде.

Пит Хики, стручњак за комуникације са Универзитета Отаве у Канади, спада у ред оних који су за Иг Нобелову награду конкурисали из вица. Његове колеге и пријатељи већ су се навикли да га гледају до пола обријаног, а отпола зараслог у густу, црну браду.

Сврха Питовог истраживања: да провери основаност општеприхваћеног мишљења да брада штити од хладноће. Закључак до кога је дошао: изгледа да штити, али то тек треба да буде поткрепљено додатним истраживањима која су још у току.

Све у свему, Пит је до пола обријан, а отпола брадат радио све што иначе ради током обично сурове канадске зиме: ишао је на скијање, тр-

Плакат за Иг Нобелову награду која се сваке године свечано уручује на Харварду. Награду је установила група научника с овог америчког универзитета, делимично из вица, али и да би скренула пажњу на огроман број наводно озбиљних, а у ствари бесмислених научних пројеката и истраживања којих има напретек широм света.

чао, веслао, одлазио на посао... И? Па, он би рекао да мраз више штипа обријану од длакаве стране лица, али ипак није спреман да олако извлачи закључке:

— Шта ако нам је урођено да брадату половину доживљавамо као топлију, а да при том тај доживљај не одговара стварности? — пита се и додаје:

— У ствари, да би се добио иоле веродостојан одговор на ово питање, било би потребно обријати некога до пола, а да он тога уопште не буде свестан.

Кетрин Малони са Ферфилд универзитета и још четворо истраживача из других америчких универзитетских центара такође су се годину дана бавили брадама, али су испитивали њихов учинак на нервни систем и емотивни живот домаћих мачака.

У току испитивања маче су имале прилику да добро осмотре по пет фотографија свеже обријаних и пет фотографија брадатих мушкараца. Док су оне зуриле, истраживачи су им мерили откуцаје срца, брзину дисања, ширење зеница и понашање. Закључак? Мачке не воле брадате, нарочито не оне с црном косом и брадом...

Мртве пијане пијавице и гравитационо условљени тост

Истраживање Андерса Берхајма и Хогне Сандвика са Универзитета у Бергену у Норвешкој носи наслов: „Утицај пива, белог лука и киселе павлаке на апетит пијавица“ што као тема

и није сасвим без везе јер се одвратне животињнице и дан-данас користе у микрохирургији за отклањање крви с хируршких шавова. Само што, кажу Андерс и Хогне, пијавице повремено закажу у обављању задатка који им је поверен (засите се) и шта онда да се ради?

Ту пиво не помаже. Једино што су Норвежани постигли када су их залили пивом јесте да су

ЕЛЕКТРОИЗОЛАЦИОНИ „ТВИНКИ“ КОЛАЧИЋИ:

Сврха истраживања: да се утврди живљивост омиљених америчких колачића од патишпања у ситуацијама крајње нужде.

Аутори: Крис Гаудз и Тод Стадлер, Универзитет Рајс, Хјустон, САД.

Закључак: колачићи су одлични електроизолатори и добар тапацирунг при падовима са шестог спрата што су Крис и Тод у пракси проверили бацањем твинкија с поменуте висине и пуштањем струје кроз исте.

Корист од овог сазнања: никаква.

ХЕМИНГВЕЈ И МАЧКЕ:

Сврха истраживања: да се утврди како мачке доживљавају брадате.

Аутори: Кетрин Мало-ни и група истраживача, Универзитет Фер-филд и неколико других америчких високо-школских центара.

Закључак: мачке не во-ле брадате. Недвосми-слено.

СТЕ

ТЕРМОБРАДА:

Сврха истраживања: да се провери веровање да брада штити од хладноће.

Аутор: Пит Хикл (фотографија), Универзитет Отаве, Канада.

Закључак: Изгледа да заиста штити, али су истраживања још у току.

РАЈСФЕРШЛУСИ, МЕДИЦИНСКИ ПРОБЛЕМ БРОЈ ЈЕДАН

Сврха истраживања: да се изнађе најбезболнији начин да се човек извуче из језиве ситуације пошто се рајсфершлус заглавио тамо где је најболније.

Аутори: амерички лекари Џејмс Нолан, Томас Стилвел и Џон Сандс.

Закључак: неодређен, чека се на резултате додатних истраживања.

се пијавице понапијале услед чега су масовно попадале на леђа. И кисела павлака била је велико разочарање. Бели лук је, међутим, превазишао и најсмелија очекивања истраживача. Показало се да га пијавице просто обожавају, само што их је ужитак стајао хермафродитских глава. Све су поумирале од тровања неколико сати касније.

А кад је већ о апетиту реч, не би имало смисла прескочити истраживање физичара Роберта Метјуза са Астон универзитета у Бирмингему у Енглеској који се позабавио до сада непровереном тезом да намазано парче хлеба, када пада, увек пада на страну с џејмом (Марфијев закон). Метјуз је закључке до којих је дошао објавио у стручном издању „Европски часопис за физику“.

Истини за вољу, он је испитао случајеве када намазани хлеб пада с тањира, а не и друге могуће варијанте. Углавном, закључак је следећи:

теза је сасвим тачна. Ствар је у томе што убрзање које парче хлеба добије при паду преко ивице тањира није довољно велико да се хлеб, поштујући законе физике, пре него што тресне о земљу окрене за 360 степени.

Но, нема места очајању. Роберт предлаже неколико решења. Ако вам је стало да по сваку цену избегнете незгоду о којој је реч, можете: а) да једете искључиво за столом који је висок три метра; б) да уобичајену величину парчета хлеба односно тоста смањите; в) да мажете доњу, а не горњу страну хлеба/тоста.

Сви до сада наведени кандидати за Иг Нобелову награду у ствари су се шалили. Шта, међутим, да се ради с оним угледним научницима и стручњацима који мртви озбиљни троше сопствено време и углавном државне (дакле народне) паре за истраживања и открића за

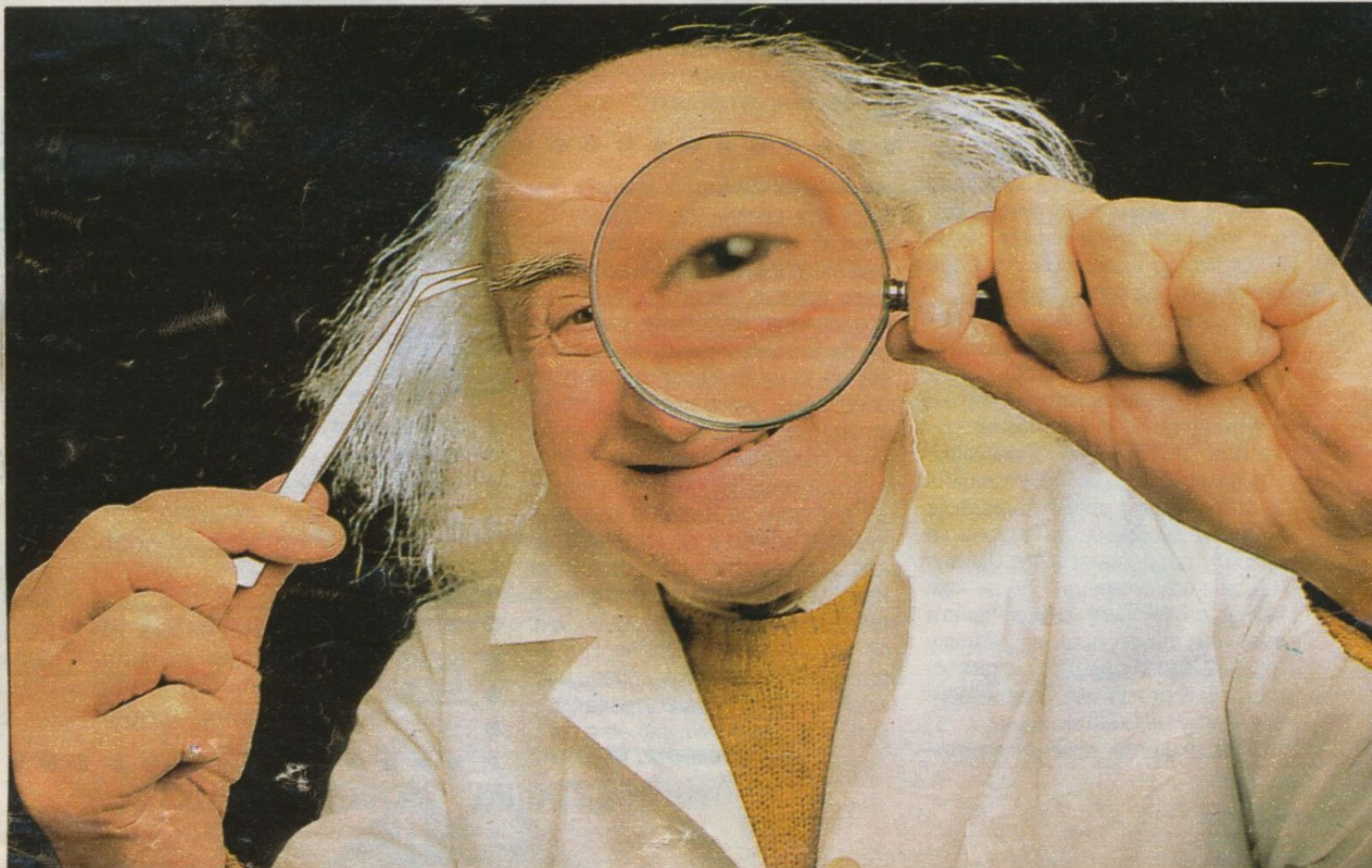

ПАРАЗИТИ И УШНИ АПАРАТ

Сврха истраживања: испитати на самом себи како људи подносе паразите из мачијих ушију, на пример прегаље.

Аутор: амерички ветеринар, добитник Иг Нобелове награде, Роберт Лопез.

Закључак: Лопез сасвим лепо подноси прегаље које је самом себи ставио у уши.

која би у најбољем случају могло да се каже да су савршено непотребна?

Њима, препоручују они који су установили Иг Нобелову награду, треба свечано уручити највише признање за најглупље научно откриће на свету. Имена срећних добитника и подробен опис њихових истраживања објављују се у листу „Годишњак невероватних истраживања“ који једном годишње издаје Харвардски универзитет.

Антихрист Михаил и мирис пржених кокица

Иг Нобеловом славом већ је овенчана јапанска државна Метеоролошка агенција за седмогодишње истраживање које је требало да покаже да ли замаси репова риба-мачака заиста изазивају земљотресе или не. У лауреате спада и Американац који је до последњег децимала израчунао колика је могућност да је бивши руски председник Михаил Горбачов у ствари Антихрист, ал' у новом издању. Она износи: 1 према 8.606.091.751.882, рече човек и доби Иг Нобелову награду.

Исто признање припало је и америчкој Служби за пољопривредна истраживања зато што се, мора се рећи с успехом, прихватила задатка који је сама себи задавала: да пројектује машину способну да намирише мирис пржених кокица?!

Срећни добитник је и ветеринар Роберт Лопез. Не могавши више да издржи страшну недоумицу, на самом себи је проверио опасност коју за човека значе прегалџи који се завлаче у мачије уши. Закључак до кога је дошао: њему мачији паразити ништа нису могли. Преживео је, што му је омогућило да лично прими највише признање за стручну будалаштину.

Једну од награда за 1992. годину добио је Рус Јуриј Стручков и готово да нема тога који би могао да каже како је није заслужио. Јуриј је током десет година научноистраживачког прегалаштва објавио 948 радова. У просеку, по један научни рад свака четири дана...

Годину дана касније, 1993, срећу изузетног признања на равне части је поделило 976 аутора једног стручног медицинског извештаја који је имао сто пута више потписника од броја страница.

Уопште узев, изгледа да су медицина и примењена фармација душу дале за Иг Нобелову награду. Примера ради, стручњаци из истраживачког центра познате јапанске козметичке компаније „Шисеидо“ из Јокохаме, утрошили су силне паре и време да издвоје хемијска једињења одговорна за несрећу смрдљивих ногу. Закључак до кога су дошли? Људи који верују да им ноге смрде заиста имају смрдљиве ноге, за разлику од оних који мисле да су у том погледу О.К. и којима стопала доиста немају непријатан мирис.

Истраживање које је америч-

МА ШТА

КАЖЕШ

ХЕРОЈ ПОСТАО ПЉАЧКАШ

Тек кад је приведен у полицијску станицу и кад су утврдили о коме се ради, иследници су били потпуно збуњени. Зар је могуће да се пред њима налази Мајкл Ремзи, „онај“ Мајкл о коме је пре непуних годину дана причала читава америчка јавност? Нажалост, у питању је био исти младић. Мајкл је, захваљујући присебности чувара који је успео да притисне дугме повезано с нечујним алармом, ухваћен док је пљачкао банку у Канзас Ситију. Кад је, наставши се на улици, крај аутомобила у коме га је чекао друг, већ мислио да је „посао“ успешно обавио, полицајци су га шчепали и одузели му пиштољ којим је рањивао једног од полицајаца.

А прошле године тај исти осамнаестогодишњак добио је медаљу за храброст и био један од хероја кога је лично Бил Клинтон примио у Белој кући. Медаљу је заслужио спасивши троје људи из запаљене куће. Неки се сад питају: да није баш Мајкл подметнуо тај пожар својим суседима?

ким лекарица Џемсу Нолану, Томасу Стилвелу и Џону Сандсу дошло Иг Нобелову награду неупоредиво је одређеније и корисније. Њих тројица најозбиљније су се позабавила најбољим начинима да се несрећник кога је задесио малер да му се најосетљивији део тела нађе заробљен у рајсфершлусу без тежих последица извуче из болне ситуације.

И, на крају: Иг Нобелова награда доступна је и онима без академских звања и титула. Ако, дакле, имате идеје које су достојне Иг Нобелове награде, компјутер и претплату на Интернет, слободно се обратите на следеће Интернет-адресе: <http://www.coedu.usf.edu/behavior/research/research/> или <http://www.improb.com>.

Припремила: М. Илић

НЕВЕСТА ИЛИ СТРАШИЛО?

Уместо да јој то буде најсрећнији дан у животу, одлазак пред олтар претворио се за Ејприл Аскер у праву мору. Све је почело неколико недеља пре венчања заказаног за последњу суботу јануара 1995. године. Ејприл је одлучила да посети један од најотменијих фризерских салона у свом родном Талахасију, граду у америчкој држави Флориди, „извуче“ светлије праменове у својој тамно смеђој коси и стави такозвани мини-вал.

— Иако сам одмах помислила да ми боју држе дуже него што би требало и да под хаубом седим неуобичајено дуго — прича Ејприл — било ми је непријатно да се жалим. Ипак сам дошла у добар салон, тешила сам себе, а људи ваљда знају свој посао.

Кад је, најзад, улепшавањем завршено, несрећна Ејприл само што није вриснула од ужаса. Али, то је био тек почетак приче. Ејприл

се још пет-шест пута враћала у салон све у нади да ће јој коначно поправити „гнездо“ на глави и напослетку је упристојити. После жуте, сада је имала као угаљ црну косу, потом је била ружичаста, а локне без имало изгледа да се икада исправе. На крају је коса почела да јој опада у праменовима, па се фризер брже-боље досетили да све поправе вештачким уметима.

Дошао је и тренутак да невеста крочи у цркву. А кад се појавила, присутни су, и то сви — од свештеника до младожење — рукама покрили очи.

Ејприл Аскер сада тужи фризеру и тражи да јој врате њених 300 долара колико је дала за услуге (нећете веровати, али она је све те опите дебело платила) и, уз то, одштету од 15.000 долара. Спор траје ево већ трећу годину. Властник фризерског салона нашао је, наравно, најбоље адвокате.

УЗ МАЛО СТАТИСТИКЕ, НЕМА МИСТИКЕ

ВОЛИШ ЛИ МЕ?

Ако баш не морате, никад не постављајте ово питање. Ево и зашто...

Немачки часопис „Нова ревија“ покушао је, истраживањем у коме је учествовало преко хиљаду читалаца, да сазна шта то парови, момак и девојка, или муж и жена, не воле да их оно друго пита.

И код „слабијег“ и код „јачег“ пола убедљиво прво место освојило је питање: „Волиш ли ме?“ У 26 одсто случајева и жене и мушкарци одговорили су да углавном не подносе изјаве љубави „Волим те одавде до вечности“, „Волим те више него себе“ и сличне изливе нежности и оданости. Ако неког волим, кажу они, зар то стално морам и да понављам? На следећем месту, опет код

оба пола, налази се питање које, богами, већ изазива бес: „Шта ти је, да ли си лоше воље?“ – и то у 24 одсто случајева – и, у 20 одсто: „Вараш ли ме?“

Да чујемо шта је то што само жене доводи до лудила. У врху листе (36 одсто) стоји питање „Ниси ваљда морала баш толико да потрошиш?!“, потом (32 одсто) – „Хоћемо ли већ једном нешто појести?“ и „Где су ми чарале?“.

А шта мислите да највише љути мушкарце? Погодили сте – у 42 одсто случајева то је питање: „Шта вечерас да обучем?“

НЕ СРДИ МУХАМЕДА!

Неко ће се можда сетити да смо писали о службенику који се, увређен због деспотског понашања свог претпостављеног, у једном тренутку толико разбеснео да је скочио на њега и одгризао му нос. Ево сличне вести.

Мухамед Гулам из Дубаја, Арапски Емирати, делио је канцеларију са колегом коме је стално била врућина. Узалуд је Мухамед молио цимера да мало „заврне“ еркондишн, човеку је одговарало да у просторији буде што хладније. Њихове расправе трајале су месецима, а онда је Мухамеду Гуламу пукао филм. Најпре су се, као и сваког дана, споречкали, потом покошкали и најзад потукли. У наступу беса он је колеги одгризао уво које су повређеном касније у болници успешно зашили, али Мухамед је ипак осуђен на робију.

ОБЕСТ

По чему је позната варошица Кулбах у Немачкој? Ни по чему посебном, осим што је у чекаоници железничке станице све донедавно иста сијалица горела, и ноћу и дану, већ пуне 63 године. Ко зна колико би још трајала да је један обесни петнаестогодишњак намерно није разбио шутнувши у њу фудбалску лопту. И, остаде Кулбах без своје једине туристичке знаменитости.

МАМА, ПРОВОЗАЈ МЕ НА МЕТЛИ!

Брачни пар се разводи, а суд треба да одреди коме ће од супружника припасти трогодишње дете. Мајка, Рана Керн из Амитвила, држава Њујорк, тврди да је – вештица. Шта ту даље има да се прича, помислио је судија. Ако мајка тако нешто јавно каже, нема сумње да малог Рона треба дати оцу. Тако би и

било да Рана није изнела непобитан доказ да је отац још неподобнији старатељ и суду предочила низ фотографија на којима се лепо види да се тридесетпетогодишњи Валтер Керн, њен сада већ бивши супруг, не само бави црном магијом него је један од главних учесника у обредима своје секте.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

БИТАКА КАО ИЗ ФИЛМА

Панчо Виља глумац, коњица побеђује морнарицу, непотребна погибија, у смрт због послеподневног одмора, најкраћа победа... Бележимо неколико битака које ће у историји остати запамћене као, најблаже речено, необичне.

ЗА ШАКУ ДОЛАРА

За њих је већ знао читав свет. Борци под вођством Панча Виље (1877–1923) запосели су север Мексика, у току је била сељачка револуција. Негде усред тих славних догађаја, тачније 1914. године, холивудски студио желео је да с Виљом започне преговоре. Није то било мешање једне државе у унутрашње послове друге, таман посла, радило се о чисто пословном уговору. Ми ћемо вам платити, а ви ћете се пред камерама, наравно под пуном ратом опремом и са што је могуће више жара, борити како то и иначе радите, али с незнатом разликом. Кад вам се каже да неку акцију поновите или да неки напад изведете још једном, јер није снимљен како ваља, поштоваћете жеље редитеља. Потписано – учињено. Револуционари познати као борци Дивизије са севера, на челу с Виљом лично, понашали су се као да заиста ратују, али су борбу прекидали и враћали се на почетне положаје кад год је то редитељ захтевао.

Данас је могуће преносити рат уживо, али случај да борци играју како редитељ „свира“ тешко да ће се икада више поновити.

НЕМОГУЋА МИСИЈА

Након избијања Француске револуције многе европске државе уплашиле су се да се нешто слично не догоди и код њих. Једна од њих била је и Холандија која је, у страху од избијања буржоаско-демократске револуције 1793. године, у савезу са другим европским државама, увукла земљу у рат против Француске.

А онда је дошао дан који ће остати забележен као датум кад се први пут догодило да коњица победи морнарицу! По цичи зими 20. јануара 1795. холандски бродови нашли су се оковани дебелим

слојем леда, ни маказ – ни напред ни назад. Уверени да ће лед издржати коњицу, француски генерал наредио је својим борцима да крену у напад. Холанђани, ухваћени на препад, били су савладани без икаквих тешкоћа. Предали су се без борбе.

ПАСЈЕ ПОПОДНЕ

Мексички генерал Антонио Лопез де Санта Ана (1795–1876) предводио је војску која је, током 1836. године, водила борбу са армијом Тексаса. Мексиканци су имали предност, у једном тренутку успели су да се приближе на нешто више од једног километра од непријатељског логора. Иако је био 20. април, дан је био паклено врућ. Желећи да се његови борци одморе, а и прилично спокојан мислећи да у рукама има сигурну победу, Санта Ана је наредио да се одложи оружје и да се сви препусте сијести – послеподневном одмору. Тексашани су искористили ову неопрезност противника. Кренули су у напад и за само 18 минута савладали сањиве Мексиканце!

МОСТ НА РЕЦИ...

Амерички грађански рат (1861–1865) био је у пуном јеку. Супротстављене стране Севера и Југа нашле су се у једном

тренутку суочене код реке Рапаханок. Проценивши да треба наредити јуриш, генерал Бернсајд свирао је знак за напад. Борци Југа, да би ушли у борбу са непријатељем, претходно су морали да пређу мост. Прелазећи мост трупе су постале лака мета и готово сви борци пали су покошени пушчаним мецима. Тек кад је објављена предаја, генерал Бернсајд добио је обавештење које га је потпуно поразило: ниво реке био је мањи од метар и његови борци сигурно су могли да прегазе воду са знатно мањим губицима.

ТРИ БОЈЕ: ЦРНО

Знате ли која је најкраћа битка у историји ратовања? Догодила се 27. августа 1896. године кад је британска морнарица стигла у источеоафричке воде надомак острва Занзибар. Заповедник морнарице уручио је султану те државе ултиматум Британије: да Занзибар треба да се преда. Верујући да се Британци неће усудити да поведу рат, султан се оглушио о њихову последњу реч. Грешка! У 9.02 напад, у 9.40 ч читава занзибарска флота морала је да се преда. Мада је то био један једини брод, остало је записано да су Британци извојевали победу у најкраћој икада вођеној бици која је трајала само 38 минута.

В.С.

СВУДА ОКО НАС

АМ'ЈЕ ВРУЋЕ!

Лето је, топло,
понекад
претопло.
Али, шта је
то топлота?
Све до пре
стотинак
година
наука је на
ово питање
давала
смешне
одговоре

Све до 17. века сматрало се да је топлота флуид који „прожима тело”. Кад се сретну топло и хладно тело, „флуид” скочи из топлијег у хладније. Филозоф Френсис Бекон први се 1620. приближио истини тврдећи да је „корен топлоте у кретању”.

Међутим, требало је чекати врло дуго, аустријског физичара Лудвига Болцмана, 19. век и теорије о атомској природи материје да би се, коначно, утврдило како топлота настаје. Генијални теоретичар Болцман открио је: „Топлота није ништа друго до последица осцилирања атома у свим правцима”. Зато је наша кожа топлија од замрзнутог меса: њени атоми су „узнемирени”, побуђени, како се то научно каже, док су код смрзнутог пилета савршено мирни. Ово, наизглед, једноставно откриће омогућиће да се објасни принцип термометра на гас који је Галилеј измислио још 1593. године. Ширење гаса одражавало је осцилације атома који су се удаљавали један од другог, утолико јаче што су више били побуђивани, односно излагани вишој температури. Исто откриће нам такође омогућава да схватимо зашто кад протрљамо кожу, она на том месту постаје топла – трењем смо учинили покретљивим атоме коже. Оно, најзад, даје објашњење зашто постоји доња граница температуре ($-273,15^{\circ}\text{C}$), а горње нема: док је, теоретски, могуће учинити непокретним честице материје, ништа није у стању да ограничи јачину њиховог кретања.

ОД НАЈНИЖЕ ДО НАЈВИШЕ ТЕМПЕРАТУРЕ (А И ДАЉЕ)

Једно тело је утолико топлије што су му атоми „узнемиренији”
 $273,15^{\circ}\text{C}$

АПСОЛУТНА НУЛА

На овој температури атомске честице савршено мирују. „Мртве хладне” толико су слеђене да, на крају, више и не постоје. Од њих остају само електромагнетни таласи. Овај феномен који су први 1920. предвидели индијски физичар Џагадис Чандра Босе и Алберт Ајнштајн, практично су извела два истраживача 1995. охладивши рубидијум до температуре која је, ипак, за двадесет милијардитих делова степена била виша од „апсолутне нуле”.

ТЕЧНИ АЗОТ

На собној температури молекули азота су гасовити, али на 196°C , они се не крећу, не осцилирају довољно брзо да би остали у овом облику, па азот мења агрегатно стање – прелази у течност. Због ове своје особине у медицини се користи као расхлађивач јер зауставља биохемијске реакције. Тела Волта Дизнија и још којих стотинак пребогатих покојника који су веровали да једног дана могу оживети, управо овај течни азот чува од распаѓања.

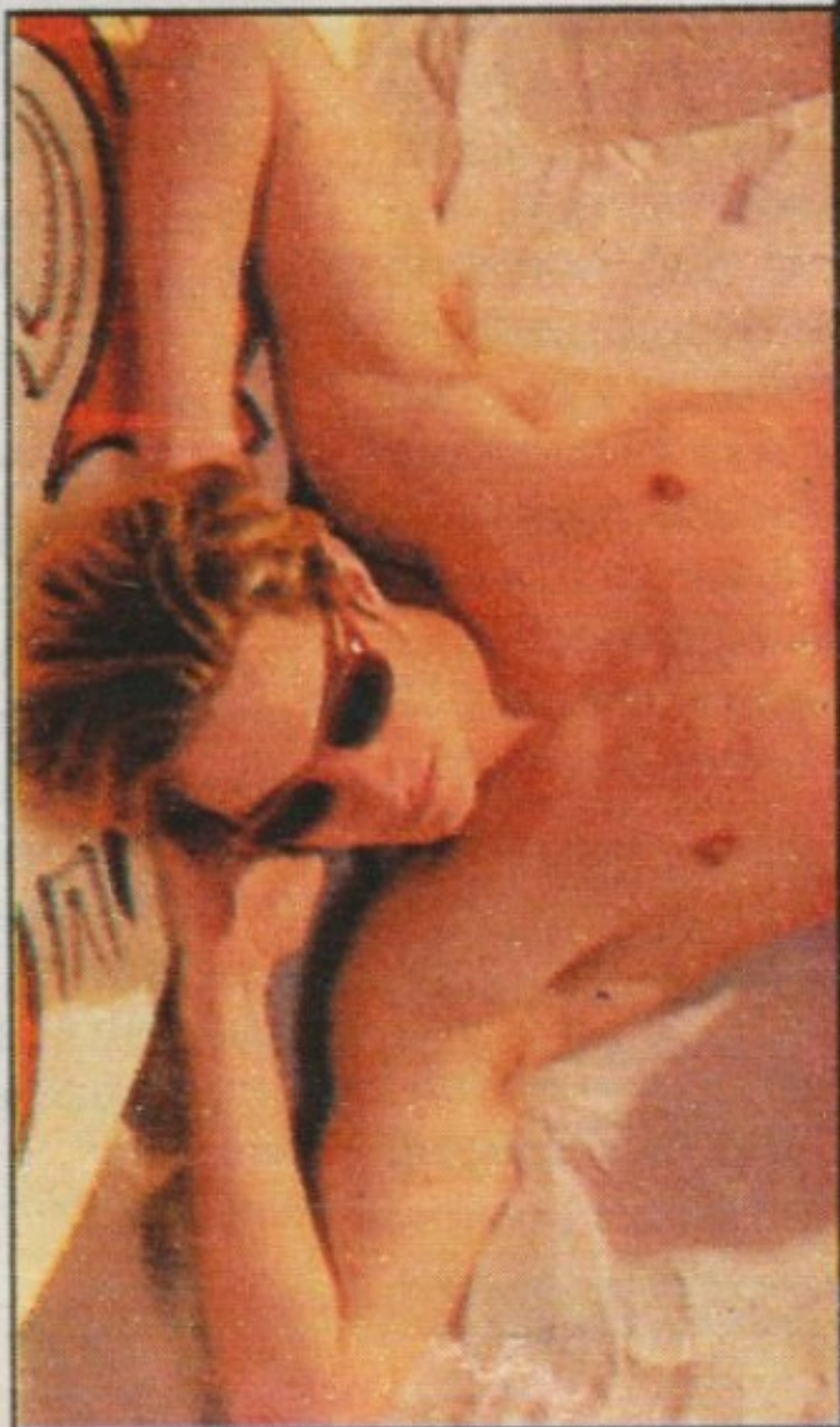
ЛЕДЕНИ БРЕГ

Сто педесет година пре но што је откривена права природа топлоте, шведски астроном Андрес Целзијус направио је 1742. године термометар са живом и скалом од сто поделака: 0 означавало је тачку кључања, воде, а 100-тачку њеног смрзавања. Скала ће после неколико месеци бити обрнута наглавачке и нула ће тада коначно постати температура на којој се вода мрзне.

37°C

ТЕМПЕРАТУРА ЉУДСКОГ ТЕЛА

Било да живи на Гренланду или Сахари здрав човек има температуру тела око 37°C . Та се наша унутрашња температура одржава сагоревањем масти и шећера са кисеоником који уносимо дисањем. При овим хемијским реакцијама ствара се енергија која одржава нашу сталну телесну температуру. Најнижа унутрашња температура коју је преживело људско биће износи 27°C – случај дечака који је пао у ледено кому и остао жив јер су му се све животне функције толико успориле да је из кризе изашао као да се пробудио из зимског сна. Изнад 43°C нема за човека пољатка у живот.

900°C

КАД ПОКУЉА ВУЛКАНСКА ЛАВА

Лава је растопљено стење које у усијано-течном стању, заједно са гасовима и парама, стиже из утробе Земље, с дубине од пет до 65 километара. Она се одржава у растопљеном стању под утицајем хиљада тона притиска који се претвара у топлотне осцилације, као и под утицајем зрачења насталих распаѓањем радиоактивних материја у средишту Земље. Онима који желе да осете, бар приближно, сву ту страховиту снагу растопљене магме, пара и гасова, препоручујемо филм „Дантеов

НЕКЕ КЉУЧНЕ ТЕМПЕРАТУРЕ ЗА ЖИВА БИЋА

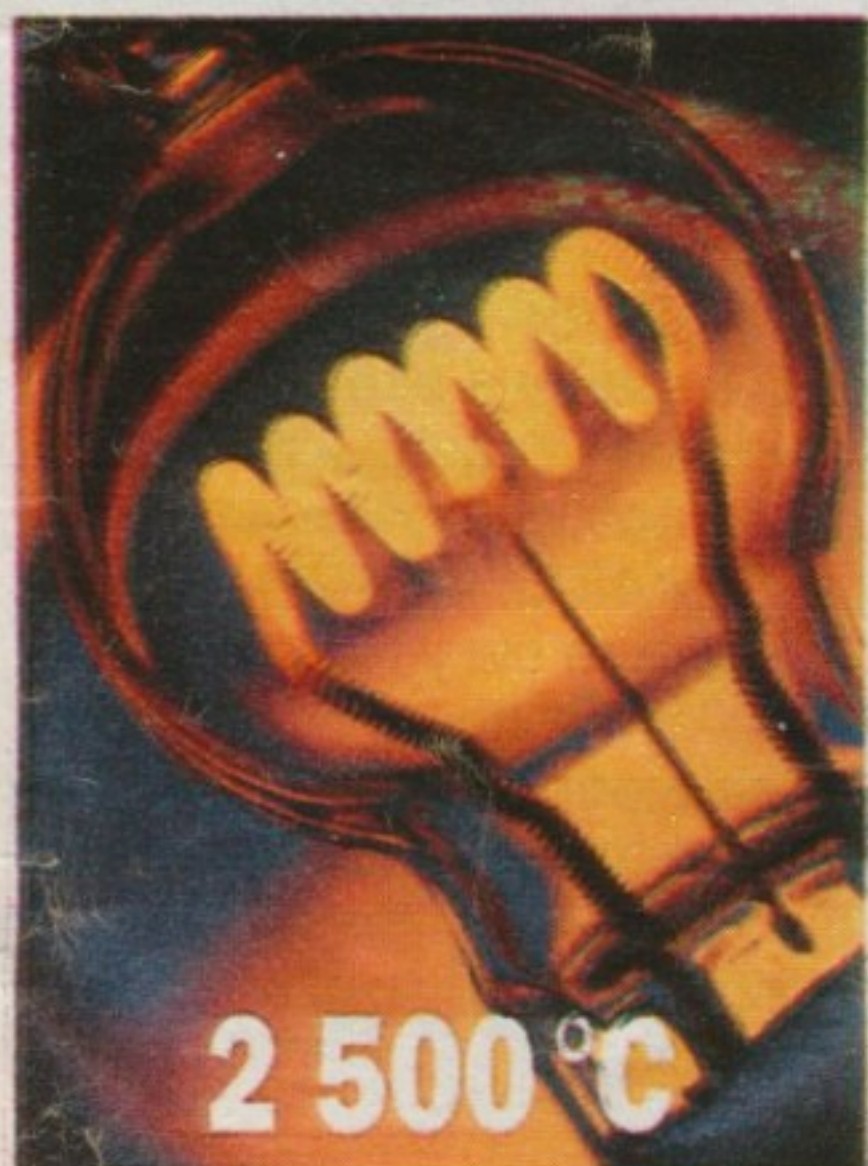
- 35°C: телесна температура сибирског даждевњака током зимског сна
- 2°C: нормална телесна температура *Nototheniidae*, риба Антарктика
- 3°C: телесна температура хрчка за време хибернације
- 26–27°C: на овој унутрашњој температури људско срце почиње неправилно да се грчи
- 34°C: телесна температура која доводи у питање дисање код човека
- 35°C: минимална телесна температура коју човек може да издржи без штетних последица
- 43°C: максимална телесна температура коју човек може да издржи
- 43–50°C: деформација, делимична или потпуна, ензимских протеина без којих нема живота
- 70°C: температура термалних извора у којима живе бактерије
- 120°C: температура подземних извора у којима живе циновски црви
- 130°C: рекорд у издржљивости човека на топлоту у сауни (купање у врелој пари није тако „агресивно“ као у врелој води јер је ова гушћа, а и не дозвољава знојење)
- 180°C: ову температуру могу да издрже приони (инфективне протеинске честице) и то 24 сата.

АЛ'
ОКО
МЕНЕ
ИГРАЈУ
АТОМИ!

врх" са Пирсом Броснаном (најновијим Џејмсом Бондом) и Линдом Хамилтон коју памтимо из „Терминатора II“.

ЖИЦА У ОБИЧНОЈ СИЈАЛИЦИ

Кад је сијалица упаљена, атоми жице од тункстена или волфрама побуђени су проласком електрона из електричне струје. Тункстен реагује тако што одашиље енергију осцилација коју не може да сачува и то у облику електромагнетног зрачења. То зрачење састављено је од 60 одсто некорисних инфрацрвених зрака, невидљивих а топлотних и свега 40 одсто светлостних.

МИЛИЈАРДИ °C

То је температура супернова, звезда које настају експлозијом већ постојећих циновских звезда слабијег сјаја. Атомска језгра материје од које су ове састављене више немају довољно енергије да би остала удаљена једно од другог и спајају се. Ваздушна енергија која је резултат ове нуклеарне реакције може по снази бити јед-

нака јачини 10 милијарди наших сунца. Док је доња граница температуре ограничена на 273,15°C, горња не постоји јер нема ограничења за то коликом ће снагом осциловати атоми, а њихово кретање извор је сваке топлоте.

КАУБОЈИ СУ ЗНАЛИ ФИЗИКУ

Један крај гвоздене шипке стави се у жар што атоме метала тера да почну да осцилишу у свим правцима. Ови атоми потом побуђују своје суседе који, са своје стране, терају на кретање оне следеће с којима се додирују. Побуђеност и енергија коју она ствара шире се тако све даље и даље, али успут губе снагу. Отуд је шипка којом сточари обележавају говеда на другом крају тек млака. Објашњење: неки материјали, као метали, боље проводе топлоту од других јер су им електрони слабије везани за атомска језгра. Ови „слободни“ електрони одлично преносе осцилације. Дрво или кожа, у којима нема таквих електрона, имају хиљаду пута слабију проводљивост. А кад би којим случајем кожа проводила топлоту као метал, говеда која власници жигосу да би се одбранили од крађе, уопште не би могла бити обележена. А ако би се гвоздена шипка и даље загревала, осцилације би постале тако јаке да би то изазвало кидање веза које атоме метала држе једне за друге и — она би се отопила. Управо на овај начин, загревањем, односно, разбијањем привлачне силе молекула, чврста тела постају течна, а течна гасовита... Кад би шипка могла да се загреје до 4000°C , њени би се електрони одвојили од језгра. На милијарду степени и сама језгра би се распала на неутроне и протоне. Укратко, топлота је неодвојива од материје: она изражава до које је мере „узбуђена“, одређује њено агрегатно стање.

КАКО НАС ГРЕЈЕ СУНЦЕ УДАЉЕНО 150 МИЛИОНА КИЛОМЕТАРА?

Заиста, како ми то примамо Сунчеву топлоту, ових дана и превише, кад нас од њега раздваја 150 милиона километара простора и то — безваздушног? Директно преношење преко проводника, као оно које омогућава да се кожа говеда жигосу, немогуће је јер нас са Сунцем не повезује ништа. Преостаје оно једино што може да путује кроз вакуум: таласи. Све што је топло, осцилује, а све што осцилује одашиљује таласе. Најбољи пример за то је Сунце. Огромна енергија ослобађа се термонуклеарним

реакцијама које се одвијају у Сунцу — првенствено фузијом водоника. Сунце одашиљује читаву лепезу различитих електромагнетних таласа: 48 одсто видљиве светлости, 48 одсто инфрацрвене, и мешавину ултраљубичастих Н и гама зрака. Сви ови таласи (тек милионити део укупне Сунчеве енергије) стижу на површину Земље брзином светлости. Како су различите фреквенце, сваки од њих реагује на свој начин на Земљино тло, ваздух, наш организам. Ултраљубичасти покрећу биохемијске реакције захваљујући којима поцрнимо, видљиви побуђују ћелије наше мрежњаче захваљујући којима видимо свет око нас, али само су инфрацрвени у стању да изазову кретање молекула и стварају топлоту. (И радиоталаси у микроталасној рерни имају исту ту способност.) Много скромније од Сунца, свако тело одашиљује таласе: наше са 37°C није изузетак. Довољно је да узмете руку своје девојке (момка) и принесете лицу да би се осетила њена топлота. Као и код Сунца и она се преноси путем инфрацрвених зрака које отпушта свако тело.

УТИЦАЈ ТОСТА НА СУДБИНУ КОСМОСА

Топлота је повезана са свим врстама енергије: где год се нешто дешава, ту је и она. Од ње зависи и шта ће бити са целом васионом

Тврд орах за научнике, топлота је дуго мучила најумније физичаре. Теорију која је најдуже трајала на научној сцени — да је то у ствари „материја смештена у сваком телу, само у одређеној количини“ први је начео Рамфорд половином 19. века. Он је уочио да је топлота која се јављала при бушењу топовских цеви сразмерна утрошеном раду, што се никако није уклапало у поставку о унапред датој „одређеној количини“. То је већ упућивало да дубљу природу топлоте треба тражити у механичком кретању молекула. Убрзо затим Џул је утврдио и колико рада треба утрошити да би се створила јединица количине топлоте...

Да топлота прелази у механички рад и обратно — данас је то један од основних закона термодинамике, науке која се у свом почетку трудила да објасни топлотне феномене, да би се притиснута све новијим чињеницама, проширила на проучавање свих врста енергија.

Зна се да се енергија не може ни уништити, ни створити ни из чега. Али је зато човек научио како да је претварањем из једног облика у други може искротистити. Аутомобили раде претварајући хемијску енергију бензинског горива у механичку. Светлосна енергија наших стоних лампи стиже из електричне енергије, а ова пак настаје трансформацијом нуклеарне у атомској централни или угља у термоелектрани. Али, сваки пут кад се користи енергија, један њен део изгуби се у виду топлоте. Најдрастичнији пример је бензински мотор у колима који у укупном резултату има бедно низак енергетски учинак. Мање од 20 одсто енергије горива претвори се у механичку енергију кретања! Разлика од 80 одсто изгуби се у облику топлоте и механичких трења која се такође на крају претворе у топлоту (сетите се усилених диск кочница на тркачким колима при наглом кочењу!). Ово губљење је неповратно. Није могуће поново ухватити целокупну топлоту и претворити је у енергију. Овај феномен описао је и објаснио 1850. немачки физичар Рудолф Клаузијус и назвао га ентропија (неред).

Закон ентропије — смањивања могућности коришћења енергије — важи, без изузетка, за све познате процесе.

Али, где нестаје ова топлота? И какве су последице њеног „бекства“?

Изгубљена топлота није изгубљена! Она се шири васионом у облику фотона, а они на свом путу могу да се срећу с материјом и у њој побуће атоме који ће добити убрзину. Неред се увећава. Закључак: ентропија је повећање хаоса у Универзуму. Сваки пут кад негде нешто покушава да уприличи претварањем једне у другу врсту енергије (било да се пеку колачи или прави нови аутомобил) увек се створи нешто више локалног хаоса. Чак и кад узмемо да препечемо парче хлеба за доручак, тај чин има космички значај јер учествује у повећању ентропије васионе. Треба ли зато да прекинемо са свим нашим активностима да би се зауставило распршивање енергије космосом. Не, јер ентропија није последица човекове активности: откако је Лудвиг Болцман

(1844–1906) открио ентропију, знамо да се управо ту крије кључно место где се одређује правац кретања еволуције, чији смо и ми производ!

У својој књизи „Крај извесности“ Илија Пригошин, добитник Нобелове награде за хемију, објашњава да су у ствари баш ти неповратни процеси који подлежу закону ентропије корен грађе најфинијих и најсложенијих облика нашег света. Природа, на један изузетно препреден начин, показује да много више воли хаос од реда. Често се овај неред ублажава на локалном нивоу утичући тако на степен уређености и тако сложених облика као што су жива бића. А затим, догађа се, да ти уређени системи одашиљу хаос у дубини космоса...

У најкраћем: свако стварање реда плаћа се још већим порастом нереда, негде у космосу. „Али“, коментарише Вилијам Аткинс, светски признато име за термодинамику „зар то није главни покретач еволуције. Из равнотеже и мира живот никад не би био рођен!“

Лутање материје у васиони, хаос и судари (+ случај) то нам даје наде да ће се негде створити органска једињења а, онда, можда и сложенији облици живота. Да не будемо више јединци у Универзуму.

ЖИВОТ ВОЛИ ТОПЛОТУ, АЛИ...

Човек може да остане жив чак и ако проведе више сати на температури ваздуха од 70°C , под једним јединим условом — да узима доста течности! А треба да се налива не само да би избегао смртносну дехидрацију већ и да би обезбедио такозвану терморегулацију — нормалну унутрашњу температуру која код човека, без обзира на поднебље где живи, износи око 37°C .

Изложен температури од 70°C , организам се прегрева и зато стално мора да се ослобађа вишка топлоте. У томе му помажу нека физиолошка прилагођавања. Једно је — знојење. Али, да бисмо се знојили, морамо пити. Ако је знојење недовољно, није ефикасна ни терморегулација: унутрашња температура организма скаче. Ситуација постаје крајње озбиљна између 42°C и 43°C : човек губи свест и чека га сигурна смрт ако се нешто не предузме. Укратко: жив човек може да остане жив само у границама између 35°C и 42°C (осим ретких изузетака који су право чудо).

В. Милићев

Поноћ тек што је прошла када је Норму Стивенс из Ескондиде у Калифорнији пробудила бука која је допирала из дворишта иза куће. Одмах је помислила да је у питању незвани гост који се, заштићен мраком, прикрада њеној фарми. И мада не спада у оне који не умеју да се бране, срце је почело убрзано да јој куца. Навукла је џемпер преко спаваћице и зграбила пушку

ОВЦА ЛАМА СТАДО ЧУВА У ВУЧЈОЈ КОЖИ

**Стрпљење
доброћудне и
веома трпељиве
ламе ипак
има границу.
Оног тренутка
кад јој „пукне
филм”
насртљивца
буквално
испљује!**

која јој је, откад је умро њен муж Џером, увек стајала поред кревета. Не палећи светло, бешумно је сишла низ степенице и одшкринула врата. Оно што је угледала касније са великим задовољством је препричавала: обасјана месечином, на средини дворишта стајала је огромна пума подвијеног репа а само неколико метара даље, као укопан у земљу, крупни мужјак ламе. Одмеравали су једно друго фркћући.

Неочекивано изненађење

— Ма колико то звучало невероватно, пума је била прилично изненађена — каже госпођа Стивенс. — Освртала се око себе и њушила ваздух као да се пита какав је то створ испред ње. У једном тренутку учинило ми се да одмерава своју и његову снагу и премисља се шта да ради. Можда би се и одлучила на скок да мужјак није дигао главу и да се из његовог грла није зачуло нешто између рике и њакања што је звучало прилично упозоравајуће. Пума се повукла корак-два. Ово одступање мужјака ламе је схватио као повлачење, па је кренуо ка њој. За њим су пошле и две женке које су се у међувремену издвојиле из стада. Нису показивале ни најмањи страх од крвожедне мачке. Пуми је то било довољно да одустане од намере да вечера на мојој

фарми. Подмукло режећи, окренула се и нестала у мраку. Мужјак се, у пратњи женки, придружио стаду које је у савршеном спокоју очекивало расплет необичног ноћног сусрета.

Случајно сазнање Норме Стивенс да ламе могу да изиђу на крај и са тако опасним грабљивицама као што је пума, није усамљено. То су утврдили и многи други амерички фармери, па зато не изненађује податак да последњих година ламе све више замењују псе. Према једној студији Државног универзитета Ајова, преко 1.000 лама преузело је улогу паса овчара, а фармери који су им поклонили поверење више не чупају косу због десеткова-них стада у која упадају разне грабљивице, пре свега којоти и

дивљи пси. Тамо где су чувари стада и даље овчарски пси, губици износе не стотине и хиљаде већ милионе долара.

То што су ламе изузетни чувари стада стручњаци објашњавају урођеном нетрпељивошћу ових животиња према мањим грабљивицама, а из приче Норме Стивенс види се да ни према великим, попут пума, нису баш равнодушне.

— Крадљивац који се приближи мом стаду нема никаквих изгледа да преживи — тврди и Тања Чартер, чија стада — ранчу у Санта Рози чува дванаест женки ламе. — Довољно је да се којот само појави на оближњем брежуљку па да цела „стражарска смена” крене у напад.

Искуство Тање Чартер говори да ламе, чим приметите уљеза, почињу продорно да мучу, што је

знак упозорења свим животињама. На дату узбуну, овце одмах почињу да траже своју јагњад, прибијају се уз њих и крећу према ламама чуварима. У међувремену, ове већ јуре према оној која је открила уљеза и на фарми настаје невиђени хаос.

Како обесхрабрити ловца

Пре улоге у којој се сада појављују, ламе су углавном биле познате као товарне животиње које, оптерећене и до трећине сопствене тежине, могу да савладају и најнеприступачније терене. Стижу тамо где то не може ниједна друга животиња и зато су, не само некада него и данас, велика помоћ становницима висеља Јужне Америке, баш као и камиле пустињским номадима.

Ламе су цењене и због квалитетне длаке од које се прави изузетно меко предиво у 22 природне боје, од беле до ружичасте. Међутим, то није све што ова животиња даје. Ту су још и посно млеко и укусно месо, а јужноамерички сељаци цене је и због измета који је природно ђубриво. Није зато необично што је у Сједињеним Америчким Државама лама све цењенија: на преко 300 фарми гаји се око 100.000 ових животиња.

Тешко је рећи када су заправо ламе припитомљене, али је сасвим извесно да је то било много пре него што је Колумбо стигао на те просторе. Живот Инка био је незамислив без лама. Овај народ који није знао ни за точак, ни за новац и азбуку имао је развијену привреду и то захваљујући добрим делом ламама. Оне су не само шпартале гудурама Анда преносећи робу из једног краја у други, су носиле и руду из рудника сребра и злата и биле својеврсни поштари. Од дуге длаке која виси испод трбуха животиње Инке су везивале разне чворове од којих је сваки имао тачно одређено значење: ова врста размене порука позната је под називом гуипус.

Природно станиште лама је Јужна Америка и у њој живи неколико врста. Најпознатија је, права и још увек дивља, лама. Мада је у суштини повучена животиња, живи у великим стадима, углавном на висини од око 4.500 метара, од Алто Плато на северу до ветровитих прерија Патагоније на југу. Научници који су је проучавали запазили су да се неопсредно пред смрт осамљује и повлачи на посебно место.

Од дивље ламе, коју зову гванак, развиле су се домаћа лама и алпака. Прва је чулава животиња дугог врата која има обичај да плуње сваког ко јој на било који начин поремети мир. Понекад, кад насртљивци преврше меру, учини то употребивши шљунак као муницију. После тога је, по правилу, остављају на миру.

Олга Вукадиновић

ЗЛОЧИН С ГЕНЕРАЛНОМ ПРОБОМ

ПОСЛЕДЊИ ЧИН ДВА КОЛОСЕКА

ИЗМЕНЈУ – Младић и девојка отишли су у шетњу колима. И знате ли шта јој је он урадио. Почео је да јој стеже нос. Да види колико може да издржи без дисања. Ето вам данашње омладине – говорила је старица прекидајући причу само да би дошла до мало даха

У суботу 22. априла 1961. године један железнички службеник телефонирао је полицији и јавио да женско тело, прилично унакажено, лежи на прузи Хановер – Хемелин недалеко од раскрснице Борум. Службенику је то јавио машиновођа воза који је недавно туда прошао.

Полиција је одмах изишла на лице места и утврдила да се ту налази надвожњак који премошћује два колосека. Надвожњак је имао са обе стране гвоздену ограду која се налазила на седам метара од тла. Тело једне младе жене лежало је између два колосека тако да га возови који су пролазили нису закачили.

Девојка, чија је десна нога била скоро откинута испод колена, имала је на себи кратак капут, поткошуљу, блузу, појас за чарапе и чарапе од перлона. На левом рамену и рукаву видели су се трагови земље и блата. Патент затварач на пругастој сукњи био је покидан и запрљан некаквим уљем. Недалеко одатле, на једној песковитој стази, нађене су две ципеле и ташна која се носи преко рамена с новчаницом од 20 марака, папирним марамицама, пластичном капуљачом, две свилене марамице и личном картом на име Хедвиге Шенфелд, са станом у Хановеру. На северној страни ограде надвожњака откривене су нити некакве тканине, а на асфалту на почетку моста били су видљиви трагови који су указивали да је ту нешто вучено.

Као Хемфри Богарт

Инспектор коме је случај поверен носио је тренчкот – омиљен мантил међу онима

који су желели да личне на Хемфрија Богарта – одмах се упутио на адресу Хедвиге Шенфелд, чије презиме на немачком значи „лепо поље“.

На кутији за писма била су два презимена и кад је инспектор, кога је пратио један колега, зазвонио, отворила му је једна мало погрбљена жена од око шездесет пет година.

– Хедвиге Шенфелд? Није код куће! А зашто је тражите?

– Ми смо из полиције.

– Ах? Зар се то заиста догодило?

Док их је уводила у дневну собу, јавио се и један стари господин.

– Мој супруг – представила га је. – Господа су из полиције. Дошли су због Хедвиге.

Старац је подигао очи и руке према небу не изговоривши ниједну реч. Његова жена већ је почела да прича толиком брзином и са толико појединости да је сваки покушај да је зуставе био бесмислен.

– Она станује код нас од пре четири године и наши су односи изванредни, просто изванредни! Породични чак, рекла бих, она нас зове мама и тата, зар не, Густаве?

– Да! – рекао је он.

– Нама је одмах било јасно да је то сирота девојка која живи сама, без иког свог! Зар не, Густаве?

– Да! – одговорио је Густав.

Девојка без прохтева

– Ми смо желели да се она осећа код нас као код своје куће. Толико је била љубазна према нама! Тако пуна обзира, пажње. Никад није имала никаквих прохте-

ва. Њена мајка је већ две године у азилу, знате у оном за поремећене. У лудници! Она, хоћу рећи Хедвиге, нема никакве везе са својим оцем а ни с другим мужем своје мајке! Ни са ким! Она ради у једној металуршкој радионици и мој муж, који је упознао њеног шефа, сазнао је колико је тамо цене, веома је цене! Чак су је једном бесплатно послали у неку бању, на опоравак. Тамо је и срела ту пријатељицу с којом је почела да излази. И она ју је и упознала с неким млађим светом. Млади с младима, тако и треба, зар нисам то увек говорила, Густаве?

– Да! – каза Густав.

– Пазите, она никад никог није доводила код нас! И све ми је причала. Све! И кад је почела да се жали како је боли ту и ту (старица је показала крста и стомак), ја сам се одмах забринула. А кад ми је најзад поверила да је остала у другом стању, наравно да сам је питала ко јој је младић. Рекла ми је да излази с момком од двадесет четири године. И то вереником неке друге девојке. И поред свега, он намерава да оде у Источну Немачку. Таква вам је данас младеж! Зар не, Густаве?

– Да! – рече Густав.

– Дакле, она ми је казала шта се десило. И да жели дете.

Код железничког моста

Инспектор није успео ни уста да отвори, а жена је наставила:

– Јуче ујутру она ми је испричала како је ишла да се прошета с дотичним младићем. Отишли су колима и нашли се близу железничког

моста. Ето вам данашње младежи! Зар је то место за шетњу? Тамо, близу Борума! И знате ли шта је у колима тај младић урадио? Почео је да јој стеже нос!

– Шта? – успео је да упита инспектор.

— Да јој стеже нос! Да јој онемогући дисање, да види колико ће моћи тако да издржи! А после тога одвео ју је на надвожњак и тамо... тамо ју је снажно пољубио и нагнуо је преко ограде.

— Преко чега? — инспектор ништа није разумео. Старица му је описивала убиство за које није ни знала да је извршено.

— Преко ограде! Можете да замислите како се моја Хедвига обема рукама ухватила за њу. А он ју је ударао по прстима. И она је пала, јадница. Успела је, ипак, да се ухвати за доњу ивицу ограде, али он је и тада по-

кушавао да је примора да се пусти. А она се чврсто држала. И знате шта је он најзад урадио?

Инспектор је таман заустиио да каже „Он ју је убио!“, али старица је, не дозволивши му да дође до речи, наставила. — Довео ју је овамо. Колима. Зар не, Густаве?

— Да! — потврдио је Густав.

Инспектор није могао да дође себи. Стара госпођа није још ни знала да је Хедвига мртва, а ипак је готово до последње ситнице испричала ток убиства које је убица извео тако да изгле-

да као самоубиство. И то на потпуно исти начин и на истом месту где је дан раније покушао да се ослободи несрећне девојке.

Тек тада је инспектор испричао старом брачном пару шта се догодило. Претресајући касније скромну Хедвигину собицу, он је без великог труда нашао број телефона њене пријатељице која му је одмах казала младићево име и адресу његове веренице код које је живео.

Тачно два сата пошто је тело убијене девојке нађено, инспектор и његов колега нашли су и Ериха Зиверта

који је у тренутку њиховог доласка мирно риљао башту своје веренице.

Никад један инспектор није имао лакши задатак. Само један дан, без трчкарања и вођења мучне истраге, он је имао у рукама убицу и тачан опис злочина који се готово у длаку подударало с „генералном пробом“. Као први, Зиверт за претходно вече није имао алиби нити је покушао да га измисли. Признао је да је то вече провео са Хедвигом и одмах испричао како се догађај збио.

У ватри препирке

Најпре је Хедвига била бесна због онога што се претходне ноћи догодило, а он ју је смиривао говорећи да је изгубио главу кад је чуо за дете, да га је обузео страх, да се сада каје, да је моли за опроштај. Одвезли су се његовим црвеним „фолксвагеном“ према железничком надвожњаку. Већ је била прошла поноћ, а Хедвига још није била уверена да он говори истину, па је он учинио све да поново задобије њено поверење. Потом су се опет препирали и тада, у ватри расправе, он ју је задавио рукама. Пошто му се учинило да је она само без свести, кола је одвезао до самог моста, ту се зауставио, и пошто се уверио да у близини нема никог, извукао је њено тело из „фолксвагена“ до средине надвожњака и бацио га преко ограде.

Кад је касније видео да је Хедвигина ташна остала у колима, узео је из ње 30 марака које јој је раније позајмио а она му их још није била вратила, затим је купио њене ципеле и све то бацио преко ограде и не погледавши где је пало тело несрећне девојке. Најзад се вратио кући.

Крајем 1961. године Ерих Зиверт био је у Хановеру осуђен на доживотну робију с тешким принудним радом. У судској пресуди није изричито речено шта су поротници при доношењу своје одлуке више узели у обзир: његову циничну мирноћу или чудовишну глупост.

К. В.

(Према књизи Пјера Белмора „Несвакидашњи досијеи“)

Илустровао: Бобан Савић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

После друге експлозије истрчао сам из своје куће и погледао низ Авенију О — испричао је један сусед породице Вон Кемп. — На око тридесет метара спазио сам ватрену лопту која се кретала према мени. Погледао сам пажљивије и схватио да је та пламена лопта у ствари био један дечак.

Сусед је притрчао дечаку Бобију Вон Кемпу, оборио га и закотрљао по земљи не би ли угасио пламенове а затим је стргао с њега већ угљенисано одело. Већ су се чуле сирене ватрогасних и кола хитне помоћи.

Боби Вон Кемп, који је само две седмице пре овог догађаја навршио једанаест година, живео је прекопута једног великог резервоара за бензин у пристаништу Хјустона, у Тексасу. У седам сати увече, 24. јануара 1961, гледао је телевизију са својим четрнаестогодишњим братом Едвардом и дванаестогодишњим другом Херманом Хокомбом. Његов отац, поморац, налазио се тада на једном броду који је пловио крај обала Флориде, мајка му је управо отишла у самопослугу, а два старија брата кренула су нешто раније у вечерњи провод.

Врата су се истопила

Управо када се цртаћ о Душку Дугоушку завршио, дечаци су осетили неки оштар задах. Високооктански бензин цурио је из резервоара и текао преко улице, према њиховој кући. Наједном је бензинска пара експлодирала. Пламени ковитлаци испунили су ваздух и већ су лизали уз прозоре Вон Кемпових. Дечаци су потрчали према главном улазу. Еди је управо придржавао мрежаста заштитна врата кад је нова експлозија потресла улицу. Пламен му је већ захватио леђа. Део жичане мреже на вратима просто се истопио као да га никад није ни било.

Док су дечаци бежали, Еди се оклизнуо и пао. Херман је рекао: „Остаћу поред њега“ и клекао поред пријатеља. Боби је викнуо: „Довешћу помоћ!“ Трчао је улицом вукући за собом пламене „репове“.

Чим су кола хитне помоћи стигла, Боби и Еди пребачени су у Тексаску дечју болницу најбрже што је то било могуће, а Хермана, који је био мање озлеђен, прихватила је једна друга болница.

Кад је доктор Алиса Милер, дечији хирург, ушла у одељење хитне помоћи, угледала је, први пут у својој пракси, праву „угљенисану статуу“, како је описала тај први утисак. Дечак је ипак био при свести и могао је да одговара на питања. Докторка Милер установила је да је 98 одсто дечаковог тела било под опекотинама, од чега су 78 одсто чиниле опекотине трећег

ЧУДО

Тело му је било претворено у буктињу. Ватра је поштедела само табане. — Где ћеш наћи кожу да покријеш сва огољена места? — упитао је један колега лекарку Алису Милер која је у болници примила дечака

степен, 20 одсто другог и 8 одсто првог. Једино су му табани били поштеђени. А она је врло добро знала да је мали број оних који су преживели ако им је половина коже била захваћена опекотинама трећег степена.

Биће право чудо

— Где ћеш наћи кожу да покријеш сва та огољена места? — запитао је један колега докторку Милер. Едијева и Бобијева мајка изгубила је свест кад је чула како је неко изговорио:

— Биће право чудо ако и један од малишана преживи!

Докторка Милер је одговорила:

— Не верујем да је и најтеже стање безнадежно све док се не покаже као такво. Ја ћу се упорно борити. Код тешких опекотина много зависи од настојања лекара и пожртвованости медицинских сестара.

Кад су Бобија унели у операциону салу, изгубио је свест. Руке су му биле толико изгореле да лекар није успевао да му измери крвни притисак и одреди јачину шока. Из целог тела и зглобова избијала је течност, губили се хемијски састојци крви. Бубрези су у сваком тренутку могли да откажу због недостатка течности или neodговарајуће циркулације крви изазване шоком. Бобију су били неопходни течност, лекови који се дају путем инјекција, хемијски састојци крви, али његово тело било је толико покривено опекотинама да је докторка Милер дуго морала да тражи вену кроз коју би му све то дала. Најзад је нашла једну на левом рамену. Истовремено су дечаку дати антибиотици да би се спречила инфекција.

Из рана од опекотина с муком су откољени комадићи изгореле одеће и уличне прљавштине. Сваки прст на ногама и рукама био је посебно завијен. Тада су Бобија сместили на Стајкеров рам, нарочити

апарат начињен тако да додир тела с лежајем буде најмање могући.

За то време Едијем се бавио један стручњак за општу хирургију. Еди је од самог почетка био у полунесвестици и никада се више није ни освестио.

Докторка Милер трудила се око малишана целе те прве ноћи, а и следећих дана долазила је сваког сата да провери његово стање.

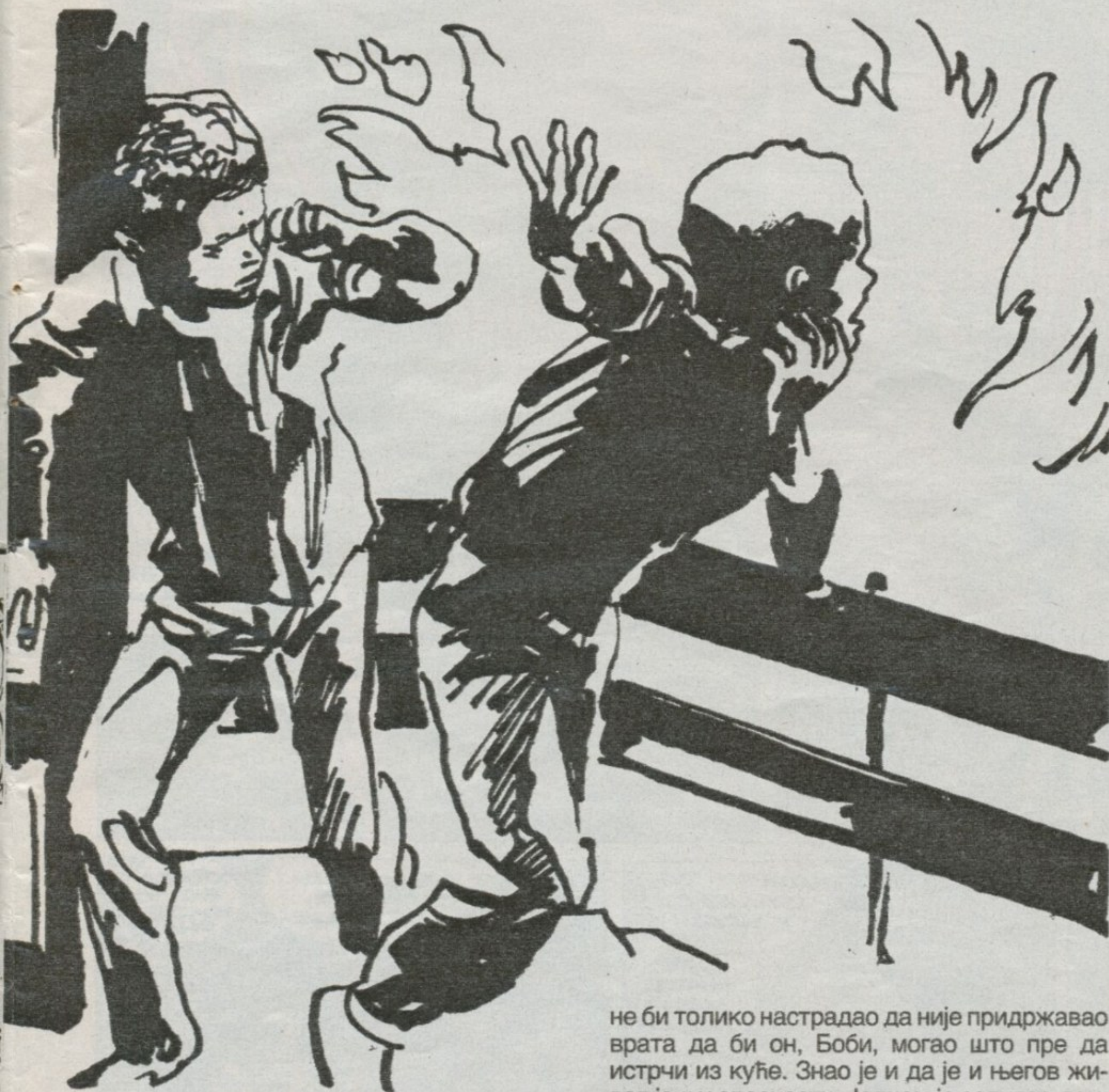
— Мада је могао да покреће само очне капке, видело се да Боби зна све што се с њим и око њега догађа. Видело се и да је храбар и решен да се бори за живот. А то је било веома важно. Знала сам да ће дуго бити на ивици смрти и била је потребна огромна воља да би се малишан, уз нашу помоћ, изборио за живот — говорила је докторка Милер.

Патња и само патња

А за оба дечака живот се састојао од саме патње. Свака инјекција била је као разапинање на крст. Медицинске сестре морале су свака два сата да мењају њихов положај и кад год би их додирнуле њихови јауци одзвањали су болничким ходницима. Трансфузије крви биле су стална додатна патња и опасност од кобног шока.

— Боби је био свестан и свог и братовљевог положаја — причала је медицинска сестра Реа Вајтекер — и стално је настојао да подржи и охрабри Едија.

ЖУСТИНУ

Четрнаестог дана Еди је запао у делиријум па су морали да их раздвоје. Пре но што су га преместили у другу собу, Бобија су одвезли у операциону салу на превијање. Било је то треће превијање у току те седмице а свако од њих изазивало је толике болове да се морало обављати под општом анестезијом. Док је Боби био на превијању, Еди је издахнуо.

Те ноћи Бобијева температура пала је на 34,5 Целзијусових степени, а број белих крвних зрнаца се удвостручио – знаци тешке инфекције. Лекари су стрепели да ће наступити потпуно тровање крви. Да би се добили тачни лабораторијски налази о врсти бактерија које су изазвале тровање, било је потребно 48 сати. Ако је инфекција била оне врсте које се докторка Милер највише бојала, Бобија за то време већ не би било у животу. И она се одлучила да не чека: дала је веома јак лек који је у себи крио и опасност по бубреге. Ризик се исплатио: после 24 сата Бобијева температура, крвна слика и пулс били су готово нормални.

Прошло је седам дана пре но што се дечак усудио да запита како му је брат. Губитак га је тешко погодио јер је знао да Еди

не би толико настрадао да није придржавао врата да би он, Боби, могао што пре да истрчи из куће. Знао је и да је и његов живот још у опасности. Једном је запитао докторку Милер болећивим гласом: „Ви нећете дозволити да умрем, зар не?”

Као поштанске марке

Пет седмица после несреће докторка Милер је почела са пресађивањем коже. Опекотине трећег степена толико су дубоке да организам не може сам да ствара нову кожу. Током прве операције докторка је исекла танке, готово провидне „закрпе” са бедара Бобијевог старијег брата Вилијама и пресадила их на делове бока, ногу, руку и једну шаку малог болесника. Туђа кожа неће сасвим да се прими, али може да изржи две до три недеље пре но што буде одбачена. За то време она штити површински део од инфекције и спречава губитак телесне течности.

Други корак докторке Милер био је да са места где су опекотине првог и другог степена већ зацелиле исече комадиће нове коже не веће од поштанске марке и пресади их на најосетљивија места око зглобова. Веће комаде је пришивала, а мањима је само покривала ране и стављала преко њих нарочити лак завој да се не би померали.

Та друга операција трајала је седам сати и потпуно је изнурила малог пацијента. Температура му је скочила, пулс је постао убрзанији, вене на врату отекле и набрекле. Кардиолог није могао да утврди шта је са срцем јер на Бобијевом телу није било места где би се могле поставити електроде електрокардиографа. Заједно с докторком Милер закључили су да је у питању тешка инфекција и опет су применили јаке антибиотике. Боби је лебдео између живота и смрти, а онда је живот ипак однео победу.

Борба за Бобијев живот водила се из дана у дан. Чим су бедра његове браће с којих је била узета кожа зацелила, пресађивање је поновљено. И Бобијево тело могло је већ да дарује комадиће нове коже за трансплантанте који ће бити стални. Зглобови на једном прсту леве шаке и два прста на десној били су, међутим, толико опечени да је ампутација била неизбежна. Али, и са тих прстију лекари су успели да издвоје праве мрвице коже и да их пресаде на друго место.

Нога је спасена

У десетој недељи наступила је нова, озбиљна криза, само сада душевна. Дотле стрпљив, Боби је почео да се буну против болова и болних лекарских захвата и није престајао да пребацује себи братовљеву смрт. Одбијао је да једе, па су сестре, понекад и саме плачући, морале да га преклињу да поједе мало меса јер без протеина тело не може да обнавља ткиво.

Пресађена кожа већ се „лепо примала, али невољама ипак никад није било краја. Бобијева десна потколеница била је спржена до саме кости и како на њој уопште није било ткива које би примало пресађену кожу, ортопеди су предалагали ампутацију те ноге. Докторка Милер дуго је размишљала и – одбила предлог. Одлучила је да у оголеној кости проврти рупице све до коштане сржи и кроз те отворе прорасло је гранулирано ткиво и покрило кост: сад је имала на шта да се пресади кожа која се примила и – нога је била спасена.

Изгледало је да невољама никад неће бити краја: нова инфекција, бубрези су у једном тренутку отказали, неки делови коже били су одбачени, сталне трансфузије, 70 великих операција.

Докторка Милер сматрала је да ће Боби остати у болници више од годину дана, али већ после шест месеци родитељи су га са постеље пребацили у инвалидска колица и одвезли кући. Ускоро је Боби већ могао да начини прве кораке држећи се за колица и гурајући их пред собом. Неколико седмица касније, кад је први пут дошао да посети докторку Милер, одгурнуо се од колица и несигурним корацима, и купајући се у зноју од болова и напора, прошао дуж читавог болничког ходника на чијем га је крају чекала његова докторка.

К. В.

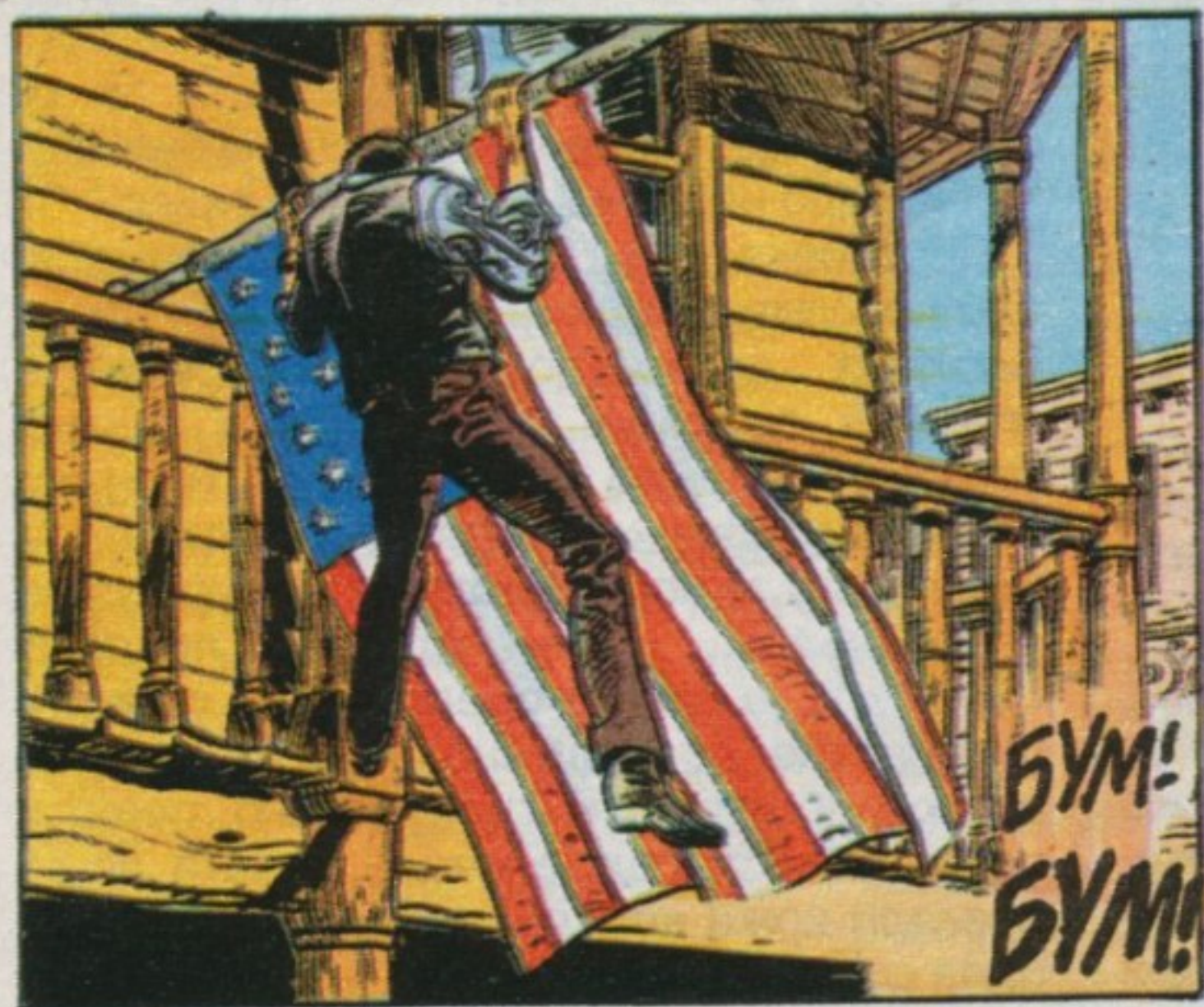
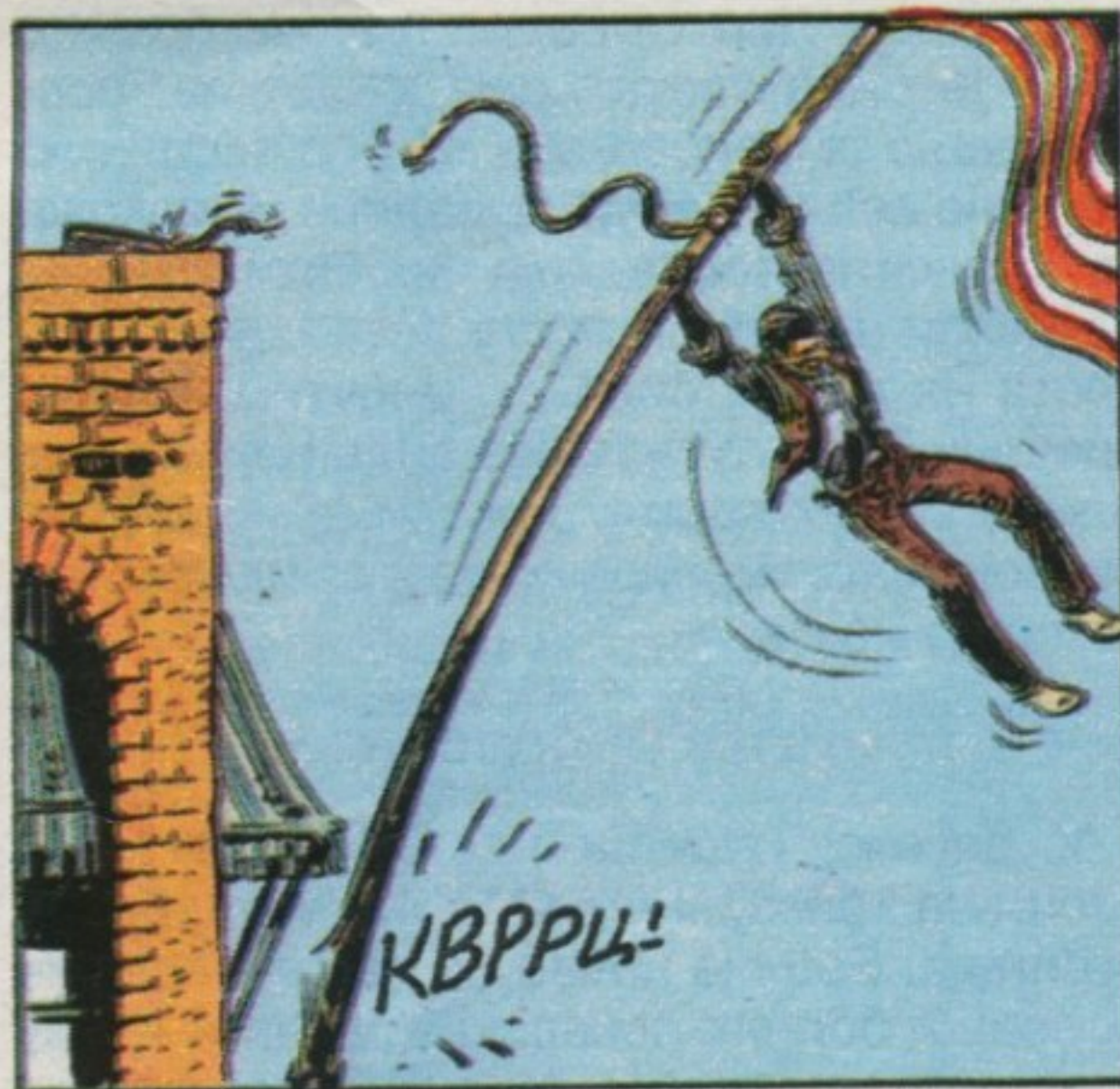
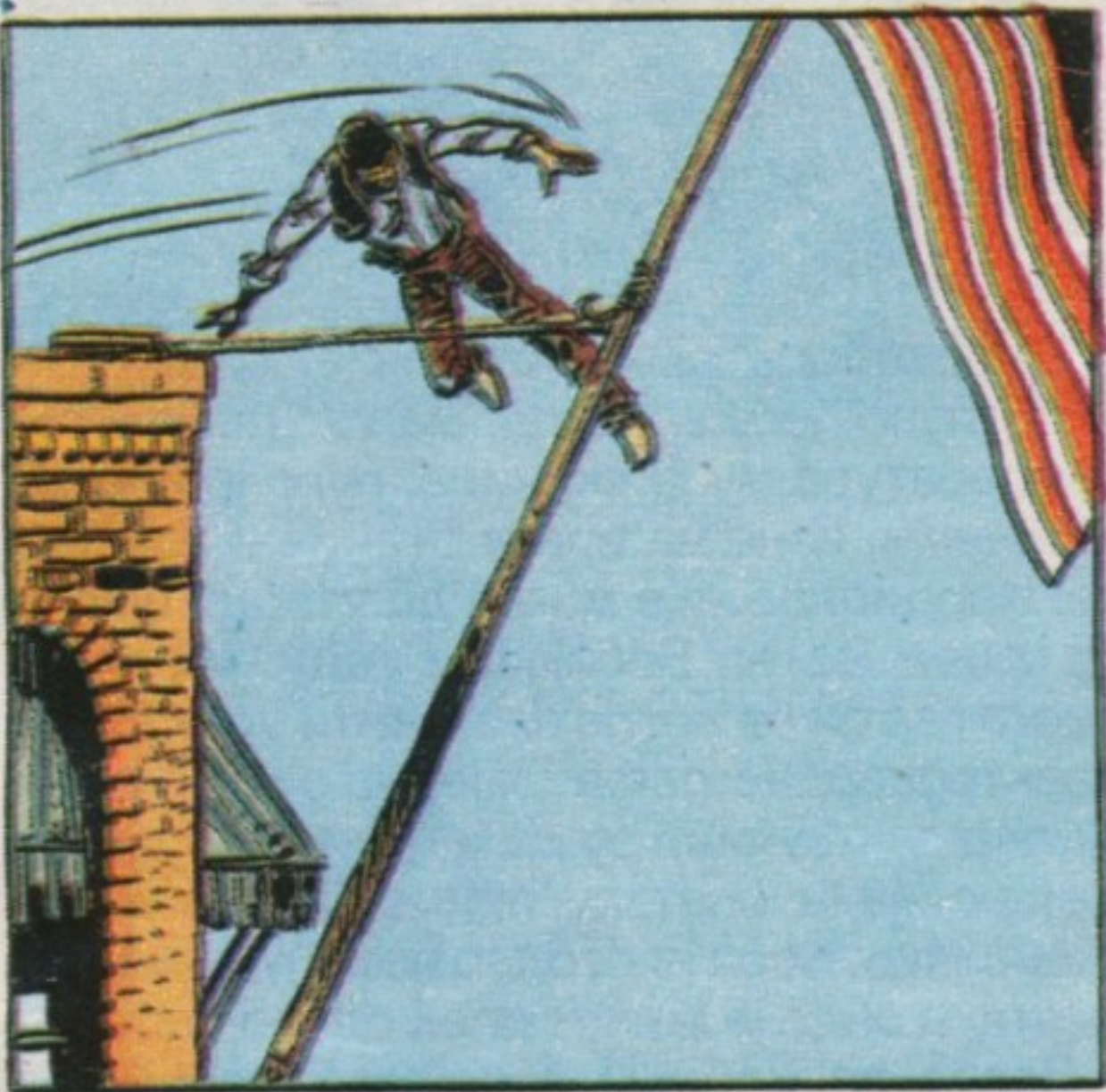
Илустровао Брана Јовановић

ПОРУЧНИК
БЛУБЕРН

АНЂЕЛСКО ЛИЦЕ

II
ДЕО

НАПИСАО: ЖАН МИШЕЛ ШАРЛИЈЕ НАЦРТАО: ЖАН „МЕБЛУС“ ЖИРО

ПАЗИ, ИДИТЕ!
ГУЖВАШ
МИ
ХАУИ-
НЕ!

ВАТРОГАС-
НА УНИФОР-
МА! МОЖДА
ОВДЕ
НИЈЕ ВАЖ-
НО КАКО
СИ ОБУ-
ЧЕН...

ДВА...
ЈОЗ...
ТРИ...
ЧЕТИ-
РИ...

БРЗООО!

ПАЗИ!

ОИ ЈЕ
ГОРЕ!

ЈАХААА!

ОСЛОБОДИ-
ТЕ ПРОЛАЗ!
БРЗО!

РОСА, ТРА-
ЖИМО ЈЕД-
НОГ ЧОВЕ-
КА!

ЧОВЕКА!
ОВДЕ?
СВАШТА!

'ЕЈ!
ВАТРО-
ГАСАЦ!

ШТА
ХОФЕШ?
ХИК!

ДО ЂА-
ВОЛА!
ШТА ЛИ
ОВАЗ
ТРАЖИ?

МИ-
СЛИШ
ДА БЕШ
УГАСИ-
ТИ ВАТ-
РУ ГИ-
РАЈУ-
БИ СЕ
У ГО-
МИ-
ЛИ?

ПРЕ НЕГО
ШТО СЕ
ПОБРИНЕМ
ЗА ТУБУ
ВАТРУ, МО-
РАМ ДА
УГАСИМ
СВОЈУ! ХА!
ХА! ХА!

'ЕЈ!
ТИ!

ЈААООО!

УХВАТИЛИ
СУ ГА!

СПА-
САО
МЕ
ЈЕ
ЈАУК!

ЕВО
НАС, КА-
ПЕТА-
НЕ!

ДОПИ-
РЕ ИЗ
ОНЕ СО-
БЕ ГО-
РЕ!

САД
ДА СЕ
НЕОПАЖЕ-
НО ИЗВУ-
ЧЕМ...

БЕГ
ОДЛА-
ЗИШ?

ДО
ЂА-
ВО-
ЛА!

НЕ БОЈ
СЕ, НЕЋУ
ТЕ ПО-
ЈЕСТИ!

РЕКЛА САМ ТИ ДА
ЈЕ ОИ ГЛАВНИ
ВАТРОГАСАЦ!

НЕКО
МИ ЈЕ
УКРАО
ОДЕЛО!

ВА-
ТРО-
ГАСАЦ
НА
СТЕ-
ПЕНИ-
ЦА-
МА?

КАПЕТА-
НЕ! УБИ-
ЦА!
ИМАО
САМ
ТА!

ИМАО СИ
ГА, ПА?

ИСКРЕНО
ДА ВАМ
КАЖЕМ...
Н... НИСАМ
ЗНАО ДА
ЈЕ ТО ОН,
КАПЕТА-
НЕ!

ОСЛОБОДИ-
ТЕ ПРОЛАЗ!

?

ЗНАЧИ, ВИ СТЕ
ИЗДЗВАЛИ
ПОЖАР У
ГРАДУ,
А ПОКУША-
ЛИ СТЕ И
ПРЕДСЕД-
НИКА ДА
УБИЈЕ-
ТЕ... ОХ...
ОХ...

ЛЕПОТИЦЕ,
ПРИЗНАЈУ ПО-
ЖАР, АЛИ СА
ПРЕДСЕДНИКОМ
НЕМАМ
НИКАК-
ВЕ БЕ-
ЗЕ!

НИЈЕ
ВАЖНО!
НЕ СВИЂА
МИ СЕ ШТО
ТАКО ЛЕПОМ
МОМКУ К'О
ШТО СИ ТИ
ОНЕ БУДАЛЕ
ЗАГОРЧАВА-
ЈУ ЖИ-
ВОТ!

ОВАЈ
ИЗЛАЗ
ЈЕ СИ-
ГУРАН!
ПОЖУ-
РИ!

СРЕЊНО...
ТО ЈЕ СВЕ
ШТО МОГУ
ДА УЧИНИМ
ЗА ТЕБЕ!

И
ТО ЈЕ
МНОГО!
ХВА-
ЛА

МОРАМ
НАЈИ ДРУ-
ГУ ОДЕГУ,
А ОНДА
ДА ПОБЕГ-
НЕМ ИЗ
ГРАДА!

ДА ЛИ ЈЕ ОНА
ДЕБЕЛА ГЛОН
НАПРАВИЛА
ГУЖВУ?

НЕМАМ
ПОЈМА, АЛИ
УСКОРО БЕМО
ОТКРИТИ! ИМА-
МО САМО ПЕТ-
НАЕСТ МИНУ-
ТА ДО ДУ-
РАНГА!

ХЕЈ!
ШТА?

ТО ЈЕ
КЕЛИ! ОН
ЈЕ СА ДО-
КОМ И АН-
БЕОСКИМ
ЛИЦЕМ!

БЛЕЈК!

ПА?

СВЕ ЈЕ ПРО-
ПАЛО! ЈЕДВА
СМО ПО-
БЕГЛИ!

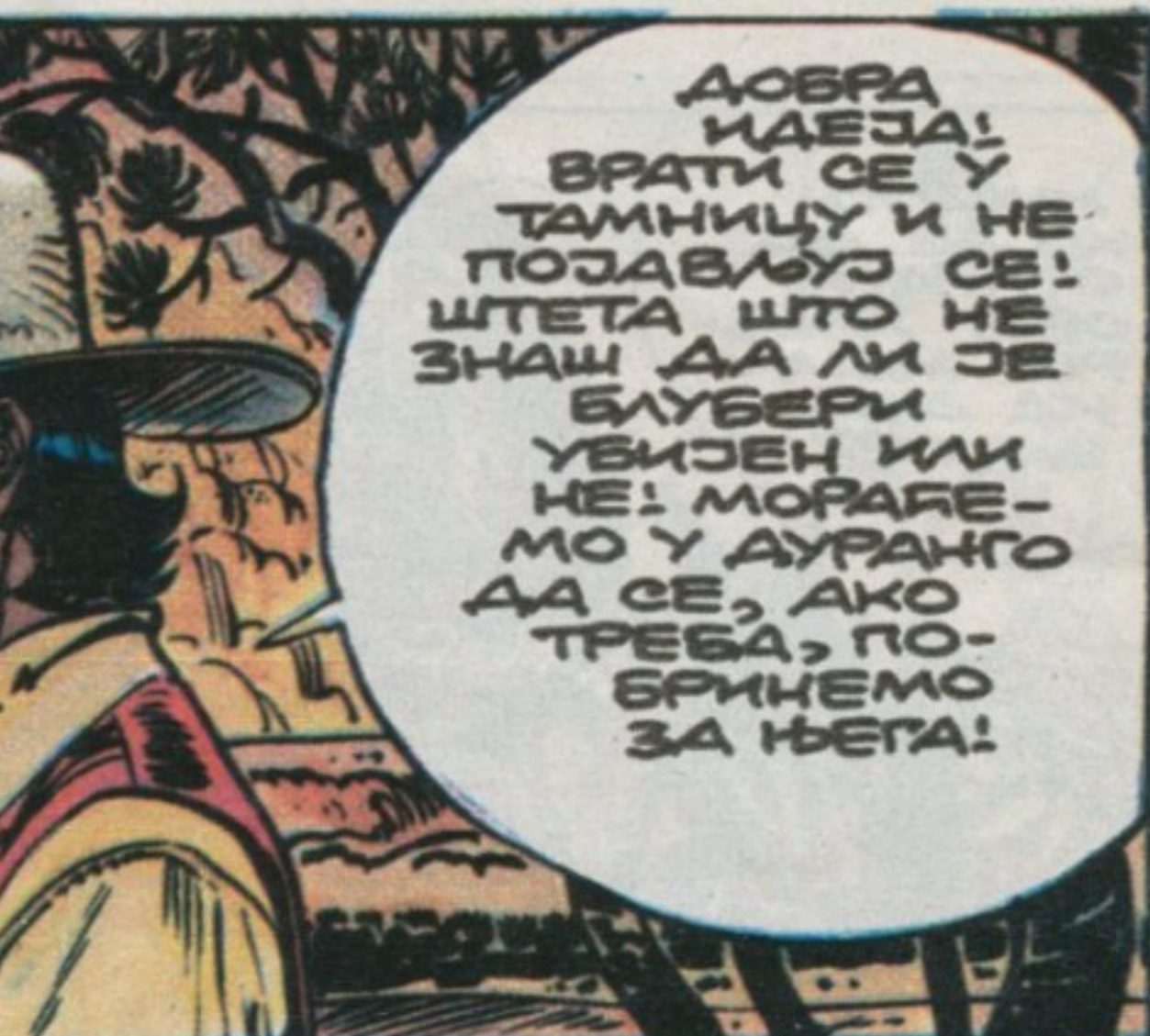

...И ТО ЈЕ ЦЕЛА ПРИЧА! КАД САМО ПОМИСЛИМ ДА ЈЕ ПРОПАО СЈАЈАН ПЛАН ЗБОГ БУБЕРИЈА И ПРОКЛЕТЕ ГАФИ!

МИСЛИМ СМО ДА ПОСТОЈИ НЕКА ЗАМКА КАД НАМ ЈЕ ЧАРЛИ РЕКАО ДА ЈЕ ГАФИ ПОБЕГЛА! ЗБОГ ТОГА СМО ОВДЕ!

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ ЗА СЕ ВРАЋАМ У ОФИС СИСВИ!

ДОБРА ИДЕЈА! ВРАТИ СЕ У ТАМНИЦУ И НЕ ПОЈАВЉУЈ СЕ! ШТЕТА ШТО НЕ ЗНАШ ДА ЛИ ЈЕ БУБЕРИ УБИЈЕН ИЛИ НЕ! МОРАЋЕМО У АУРАНГО ДА СЕ, АКО ТРЕБА, ПОБРИНЕМО ЗА НЕГА!

НЕБЕТЕ УСПЕТИ! СВЕ ПУТЕВЕ ЈЕ БЛОКИРАЛА АРМИЈА!

ПА ШТА? НАС НИКО НЕ ТРАЖИ! МИ СМО СЛОБОДНИ ГРАЂАНИ!

ИМАМ ИДЕЈУ КАКО ДА ПОПРАВИМО ОНО ШТО СТЕ ВИ ЗАБРАДЛИ! ПРИДРУЖИМО СЕ ОСТАЛИМА!

НЕ, КЕЛ! ОН ИДЕ СА НАМА! БИЋЕ НАМ ПОТРЕБАН!

ДА КРЕНЕМО, АН-БЕОСКО ЛИЦЕ?

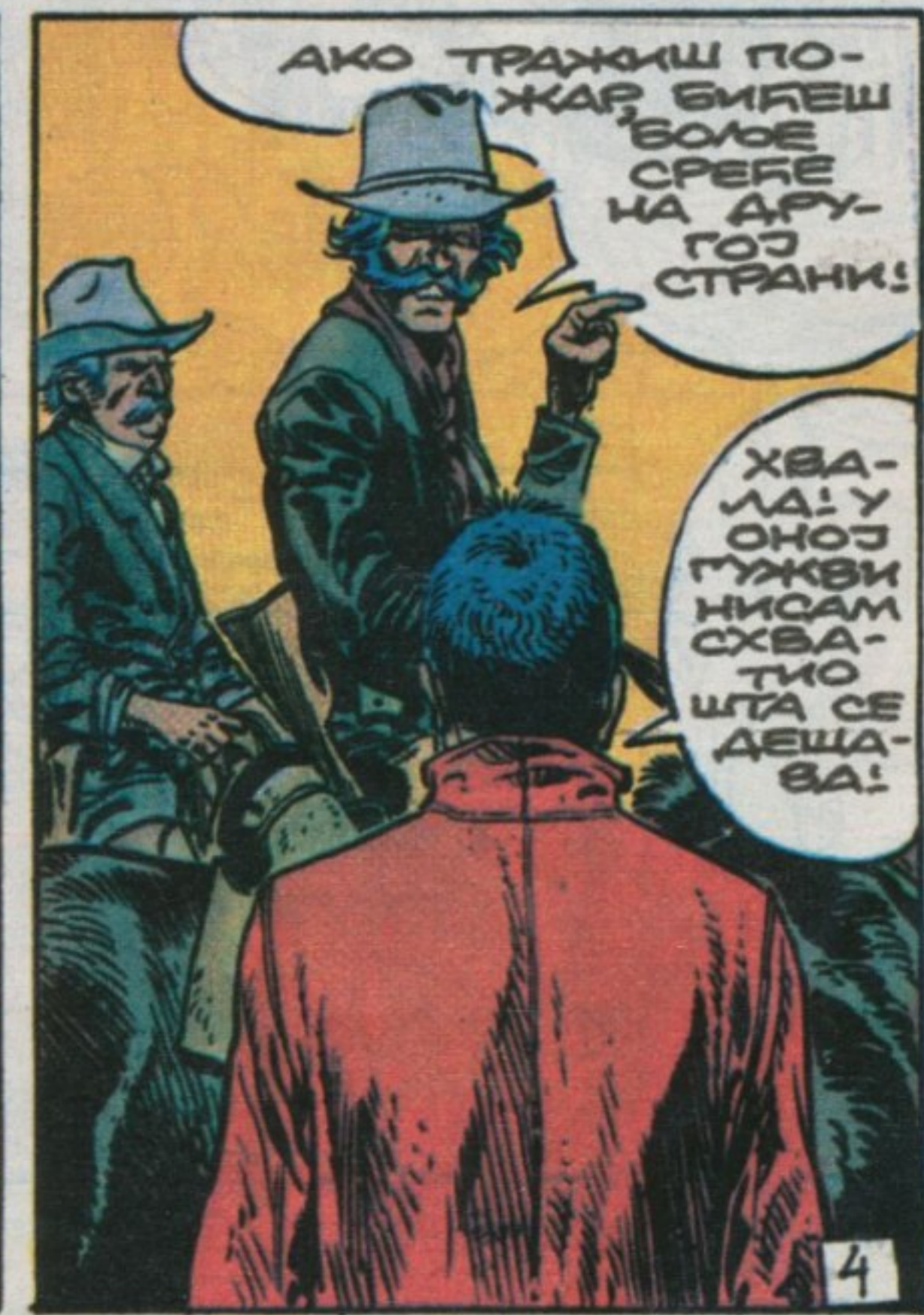

СЈАЈНО! АКО ЈЕ БУБЕРИ ЖИВ, БИЋЕ МИ ДРАГО ДА ГА СРЕДНИ!

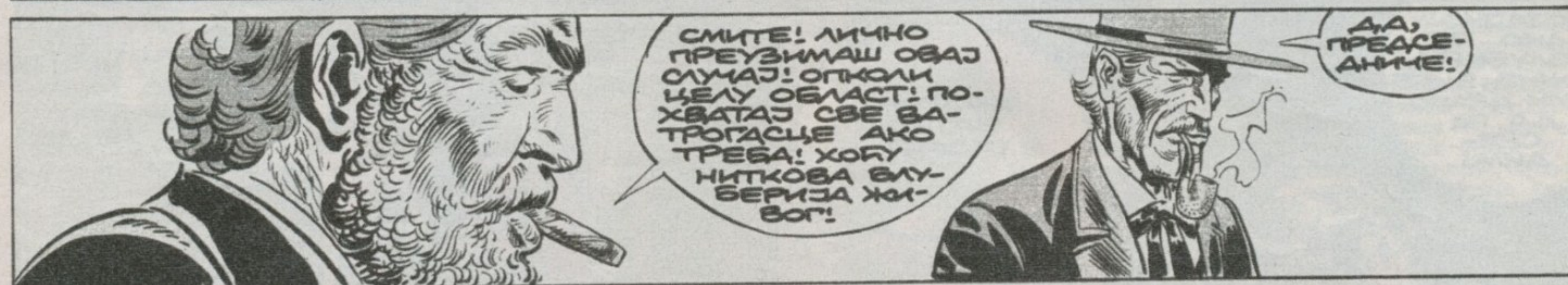
ХЕЈ! ТИ! ВАТРОГАСАЦ!

ДО ЗАВОДА! ШТА БУ САДА?

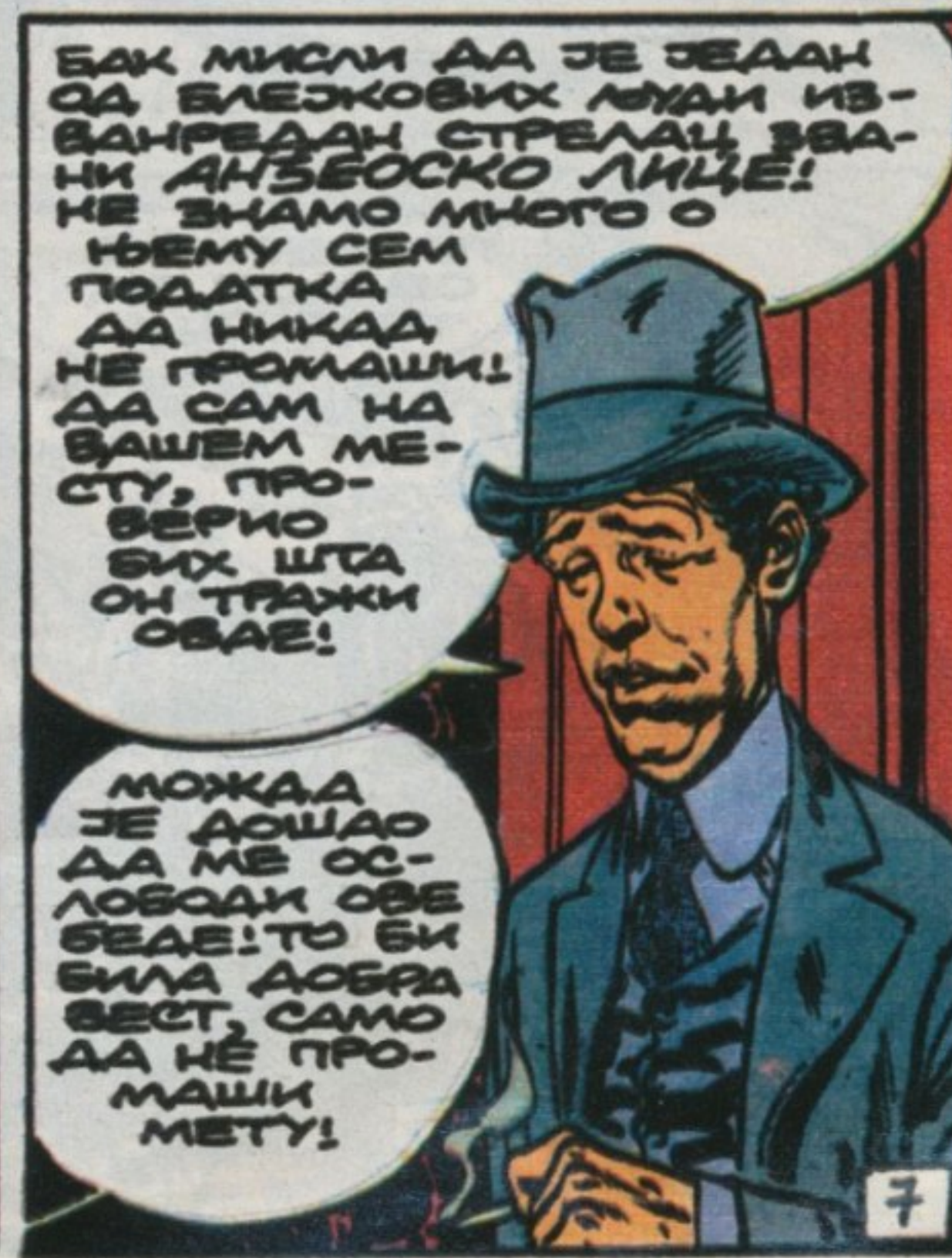

АКО ТРАЖИШ ПОЖАР БИЋЕШ БОЉЕ СРЕБЕ НА ДРУГОЈ СТРАНИ!

ХВАЛА! У ОНОЈ ГУЖВИ НИСАМ СХВАТИО ШТА СЕ ДЕШАВА!

СКЛА-
НАЈТЕ
СЕ!

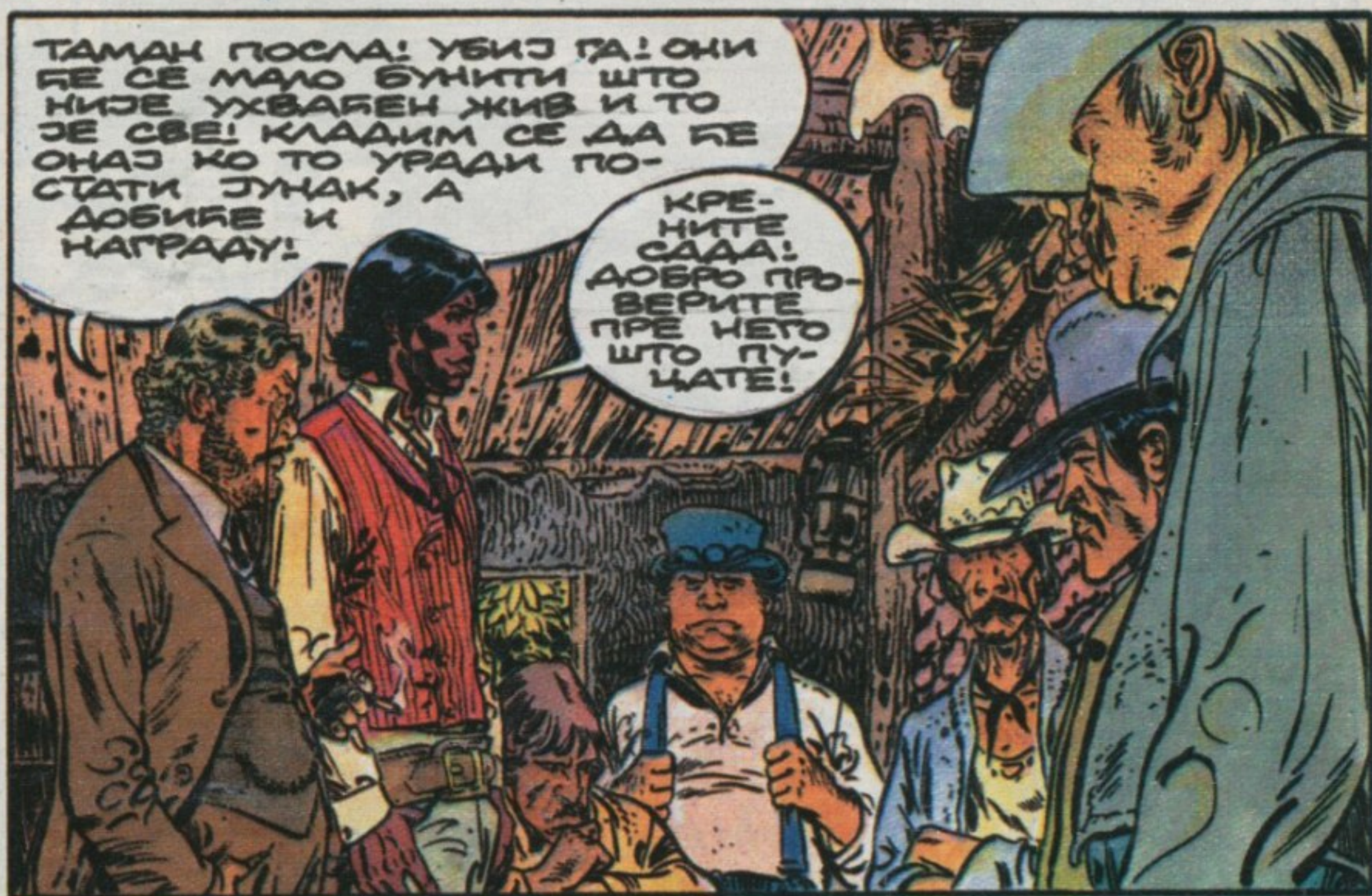
РЕФИ
БУ ТИ
ГАЕ ДА
МЕ НОСИШ!
МОЈ ЗЕТ
ЖИВИ У УЛИ-
ЦИ БРЕСТО-
ВА, БЛИЗУ
МАЛОГ МЕ-
КСИКА!

САД-
НО!
ХАЈ-
ДЕ-
МО!

АЛИ, БЛЕЈК,
ГРАД ЈЕ ПРЕ-
ПУН! ТЕШКО
БЕМО ГА
НАЋИ!

СТОКВИЛ ЈЕ У
ПРАВУ! И ДА ГА
НАЋЕМО, ОВА
ВОЈСКА И ЛУДИ
ОД ЗАКОНА БИ
НАС ПОХВА-
ТАЛИ!

ТАМАН ПОСЛА! УБИЈ ГА! ОНИ
БЕ СЕ МАЛО БУНИТИ ШТО
НИЈЕ УХВАЋЕН ЖИВ И ТО
ЈЕ СВЕ! КЛАДИМ СЕ ДА БЕ
ОНАЈ КО ТО УРАДИ ПО-
СТАТИ ЈУНАК, А
ДОБИЈЕ И
НАГРАДУ!

КРЕ-
НИТЕ
САДА!
ДОБРО ПРО-
ВЕРИТЕ
ПРЕ НЕГО
ШТО ПУ-
ЦАТЕ!

АКО УХВАТЕ БЛУБЕРИЈА
ПРЕ НАС, ГОТОВИ СМО!
ОН ИСУВИШЕ
ЗНА!

ШТЕТА
ШТО НИСМО
МОГЛИ ДА
ДОВЕДЕМО
ЦЕЛУ БАЊУ!
ШЕСТОРИЦА
НИСУ ДОВОЉ-
НА ДА ПРО-
ЧЕШЉАДУ
ЦЕО ГРАД!

ЕВО
НАС!
ОНА ЛЕ-
ПОЈКА
ЈЕ МОЖА
КРИЋЕ-
НЕТ!
ЗАРА-
ВО, ДУ-
ШО!

У
ПРА-
ВИ
ЧАС,
БАКО!
ПОСТА-
ЛИ СТЕ
МИ
ТЕШКИ!

МАМА!
ШТА СЕ
ДЕСИЛО?
КО ЈЕ ОВО?

РЕФИ
БУ ТИ
КАД УБЕ-
ДО ДА САМ
ПРЕТЕШКА
МОМ ПРИН-
ЦУ ИЗ
БАКЕ!

ЗА ОСТА-
ЛИМА ЈЕ
РАСПИСА-
НА ПОТЕР-
НИЦА! ПРЕ-
ПОЗНАЛИ
БИ ИХ,
А ТО
НЕ СМЕ-
МО ДА
ДОЗВОЛИ-
МО! ЗАШТО
ЈЕ КЕЛИ
ИЗАБРАО
ЊЕГА КАО
ЖРТВУ?

НИЈЕ ИМАО ДРУ-
ГОГ ИЗБОРА!
УВЕК МИ СЕ ЧИ-
НИЛО ДА ЈЕ ТАЈ
ПЛАН СУВИШЕ
ЗАМРШЕН! ПРЕ-
УЗИМАМО КОН-
ТРОЛУ! ДА ВИ-
ДИМО ШТА РА-
ДИ ОНАЈ НАШ
УБИЦА СА
ДЕЧЈИМ
ЛИЦЕМ!

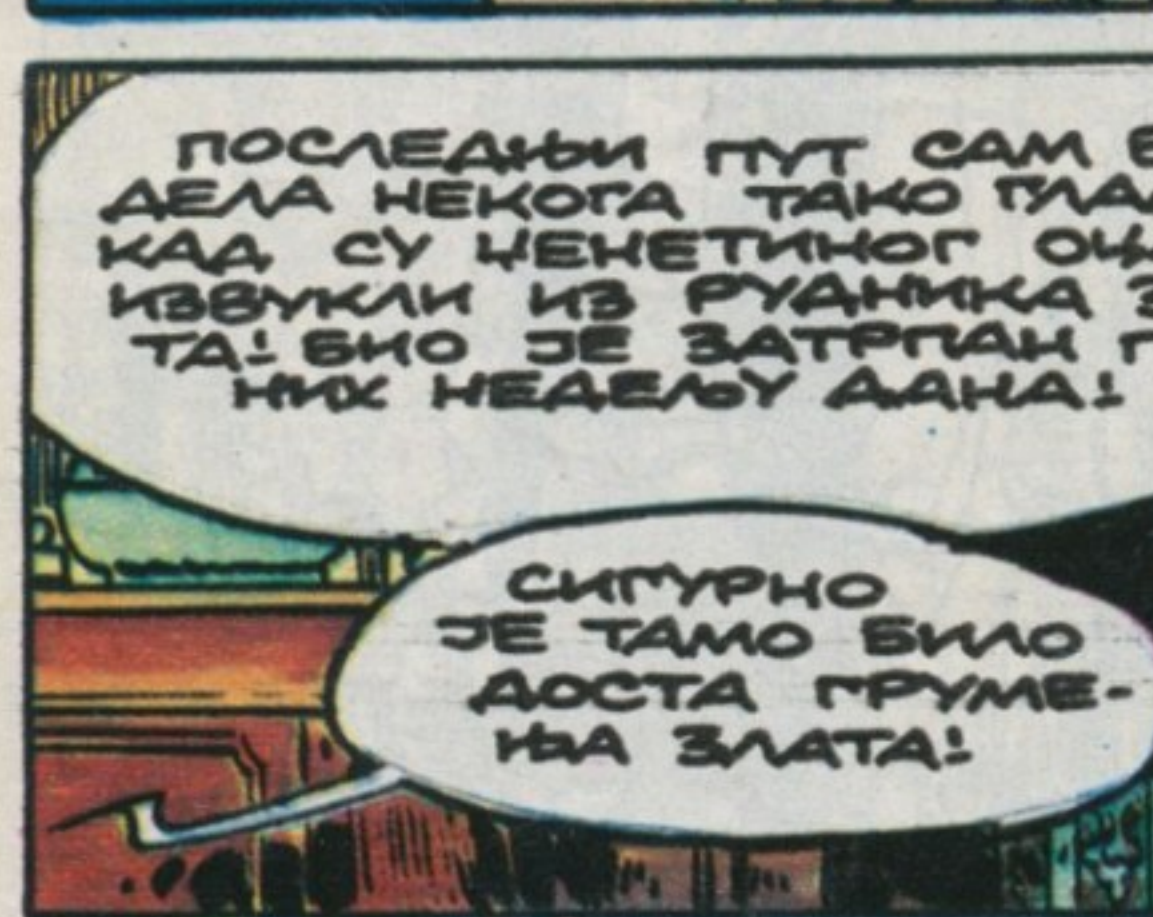
НЕ ЗНАМ
КАКО ДА
СМЕСТИ-
МО БЛУ-
БЕРИЈУ?

ТО ЈЕ
ТАЧНО!
ТРЕБА
НАМ МАЛО
СРЕБРЕ!
ИМАМ
НАЈЕЈУ!

ШТА
ТЕ ТО
ТАКО
ЗАСМЕ-
ЈАВА,
БАКО?

ХА! ХА! ХА!
ТВОЈ
АПЕТИТ,
ДЕЧКО!
НИСИ ИМАО
ВРЕМЕНА
НИ КАФУ
ДА ПОПИ-
ЈЕШ!

ПОСЛЕДЊИ ПУТ САМ ВИ-
ДЕЛА НЕКОГА ТАКО ГЛАДНОГ
КАД СУ ЧЕНЕТИНОГ ОЦА
ИЗВУКИЛИ ИЗ РУДНИКА ЗЛА-
ТА! БИО ЈЕ ЗАТРПАН ПУ-
НИХ НЕДЕЉУ АНА!

СИГУРНО
ЈЕ ТАМО БИЛО
ДОСТА ГРУМЕ-
ЊА ЗЛАТА!

НИ
СЛУЧАЈ-
НО! У
РУДНИ-
КУ НИЈЕ
БИЛО
НИ ТРУН-
КЕ ЗЛА-
ТА!

УЗМИТЕ
ЈОШ ЈЕДНО
ПАРЧЕ
ПИТЕ ОД
ЈАБУКА,
ГОСПОДИ-
НЕ...

ЏОНС!
ЏОН
ЏОНС!
ХВАЛА!
НЕ МОГУ!
СУВИШЕ
САМ СЕ
НАЈЕО!

МОРАМ ДА СЕ ВРА-
ТИМ У МОЈУ ЈЕДНИ-
ЦИЦУ! ТАЈ ПОЖАР
ВЕРОВАТНО ЈОШ
ХАРА!

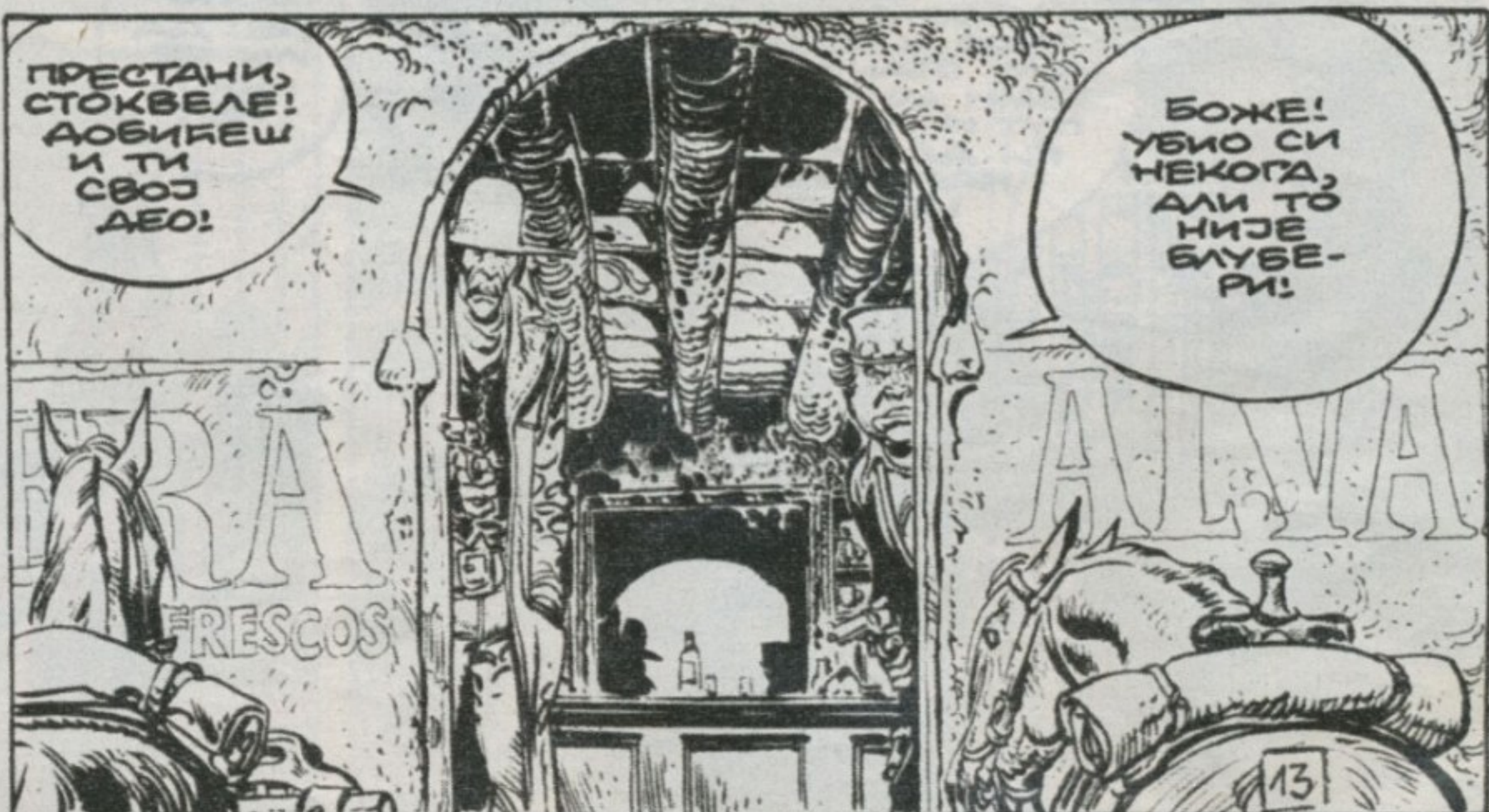
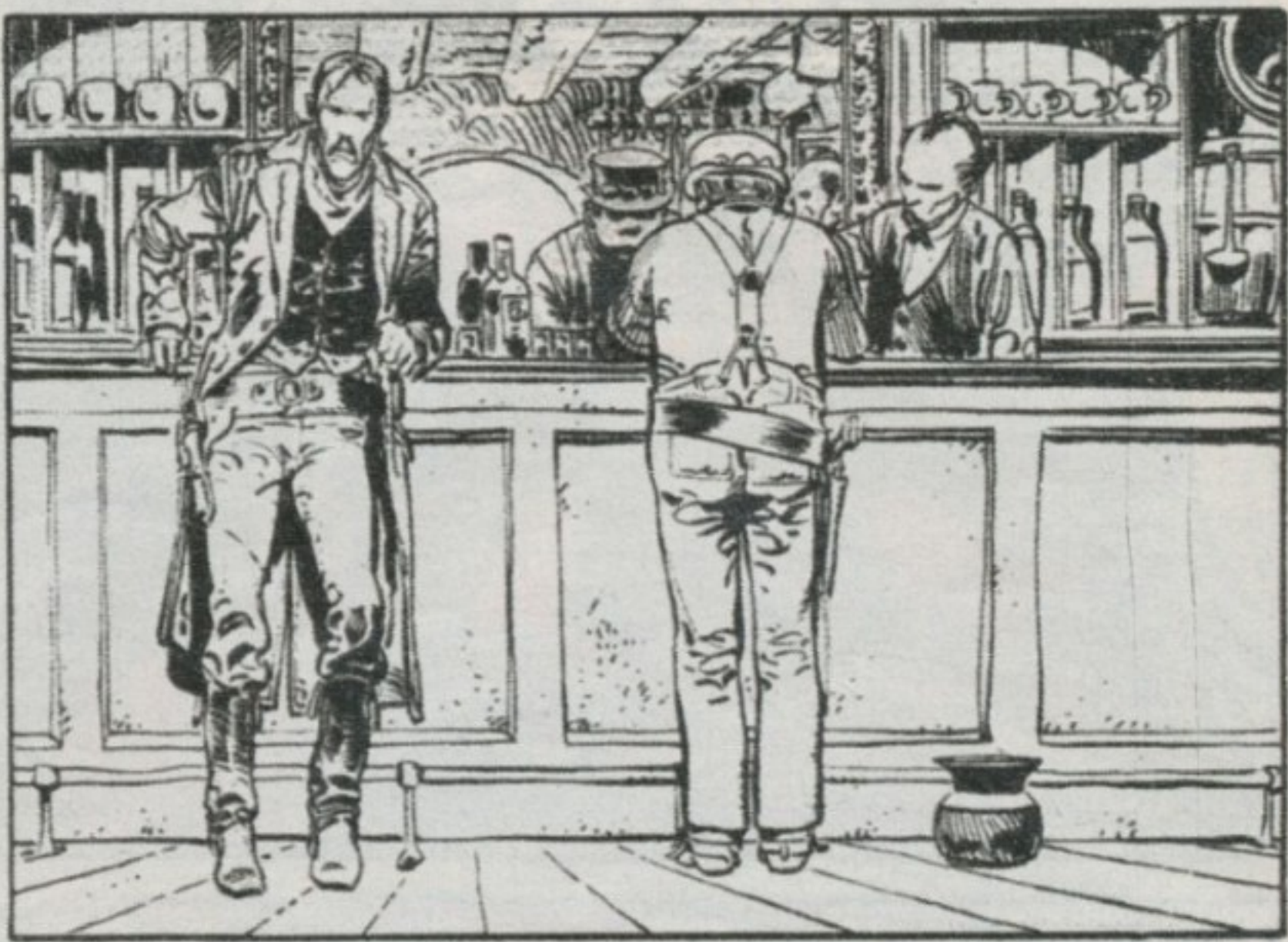
ХАЈДЕ,
ДЕЧКО!
ОВДЕ
СИ УВЕК
ДОБРО
ДОШАО!

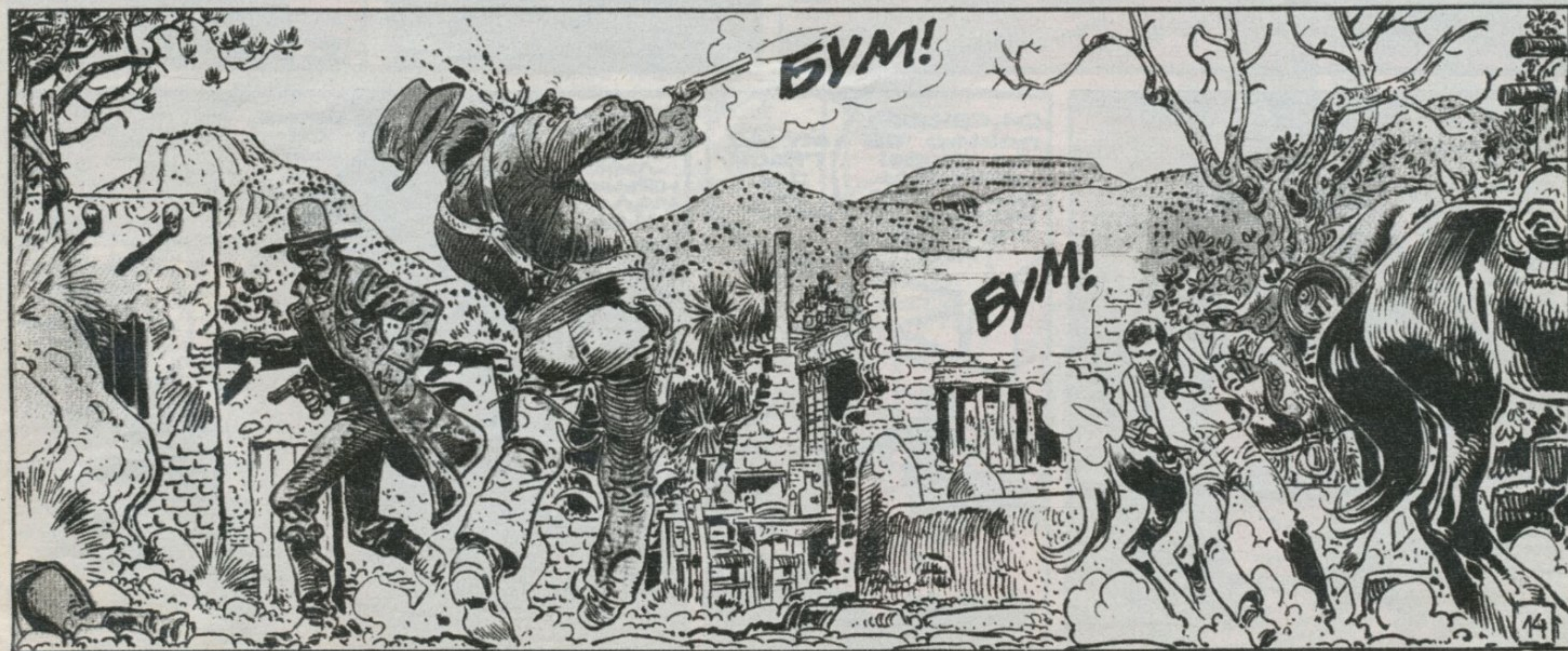

ХЕЈ!
НЕ
ТАКО
БРЗО!

?

НЕ СМЕМ
ВИШЕ ДА
ПУЦАМ!
УВНЕМИР-
ИУ ЦЕЛУ
ОКОЛИНУ!
САЧЕКАЈУ
МРАК!

НАЈТЕ КУРНИ,
ДЕЦО!

МОРАМ НАЈИ
НЕКО СКО-
ВИШТЕ! БЕГ
СУ ПОЧЕЛИ
ДА МЕ ПРЕ-
ПОЗНАЈУ!

НЕ МОГУ ДА СХВАТИМ
ДА ЈЕ БЛУБЕРИ
ЈОШ СЛОБОДАН!
ЗАШТО ВОЈС-
КА НЕ ПРЕТРА-
ЖИ ГРАД?

ТО НИ-
КО ЈЕ ЛА-
КО! МНО-
ГО ДОШЛА-
КА СЕ НА-
ЛАЗИ У ГРА-
ДУ!

ЗАХВАЉУЈУ
ВАМА, МОГУ ДА
ИГРАМ ЖИГУРКЕ!
САД НАЈТЕ КУ-
РНИ, АДИОС!

АДИОС,
СЕ-
ЊОР!

ШТО СУ ДЕЦА ДА-
ЛА ОД МЕНЕ, БЕЗ-
БЕДНИЈА СУ! А САД,
ГДЕ ДА НА-
ЂЕМ СКОРВИ-
ТО МЕСТО?

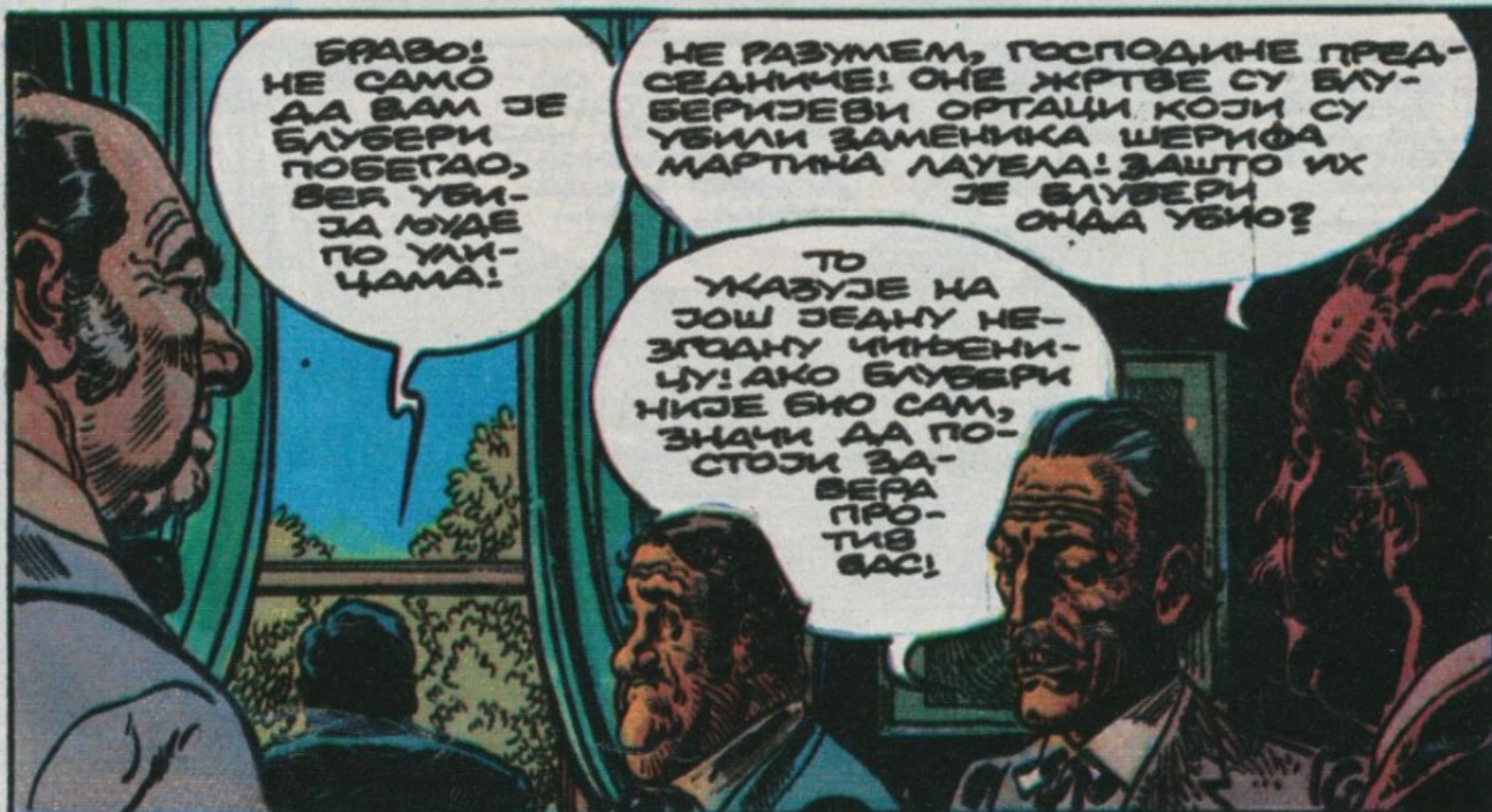

МОЖ-
ДА ЈЕ
ТО ЛУ-
ДОСТ,
АЛИ...

"НИКО
НЕБЕ
ПОМИС-
ЛИТИ
ДА МЕ
ТАМО
ТРАЖИ!"

ТО ЈЕ
НЕПОДНОШ-
ЉИВО! ОНАЈ
НИТКОВ
НАС ПРАВИ
БУДАЛА-
МА!

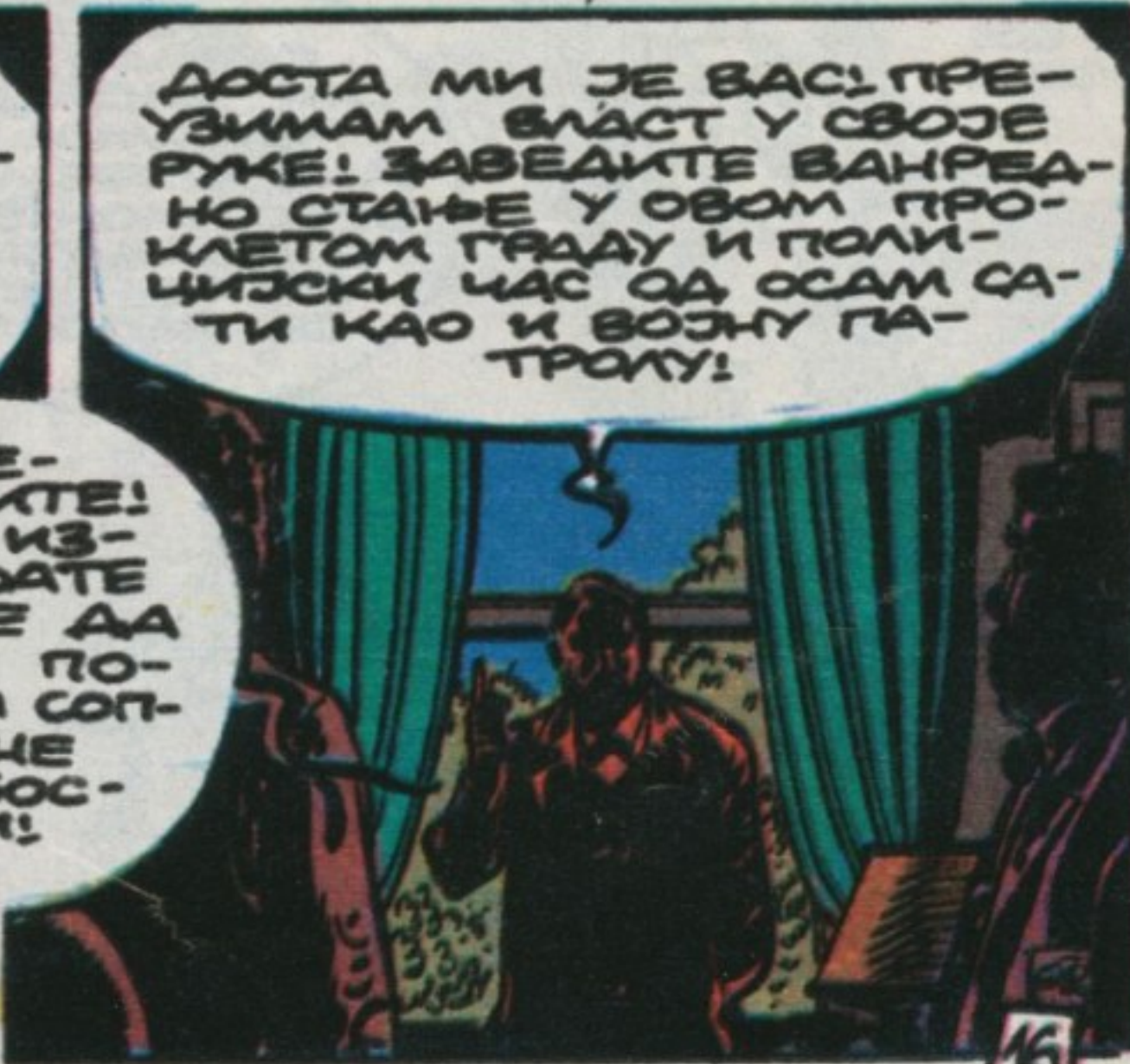
БРАВО!
НЕ САМО
ДА ВАМ ЈЕ
БЛУБЕРИ
ПОБЕДАО,
БЕГ УБИ-
ЈА ЛУДЕ
ПО УЛИ-
ЦАМА!

НЕ РАЗУМЕМ, ГОСПОДИНЕ ПРЕ-
СЕДИМЕ! ОНЕ ЖРТВЕ СУ БЛУ-
БЕРИЈЕВИ ОРТАЦИ КОЈИ СУ
УБИЛИ ЗАМЕНИКА ШЕРИФА
МАРТИНА ЛАУЕЛА! ЗАШТО ИХ
ЈЕ БЛУБЕРИ
ОНДА УБИО?

ТО
УКАЗУЈЕ НА
ЈОШ ЈЕДАНУ НЕ-
ЗНАЈНУ ЧИЊЕНИ-
ЦУ! АКО БЛУБЕРИ
НИЈЕ БИО САМ,
ЗНАЧИ ДА ПО-
СТОЈИ ЗА-
ВЕРА ПРО-
ТИВ ВАС!

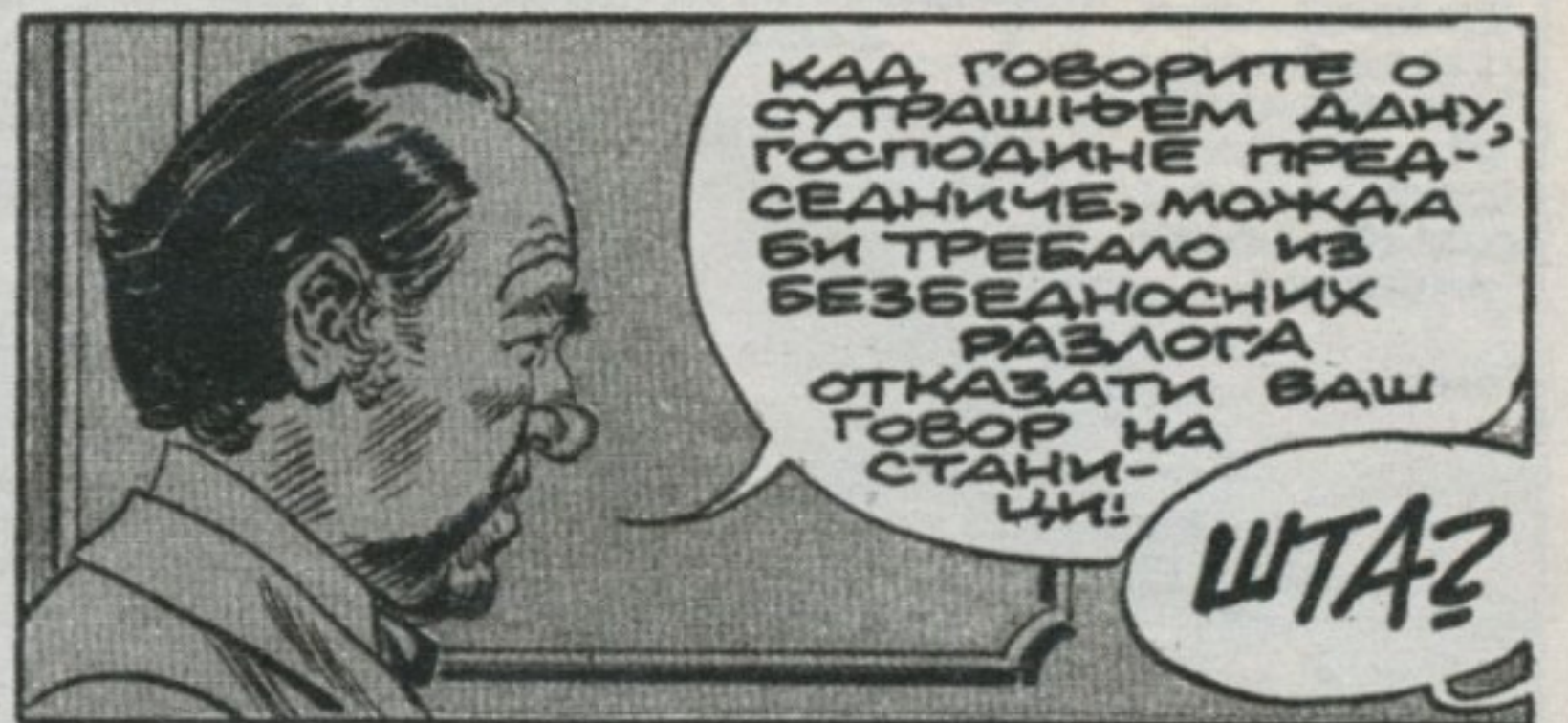

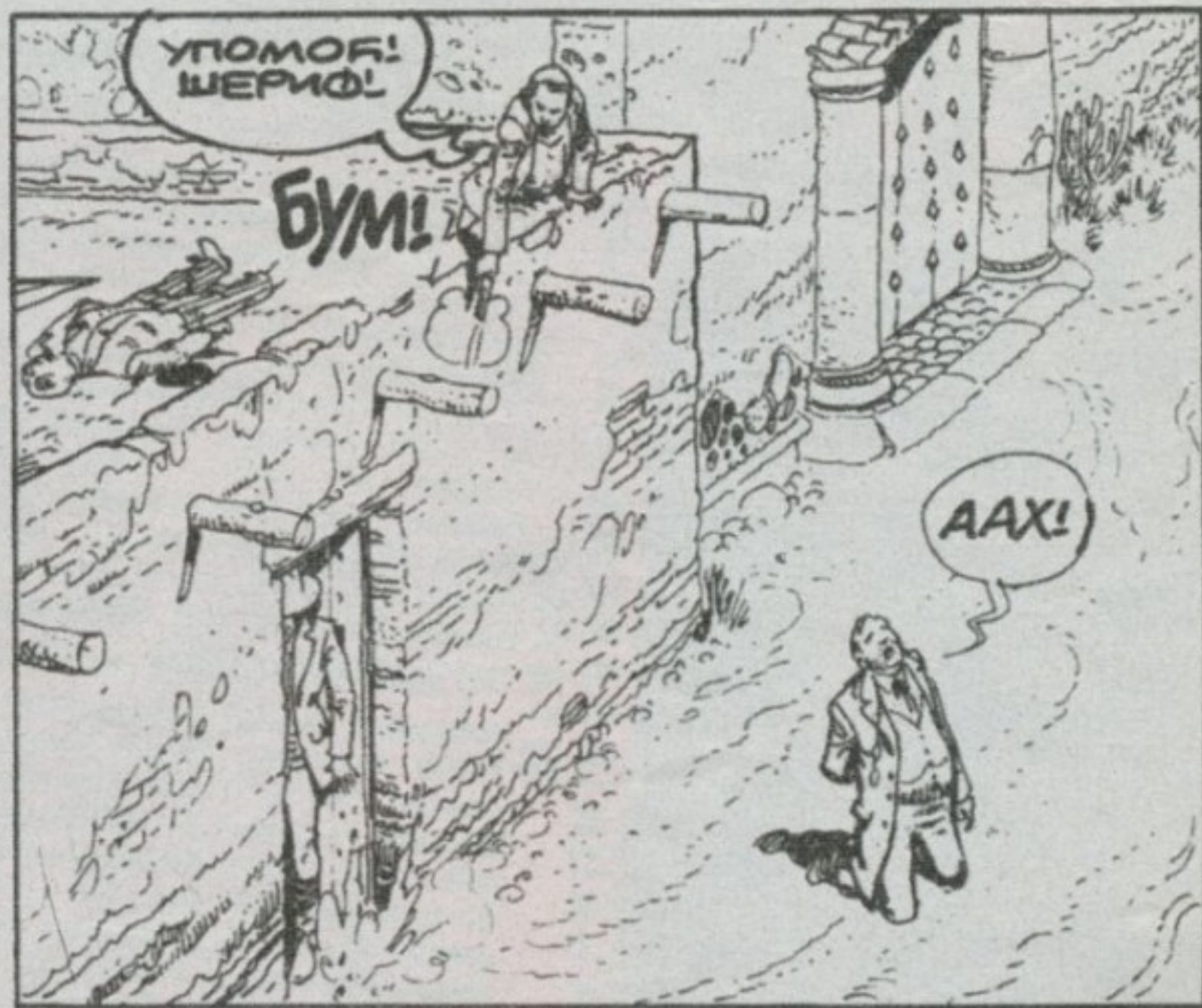
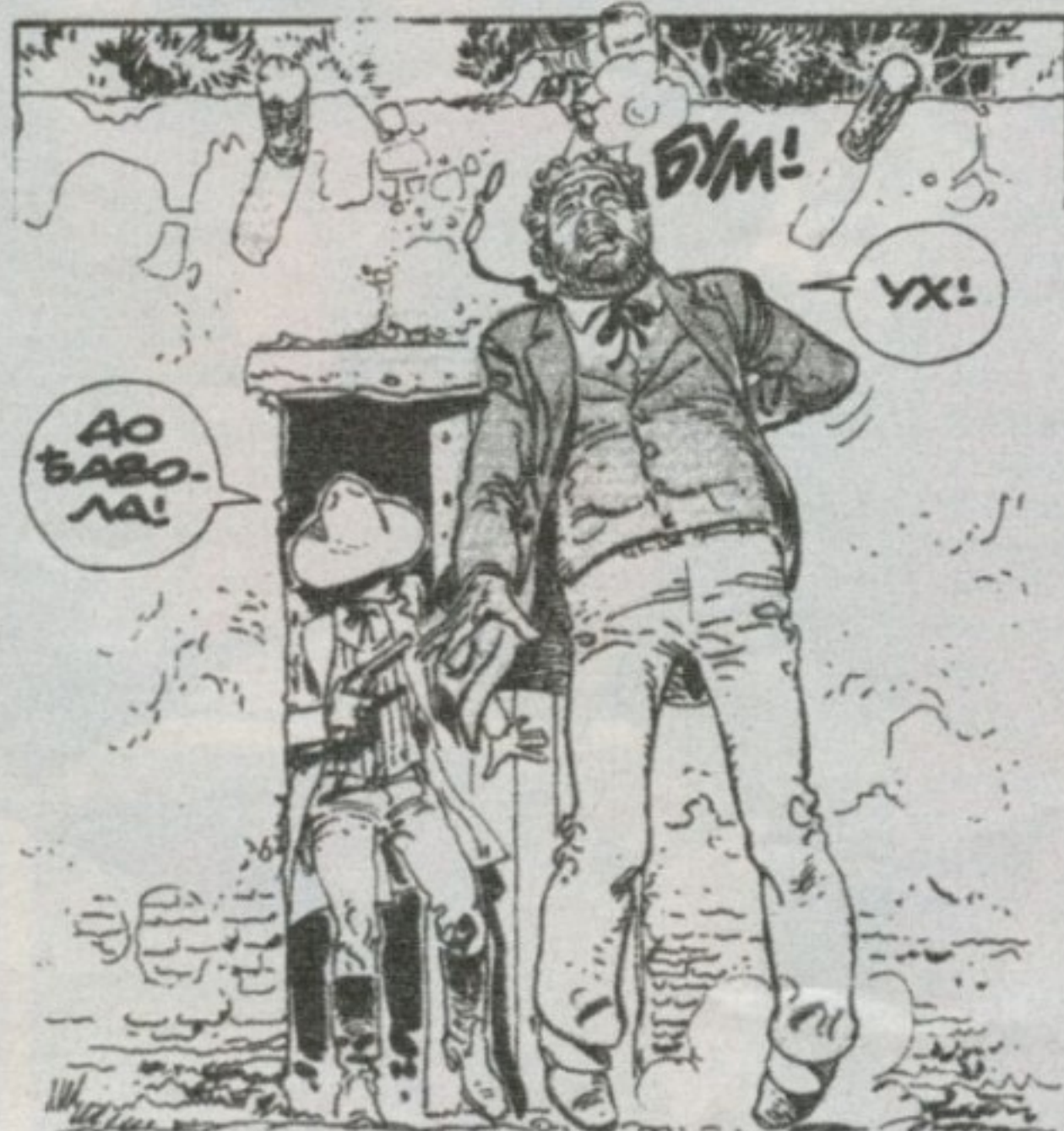
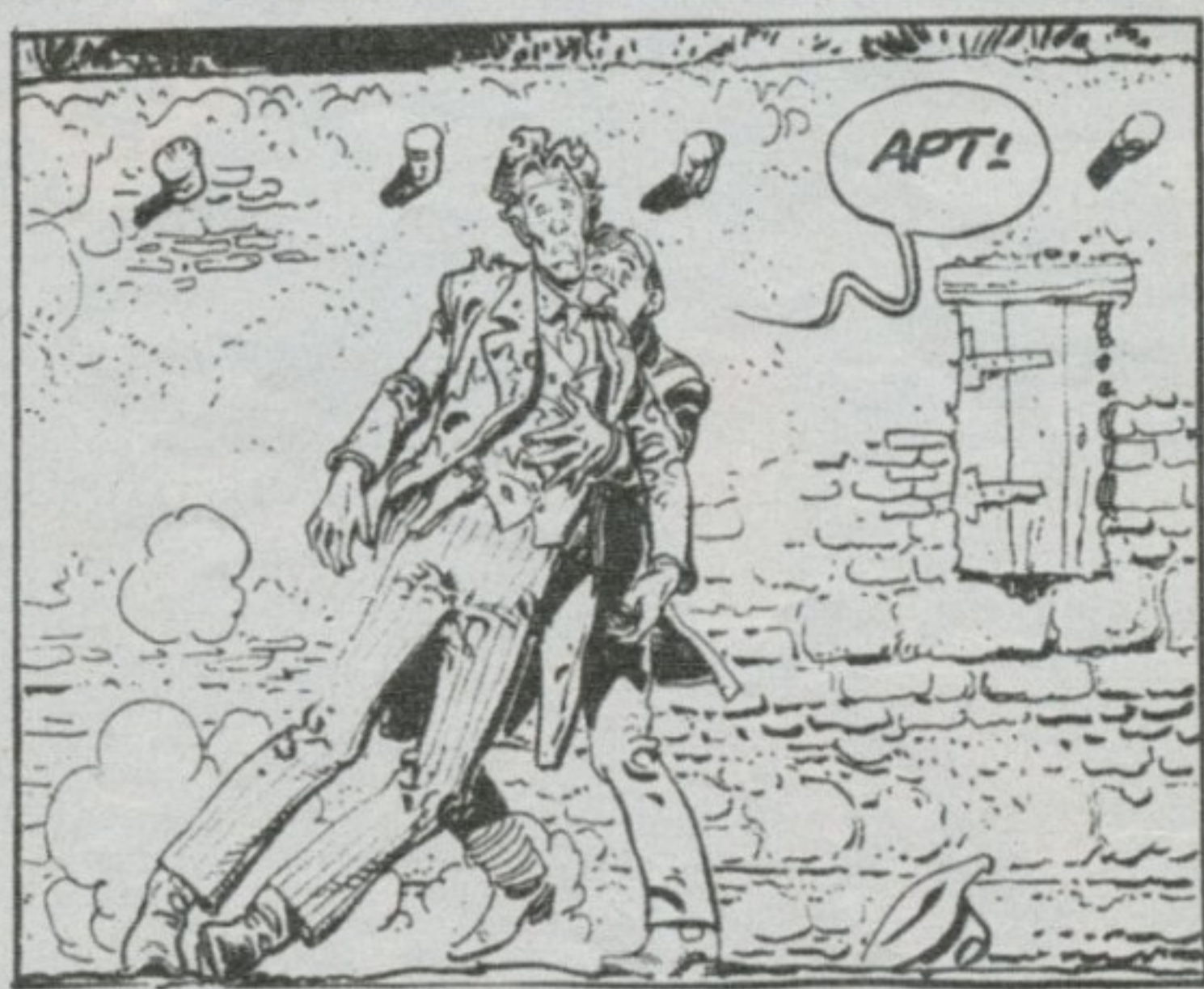
УХ... ПОСЕТИЛА СУ МЕ
АВОЈИЦА ПИНКЕРТО-
НОВИХ ДЕТЕК-
ТИВА! И ОНИ
СУ ПОМИ-
ЊАЛИ НЕ-
КАКВУ
ЗАВЕРУ!

ДОСТА МИ ЈЕ ВАС! ПРЕ-
УЗИМАМ ВЛАСТ У СВОЈЕ
РУКЕ! ЗАВЕДИТЕ ВАМРЕД-
НО СТАЊЕ У ОВОМ ПРО-
КЛЕТОМ ГРАДУ И ПОЛИ-
ЦИЈСКИ ЧАС ОД ОСАМ СА-
ТИ КАО И ВОЈНУ ПА-
ТРОЛУ!

ПРЕ-
СТАЈТЕ!
САМО ИЗ-
МИШЉАТЕ
ПРИМЕ ДА
БИСТЕ ПО-
КРИЛИ СОП-
СТВЕНЕ
СЛАБОС-
ТИ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Star

НАЈЗДРАВИЈИ СПОРТ

управљате овом превише озбиљном и вредном „играчком“.

Они који добију хеликоптер добиће и бесплатно учлањење на годину дана у Ваздухопловни савез Југославије.

ДОБИТНИЦИ ВЕЛИКИХ НАГРАДА ШТАРКА

10 ПЦ рачунара ПЕНТИУМ

Комановић Ивана, Коларчева 9, 11000 Београд, Остојић Марија, Милентија Поповића 70/20, 11070 Н.Београд, Перовић Данијела, 3. булевар 98/38, 11070 Н.Београд, Милићевић Светлана, М. Тирша 4, 11080 Земун, Марић Кристина, Обреновачки пут 188, 11500 Обреновац, Медић Милош, Школска 5, 21242 Будисава, Ђосовић Маријана, Тршова 54, 25223 Сивац, Марковић Бранко, Ђорђа Милоновића 18/20, 32000 Чачак, Матић Александар, Степе Степановића 27, 78000 Бања Лука, Лазаревић Никола, Б. Ђопића 2/17, 85340 Херцег Нови.

10 ХЕЛИКОПТЕРА на течно гориво

Урошевић Ђорђе, Алексе Ненадовића 27, 11000 Београд, Пајић Урош, Булевар Лењина 149/14, 11070 Н.Београд, Настић Биљана, Каменица 17, 14000 Ваљево, Ловчевић Адам, Мише Витомировића 66, 15350 Богатић, Хегадиш Ана, Бул. Слобода Јовановића 46, 21000 Нови Сад, Пандуровић Јован, Игманска 4, 21000 Нови Сад, Милованов Олгица, Моше Пијаде 71, 21220 Бечеј, Матијасевић Тијана, Јаше Продано-вића 20/8, 32000 Чачак, Николић Игор, Моравска 19, 35250 Параћин, Гајић Бојана, Јовице Савиновића 37, 78000 Бања Лука.

ШТАРК - НАГРАДНА ИГРА
КУМОДРАШКА 249
11000 БЕОГРАД

Испод ведрог неба, на трави, по сунцу и ветру, са својим моделима. Ово је најздравији спорт. Ђорђе Милутић Томковић, савешник у Штарку за ваздухопловно моделарство.

Већ се захуктала ова игра у којој се такмичари о једном трошку сладе и добијају награде. Стотине награда је већ подељено, а много више је остало. Правила играња свакако већ знате, као и награде које се извлаче. Ипак, понављаћемо с времена на

време причу о правилима и наградама за оне који су се касније укључили. И не брините – награде се понављају у одређеним временским размацима тако да ћете више пута имати прилику да освојите компјутере, видео-игре, бицикле и остало.

Модел хеликоптера који

лети на течно гориво а којим се управља помоћу радио-везе награда је која се дели тромесечно, по десет сваки пут. О хеликоптеру и његовим особинама писали смо у прошлом броју. Овог пута објаснићемо вам све о обуци коју ћете добити бесплатно, а неопходна је да бисте могли да

ДОБИТНИЦИ ОСМОГ КОЛА НАГРАДНЕ ИГРЕ

100 НАЈЛЕПШИХ ИГРАЧАКА НА СВЕТУ

11000 Београд
Димић Далибор, Кумодрашка 316, Добројевић Ана, Санска 19а, Каровић Јелена, Мајке Ангелине 4/2, Кос Диана, Томаша Јежа 19, Лазаревић Александар, Паштровићева 13, Лекић Виолета, Свете Симића 5, Маричић Марко, Бул. ЈНА 148/41, Марјановић Радмила, Бул. ЈНА 108/24, Миљковић Ђуро, Солунска 36/25, Пешић Надежда, 27. марта 109, Рајић Владимир, Цара Душана 59, Симоновић Јелена, Гласиначка 8/61, Шуша Катарина, Паунова 67/14, Зораја Горан, Пере Тодоровића 34/38, Живљевић Рената, Пожешка 152/2, Жижкић Милеа, Краља Милутина 21/2, Анђелић Срејко, Матице српске 46/13-Мирјево, Сузачаров Миланка, Богдана Жерајића 24/35 - Миљаковац, Грозданић Зорана, Краљице Катарине 150, Дорословац Радмила, Милића Ракића 3, Јовановић Владимир, Срнетичка 14.

11070 Нови Београд
Благојевић Наташа, Земунска 1Е/11, Борковић Мирослав, Др. Ивана Рибара 73/51, Ивановић Мирко, Отона Жупанчића 20/55, Ивановић Никола, Отона Жупанчића 20/55, Милековић Јелена, Гандијева 29а 9/45, Николић Љубица, Бул. АВНОЈ-а 80/9, Обрадовић Александра, Нехруова 66/61, Пајић Александар, Ј. Гагарина 144/48, Поткоњак Ковиљка, Бул. АВНОЈ-а 130/21, Предић Кристина, Др. И. Рибара 8/6, Толић Крсто, Нехруова 124/1.

11080 Земун
Драшковић Весна, Сремских бораца 77, Костић Загорка, Миће Радаковића 5/6, Панчић Марко, Охридска 5, Перовић Борјанка, Премојска 18/14, Тодоровић Бојана, Сланкаменска 26 - Земун Поље.

Вуковић Јелена, Мутапова 40, 11110 Београд, Димитријевић Иван, Матице српске 60/28/3, 11160 Мирјево, Стојановић Урош, Бул. револуције 102, 11224 Врчин, Лукић Милица, Браће Лукића 17, 11250 Железник, Продановић Ђорђе, Теслина 49, 11260 Умка, Ковачевић Даринка, Анђелка Чобановића 29, 11272 Добановци, Живковић Гојко, Вука Караџића 18, 11272 Добановци, Савески Велинка, Бојчинска 9/7, 11273 Батајница, Убовић Невена, Василија Ранковића - Баће 21, 11273 Батајница, Јовановић Марко, Нушићева

У Савезу је пре 46 година основан Центар за ваздухопловно моделарство који је професионална организација (предузеће). Ти људи, професионалци из Центра, даће све од себе да добитници летелица савладају тајне тог спорта (да, моделарство и управљање авионима и хеликоптерима такође је спорт).

Обуку ће обављати стручњаци са дугогодишњим искуством међу којима је и Предраг Пантић, државни првак у категорији хеликоптера. Обука и летови изводе се по лепом времену и то је један од најздравијих спортова јер, како каже Милутин Томковић, саветник у Центру, ми трчимо за моделима по сунцу и ветру, испод је трава, горе небо и шта има здравије од тога. Обука ће се одржавати на аеродрому Лисичји јарак код Падинске скеле, а градски превоз из Београда иде готово до самих аеродромских зграда (реч је о спортском аеродрому).

Колико траје обука? Око месец дана. За то време добитници хеликоптера сазнаће нешто о теорији летења, а затим ће прећи и на практични део. Летачки део обуке савладаће се поступно: пењање, па праволинијски лет, заокрет, бочни лет и вежбање акробација. Једна од тајни коју ће млади моделари тамо открити јесте и то како да обезбеде своје хеликоптере да се при првом лету не би разлупали.

Ваздухопловно моделарство на Западу је веома популаран спорт, а код нас тек тражи своје место. Највећа препрека његовом omasовљењу је цена модела. Ипак, недељом око подне на аеродрому Лисичји јарак окупи се на десетине заљубљеника у овај спорт. Постоје државна и међународна такмичења ваздухопловаца на која може да се иде са чланском картицом (и са добрим спонзором).

С. Ј.

Плаћени оглас

Неки од најновијих модела фирме Граујнер.

12/3, 11300 Смедерево, Јевтић Чедомир, Вука Караџића 26, 11307 Болеч, Јевтић Добрила, Вука Караџића 26, 11307 Болеч, Вуковић Јелена, Владе Аксентијевића 6, 11500 Обреновац, Јенић Бојана, Интернационалних бригада 6, 12000 Пожаревац, Георгијевић Игор, Рудничка 5, 14000 Ваљево, Радојичић Мирослав, Карађорђева 104/6, 14000 Ваљево, Терзић Милица, Ослободиоци Ваљева 8/8, 14000 Ваљево, Бабић Драгана, Јанка Веселиновића 21, 15000 Шабац, Марковић Марија, Небојше Јерковића 175, 15310 Рибари, Марковић Маријана, Небојше Јерковића 175, 15310 Рибари, Стојановић Милица, Николе Скобаљића 11/33, 16000 Лесковац, Јовановић Дејан, Д. Поповића 82, 18000 Ниш, Станисављевић Виолета, Максима Горког 10/9, 18000 Ниш, Стојановић Виолета, село Бели Поток, 18230 Сокобања, Николић Тања, Данила Антанасковића 2, 19210 Бор, Новаковић Бојан, Моше Пијаде 25/31, 19210 Бор, Џејетић Павле, Филипа Филиповића 6, 21000 Нови Сад, Узелац Марко, Омл. радних акција 5, 21000 Нови Сад, Танасијин Браника, Тодора Дукина 110/а, 21220 Бечеј, Мерујик Едита, Фабричко насеље 23, 21400 Бачка Паланка, Пријић Милана, Ј. М. Шоше 5, 21410 Футог, Пелемиш Бојан, Краља Петра 1. бр. 114, 21421 Карађорђево, Алексић Милош, Светозара Марковића 66-а, 21460 Врбас, Миличић Димитрије, Б. Томовића 7/6, 21460 Врбас, Миличић Маријана, Б. Томовића 7/6, 21460 Врбас, Симић Синиша, Росе Вилић 67, 22000 Сремска Митровица, Жељковић Бранислав, Планинска 40, 22221 Лађарак, Берберовић Милица, Светосавка 73, 22304 Нови Бановци, Ђорђевић Оливера, Лењина 114/а, 22313 Војка, Голубовић Немања, Јована Поповића 15а, 22320 Инђија, Ранисављевић Марко, Шимановачка 107, 22413, Ср. Михаљевић, Ивков Анђелија, Нушићева 12а/19, 23000 Зрењанин, Јелача Тања, Др. Зорана Каменковића 1, 23000 Зрењанин, Зелић Мима, М. Тита 246Д/5, 25230 Кула, Ковачевић Марија, Лењина 88, 25253 Ратково, Шћекић Сара, М. Радаковића 61/а, 25260 Апатин, Стефановски Ламбе, Србијанска 5, 26212 Качарево, Стефановски Зоран, Србијанска 5, 26212 Качарево, Милетић Ивана, Паје Маргановића 26, 26225 Делиблато, Рајин Велибор, Николе Тесле 34, 26300 Вршац, Стоилковски Немања, Војводе Путника 61/9, 26360 Пландиште, Зечевић Вања, Хероја Луна 75, 31000

Ужице, Стојкановић Владимир, Премојска 21, 31330 Прибој, Томић Јован, Немањина 76, 31330 Прибој, Гавриловић Наташа, Радована Грујића 6, 34300 Аранђеловац, Радић Добрица, Јованче Мицића 3, 35220 Рибаре, Радуловић Јана, 36216 Ново Село - В. Бања, Мартаћ Јелена, Ибарски одред 66, 36350 Рашка, Јовановић Горница, Доброслава Јевђевића 66, 71420 Пале, Васић Горан, Мише Ступара 76, 78000 Бања Лука, Јањушевић Љиљана, Бајо Рајчевић 9, 81400 Никшић, Ковачевић Александар, Насеље: Света Врача Објект: 10/1, 85330 Котор, Гајић Борислава, село Којчиновац 33, Јања код Бијељине.

100 НАЈСЛАБИЈИХ ПАКЕТА НА СВЕТУ

11000 Београд
Ђукић Стефан, Браће Српнић 23, Еремија Маја, Устаничка 226, Гроздановић Марко, Ђорђа Андрејевића - Куна 19/14, Каратошић Јелена, Стеве Тодоровића 45/7, Косановић Мирјана, Петра Добровића 12/2, Крстић Милош, Ада Хуја 18, Лекић Виолета, Свете Симића 5, Марјановић Радмила, Бул. ЈНА 108/24, Менђан Бранко, Хумска 22, Мишић Драгана, Шуматовачка 91, Пјевалица Душан, Младена Митрића 1/5/31, Сабо Филип, Црнотравска 1а/38, Савић Владимир, Канарево Брдо 10, Станковић Драгомила, Зрењанински пут 11, Ставретовић Ненад, Младе босне 25, Убовић Немања, Драже Павловића 8/3/17, Веселиновић Ненад, Црнотравска 1д ст.20, Димић Стефан, Милосава Ђуровића 2, Вуковић Јована, Николе Стринке 23, Петровић Ирена, Б. Јерковић 231/25.

11070 Нови Београд
Бубања Бранислав, Др. И. Рибара 184/23, Јуришић Никола, Бул. Арсенија Чарнојевића 115/22, Каленић Небојша, Арсенија Чарнојевића 49, Марковић Стефан, Сремски одреди 14/17, Мркић Јела, Др. И. Рибара 116/3, Остојић Марија, Милентија Поповића 70/20.

11080 Земун
Белегић Урош, Фране Крча 45, Бешлић Никола, Јована Стојисављевића 23/4, Бишановић Радослава, Сремских бораца 67, Дамјановић Јелена, Кеј ослобођења 3/11, Ерцеговац Јелена, Ратарски пут 6, Илић Зорица, Златиборска 6/24, Костић Загорка, Миће Радаковића 5/6,

Маренић Ана, Прва пруга 23, Петровић Александра, Бежанијска 58, Стефановић Весна, Премојска 118, Стефановић Зоран, Премојска 118, Шакић Драгана, Новоградска 78, Штулић Александра, насеље 13. мај 6.

Станковић Данијела, Николе Марковића 15/28, 11090 Миљаквац 2, Мандић Мрђан, 16. октобра 34, 11160 Мирјево, Петровић Дивна, Зрењанински пут 13, 11210 Крњача, Анђелковић Радош, Делови 25/8, 11231 Ресник, Катанић Милољуб, Ерчанска 8, 11232 Рипањ, Станковић Јелена, Космајска 1, 11251 Остружница, Петровић Слободан, Београдска 135, 11253 Сремчица, Спасојевић Иван, Војвођанска 84, 11272 Добановци, Куњадич Зорана, Старине Новака 9, 11300 Смедерево, Лазић Јадранка, Н. А. Споменице 7/80, 11300 Смедерево, Нешић Немања, Н. А. Споменице 3/19, 11300 Смедерево, Тошковић Милица, Б. Нушића 8/33, 11300 Смедерево, Павловић Биљана, Јована Дуцића 9, 11307 Винча, Коцић Марина, 11328 Водањ, Нешић Ненад, Слободана Пенезића Крцуна 2, 11450 Сопот, Лазић Миливоје, 56 жртава фашизма 176, 11509 Скепа, Чолић Драгослав, Шабачки пут 76, 15300 Лозница, Савић Милан, Змај Јовина 12, 15300 Лозница, Васиљковић Миљана, Градилиште 38, 15300 Лозница, Бунијевац Недељко, Железничка 18, 15318 Мали Зворник, Николић Биљана, Бул. ослобођења 39/5, 16000 Лесковац, Адамовић Радица, Пионирска 12, 18220 Алексинац, Земцов Илија, Хајдук Вељка 22/31, 19250 Мајданпек, Чанадановић Јована, Бул. Војводе Степе 23, 21000 Нови Сад, Ђорђевић Слободан, Светозара Ђорђевића 21, 21000 Нови Сад, Вучановић Тијана, А. Шантића 17, Матовић Милош, 9. Југовића 33, 21203 Ветерник, Јовић Немања, Сарајевска 20, 21400 Бачка Паланка, Срдић Радојка, Дунавска 66, 21423 Обровац, Ђастван Владимир, М. Тита 29, 21425 Селенча, Грдинић Данило, М. Тита 180, 21425 Селенча, Кузман Владислава, Генерала Брзића 19, 21432 Гајдобра, Сегеди Магда, Миливоја Чобанског 61, 21460 Врбас, Грчић Јасмина, С. Марковића 72, 21473 Бачки Маглић, Ђого Младен, С. Марковића 31, 21473 Маглић, Пожони Сабрина, Виноградска 66, 21480 Србобран, Борчић Гордана, Матије Хуји 70/12, 22000 С. Митровица, Шуша Ненад, Радничка 44,

22304 Нови Бановци, Бабић Бранислава, ЈНА 56, 22428 Попинци, Микшић Даринка, Микронасеље блок Е1, Л1, стан7, 23300 Кикинда, Величковић Ивана, Иве Курјачког 103/5, 26000 Панчево, Милошевић Драган, ЈНА 131, 26230 Омољница, Мариновић Ивана, Лоле Рибара 14, 26300 Вршац, Трусник Пера, Ђуре Даничића 27, 26300 Вршац, Баковић Михајло, Полимска 14, 31300 Пријеполје, Буквић Олгица, Немањина 20, 31330 Прибој, Тасић Сузана, 29. октобра 4, 31330 Прибој, Достанић Марко, Улица 2. бр. 11, 32000 Чачак, Павловић Бојан, С. Саве 14/35, 32000 Чачак, Радовић Милош, Радоша Поштића 12, 32000 Чачак, Јекић Викторија, 32221 Трнава, Станковић Никола, Цветка Зечевића 6/12, 32250 Ивањица, Николић Саша, Какањска 1, 34000 Крагујевац, Перовић Богдан, Миладина Петровића 3, 34000 Крагујевац, Ђорђевић Андрија, Омл. бригада Н15/11, 35000 Јагодина, Милошевић Бојан, Бошка Буришића 50, 35230 Ђуприја, Симић Драгица, Кнеза Милоша 52, 35230 Ђуприја, Гајић Стефан, Крагујевацка 25, 35250 Параћин, Зечевић Младен, Казновић 10, 36350 Рашка, Антић Бранко, Мала Грабовница 66, 37220 Брус, Шкријељ Денис, Спасића и Машере 105, 85340 Херцег Нови.

ДРУГО МЕСЕЧНО ИЗВЛАЧЕЊЕ

10 видео игара НИНТЕНДО 64

Бакиу, Лењинов булевар 201/60, 11070 Н.Београд, Мачар Оливер, Рибарска 14, 15318 Мали Зворник, Сталетовић Марија, Михајла Пупина 10/3, 19250 Мајданпек, Голубовић Гордана, Стевана Милованова 2/3, 21000 Нови Сад, Епли Магдалена, Браће Рибникара 3, 21400 Б.Паланка, Милутиновић Славица, Војнички трг 19/4, 26300 Вршац, Мићић Владимир, Златиборска 18, 31210 Пожега, Маловић Ивана, 32252 Прилике, Вујовић Миња, Бране Пешића 6, 37208 Читлук, Ђуровић Емира, Добра Вода, 85000 Бар.

СРЕЋНО!!!

САВЕТОДАВЦИ:

НАДЕЖДА МИЛЕНКОВИЋ & ДОБРИЛА МИРКОВИЋ
специјални педагог клинички психолог

ПРАВО ЛИЦЕ СВАЂАЛИЦЕ

Кад сам била млада, нисам могла да разумем зашто се моји родитељи свађају. Нажалост, сада себи све више личим на њих. Са сваким момком раскинем после бурне свађе. Што је најстрашније, на почетку сваке везе сам заљубљена и мислим да сам нашла „правог“, али се убрзо разочарам. Као да то није иста особа у коју сам се заљубила. Немојте мислити да трагам за особом без мане. Верујем да нико није савршен, али да треба искрено да кажемо шта нам смета код оног другог. Међутим, људи једноставно нису спремни да признају своје грешке.

Наравно, после сваког рас-

кида патим и криво ми је што је тако морало да се заврши, али заиста не унем другачије. Другарице ме уверавају да је то са свима тако, да је то, једноставно, у људској природи, али ја не мислим тако. Јер, ако је то истина, каква је онда то природа која људе тера да пате?

Искрено ваша напаћена душа!

Драга наша напаћена душо,

Ваше другарице нису сасвим у праву (само немојте због тога и са њима да се посвађате!): јесте природа одговорна за вашу патњу, али не ваша природа него природа других људи. Међутим, пошто нисмо сасвим сигурно да смо добро разумеле шта нас заправо питају, покушаћемо да одговоримо на оба питања. Прво, „Како да се свађате, а да после тога не патите?“ и друго: „Зашто људи неће да се мењају?“

СВАЂА ЈЕ ПРИРОДНА ПОЈАВА

Најопштије речено, повод за свађу је сукоб мишљења и неразумеваше. Сукоб мишљења значи да друга особа није у праву, а неразумеваше настаје кад особа не разуме да није у праву па сте ви приморани да јој то објасните.

А кад вас неко не разуме, природно је да ћете почети да вичете. Јер, ако вас већ не разумете, а ви знате да сте били довољно јасни, логично је да ћете помислити да друга особа не чује добро. А ако не чује добро, најмање што можете да учините да јој помогнете јесте да све поновите, мало гласније него први пут. Нажалост, људи су осетљиви. Нарочито на своје мане (а глувоћа јесте физичка мана), тако да вам се може десити да вам викну у лице „Шта се дереш, нисам глуп!“ Е, па,

ако већ одговорно тврди да није глуп, мора бити да је глуп кад не разуме шта му, већ по трећи пут, објашњавате.

И тако, реч по реч, ви сте све гласнији, друга страна вас оптужује да се „дерете“ на њу, вас то, природно, нервира (јер се „не дерете“ него гласно објашњавате), онда вас пита зашто се љутите, што вас још више нервира јер нисте љути, али кад то кажете (гласно, јер вас очито не разуме), он вас победоносно дочека са: „Ето, је л' видиш да се љутиш!“ и ви сте на крају заиста изнервирани и љути. У сваком случају, довољно изнервирани да раскинете.

Шалу на страну – свађа има своје дубље разлоге. Погледајмо шта то она друга страна не разуме

СВАЂАЛИЦЕ

Прва и најважнија ствар око које треба да се договоримо јесте да је свако од нас јединствена и неповљива личност у космосу и ко то не прихвати, неће умети да поштује ни себе ни друге. Нисмо се ми родили да бисмо испуњавали туђа очекивања, нити да бисмо се прилагођавали другим људима. (Немамо девет живота као мачка, па да сваки „поклонимо“ по једној особи у коју смо се привремено заљубили.) На шта би овај свет личио када би се свако свакоме прилагођавао? (Да и не подвлачимо колики би то јавашлук био.)

Дакле, свако онај ко се заљуби у вас морао би да прихвати чињеницу да сте ви личност. (Љубав подразумева и да поштујемо другу особу, зар не?) Али, каква личност? Ево кратког приказа личности свађалице:

СВАЂАЛИЦЕ СУ:

• снаже личности

Људи који се свађају желе да „истерују ствар на чисти-

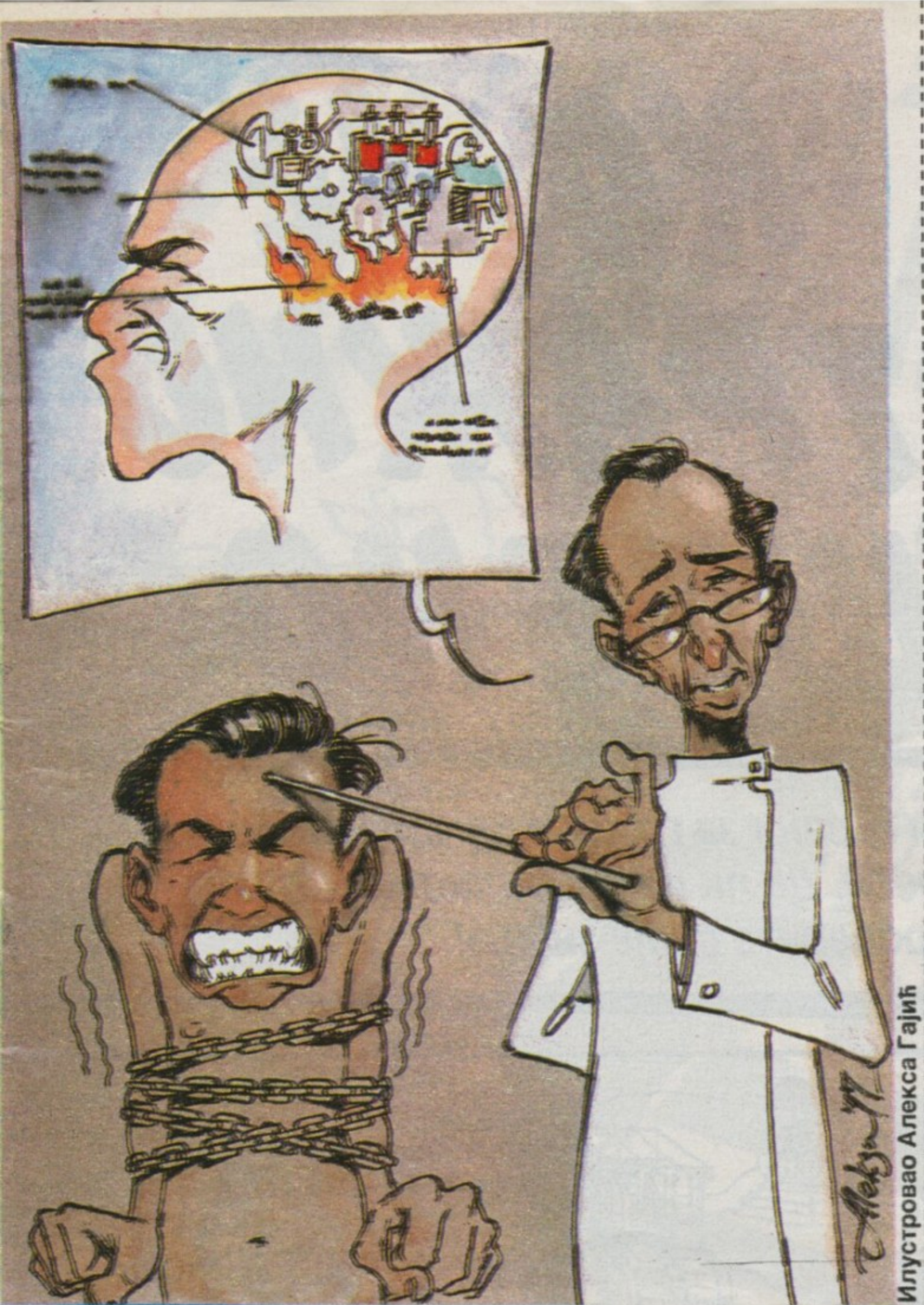
ну“. Нешто је или црно или бело – свако ко каже да може бити и црно и бело је – дволичан. За разлику од њега, свађалица има само једно лице: свађалачко, наравно.

• искрене

Свађалице нису од оних који вас оговарају иза леђа. Не, оне вам све скрешу у лице. Једино од свађалице „из прве руке“ можете сазнати у чему грешите и шта сте све погрешно разумели, урадили, помислили... а то би вам само прави, искрени пријатељ рекао. Додуше, пријатељ би вам рекао и у чему сте све добри и паметни, и леви, али свађалице ће тај део препустити неком другом. Вама, на пример. Ето, шта би вам фалило да ви будете онај ко ће њима признати у чему су све били паметни, добри и леви. Зар то није праведна подела послова?

• бескомпромисне

Компромиси су за слабије – нема решења које може да

Илустровао Алекса Гајић

И СВАЂАОЦИ

задовољи и једну и другу страну, јер онда ниједна неће бити задовољна. Ниједан рат није се завршио без победника. Па и Пирова победа је — победа. Уосталом, и историје помињу само победнике. (Кад сте чули да неко каже „Пиров губитник“?)

• уредне

Свађалице воле да увек све ставе на своје место и зато не покушавају да им правите размештај. Свађалица најбоље зна где треба да стоје њене књиге, њена столица, њена најбоља другарица... и чему свака од њих служи. Зато немојте да се мешате ако нећете да и вас стави на своје место.

• праведне

„Правда мора бити задовољена“, јуначко је гесло свађалица. Ако сте криви — криви сте и треба да сносите одговорност, а свађалица ће већ смислити примерену казну: неће говорити са вама или ће говорити, али само о вашој

кривици и трудиће се да вас стално подсећа на њу. (Што је свакако за ваше добро јер кад једном утувите где грешите, ваљда ћете и да се опаметите.)

• храбре

Свађалице свакако нису кукавице: можете да плачете, да претите раскидом, батинама или чак самоубиством, али њих нећете успети да заплашите. Можете да пуцате из свих оружја, а оне ће и даље да вам храбро узвраћају ватру. Чак и ако одете од њих да се никада више не вратите, моћи ћете да их чујете како вам још увек довикују аргументе. (Или ће вам то поручивати преко најбољих другарица.)

• са изузетним памћењем

Свађалице одлично памте своје аргументе и, шта год ви касније рекли, оне неће заборавити око чега је све почело. И неће вам опростити. У њи-

хово памћење заиста се можете поуздати. Ако сте једном имали расправу са њима, будите сигурни да ће и кроз пет година умети дословно да вам понове шта сте рекли што их је увредило. (Памте оне и ако сте ви били увређени само што за то имају друго име: ви сте несигурни у себе па се зато тако лако вређате.)

• одане идеји

Шта кошта да кошта. Свађалица ће пристати све да изгуби: и пријатеље и љубав, само да докаже да је у праву.

• систематичне

Свађалице имају бритац, аналитичан ум и знају брзо да систематизују податке. Њихова логика је једноставна: ако је $A = B$, и ако је $B = C$, онда је логично да сте је ви намерно избламирали и смишљено је повредили. Из тога произлази да сте а) зли, б) покварени, или ц) просто глупи. А ако је $C = A$, ви сте и глупи и зли. И не покушавајте да се правдате. Ако пробате, на пример, да објасните како вам се спавало па сте зато раније отишли са досадне журке (а не зато што сте намерно хтели да је оставите на цедилу), свађалица ће вас суочити са помањкањем логике. Јер, логично би било да сте се жртвовали због ње. Па чему пријатељи служе ако не томе да се подрже кад треба?

• музикалне

Свађалице имају веома истанчан слух. Ако нешто случајно погрешно кажете, оне ће одмах приметити да фалширате и да нисте у хармонији са њеним ставовима и мишљењем. И одмах преузети диригентску палицу. Оне су и добри кореографи: или ћете да играте како она свира или вас неће бити (у њеној близини).

• свеобухватне

Свађалице нису охоли снобови — просто не постоји ствар која је њима мање важна и коју би с презрењем одбиле да проуче. Не, њих подједнако занимају све теме и свака је довољно добра за свађу: и ако сте закаснили (са разлогом), и ако сте преместили неку њену ствар, и ако вам се свиђа певач кога оне не подносе...

• заштитници

Код свађалица је развијен матерински инстинкт: оне нежно негују и штите своје ставове и разлоге за свађу. И као

права мајка, свађалица не може да издвоји ниједан посебан разлог, све их воли као да су најважнији део ње.

• промишљене

Све о чему говоре добро су промислиле и заузеле чврст и непроменљив став. Можете да их убеђујете колико хоћете, али оне нису од јуче. Оне су о тој теми имале чврсто мишљење још пре него што је вама и пало на памет да то поменете.

• издржљиве

Када би се бавиле неким спортом, свађалице би свакако изабрале маратон. Ништа на кратке стазе и ништа на брзину — о свему ће расправљати натенане. Чак и када виде да се полуонесвесћени тетурате по рингу и запетљавате у конопце, оне неће одустати од својих најбољих удараца. Макар бацили пешкир у ринг, што би сваком боксеру био знак да сте се предали, свађалица ће додати још неки аргумент. Зна она врло добро да „после битке, копље у трње“, што би рекли стари Латини. Зато се свађалица труди да продужи битку све док и последњи ударац не буде задат.

• добри познаваоци људске природе

Чак и ако нећете да се свађате, свађалица ће вам наћи слабу тачку. Свако има своју тачку кључања, као што свако има по једно слабо место које, кад се погоди, и најдобротуднијег човека претвара у погодног противника. Па, ако се и не посвађате, свађалица ће се задовољити вашим сузама.

• човекољубиве

Свађалице краси још једна дивна особина: праштање. Шта год да је изречено у свађи, она ће опростити (себи, али и вама). Будући да је хуманиста по опредељењу, свађалица зна да су људи пуни мана и опрашта им. Јер, да они немају мана, свађалица би остала без посла. А мора да вам опрости и из још једног разлога: с ким би се иначе свађала ако се не помирите?

(У.) P. S.

Ово је реклама: Не мењајте часопис. У следећем броју: „Кратки курс свађалачких вештина“ и „Дугачки тест: Да ли сте свађалица?“

"ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

КО ЈЕ ТРАЖНО ПОШТЕНОТ

1 Са литице у близини Тебе СФИНГА је постављала намерницама загонетку и прождирала оне који нису били у стању да је одговорно. Који је јунак тачно одговорио на њено питање, „Шта је то што ујутру хода на четири ноге, у подне на две, а увече на три?“, и тако спасао град?

- а) – Персеј
- б) – Едип
- в) – Ахил
- г) – Одисеј
- д) – Киклоп

2 Како је име грчком филозофу који је, живећи у потпуном сиромаштву (легенда каже у бурету), свећом у по бела дана тражио поштеног човека, тврдио да ништа што је природно не може бити нечасно, а био познат по заједљивим изрекама?

- а) – Никомах
- б) – Диоген
- в) – Филон
- г) – Епикур
- д) – Зенон

3 Да би повратио вољену жену из света мртвих, ОРФЕЈ је пошао за њом. Чаробном свирком лире умиловио је подземне богове који су му допустили да драгану врати међу живе под условом да се на њу не осврне док не изађу на светлост дана. Заљубљени Орфеј није издржао и његова вољена заувек је остала у свету мртвих. Како се она звала?

- а) – Калиопа
- б) – Еуридика
- в) – Јелена
- г) – Семирамида
- д) – Фрина

4 У музичком надметању између Аполона и Пана митски краљ Фригије МИДА пресудио је у Панову корист. Због тога га је Аполон сурово казнио. Како?

- а) – да се све што додирне претвори у злато
- б) – лишио га је власти
- в) – одсекао му је језик
- г) – израсле су му магареће уши
- д) – одузео му је глас

5 Уз помоћ Аријаднине нити Тезеј је успео да изађе из ЛАВИРИНТА у коме је убио чудовиште коме су Атињани сваке године морали да жртвују седам младића и седам девојака. Како се звало то чудовиште?

- а) – Аргос
- б) – Кербер
- в) – Герион
- г) – Минотаур
- д) – Горгона

6 Римски цар Гај Јулије Цезар Германик, Тиберијев наследник био је познат под надимком КАЛИГУЛА. Шта тај надимак значи?

- а) – освајач
- б) – тиранин
- в) – чизмица
- г) – расипник
- д) – пророк

7 У близини Зајечара налази се величанствени комплекс Гамзиград који је изградио један римски цар и по својој мајци назвао РОМУЛИЈАНА. Који је то цар био?

- а) – Јустинијан
- б) – Константин Велики
- в) – Галерије
- г) – Клаудије
- д) – Диоклецијан

8 Како је име Атињанину, првом маратонцу, који је растојање од Атине до Спарте и назад (250 km) превалио за два дана да би позвао Спартанце у помоћ пред битку код Маратона?

- а) – Фидипид
- б) – Лисандар
- в) – Аристид
- г) – Харон
- д) – Херакле

9 Фригијски сељак ГОРДИЈЕ заветовао је Зевсу своја кола на којима је јарам био везан за руду нераздрешивим чвором. Ко је пресекао Гордијев чвор?

- а) – Цезар
- б) – Александар Велики
- в) – Херкул
- г) – Атлант
- д) – Ханибал

10 Ко је једини смртник који је, везан за јарбол брода, чуо неодољиву песму сирена и остао жив?

- а) – Патрокло
- б) – Поликрат
- в) – Еуфорб
- г) – Одисеј
- д) – Спартак

11 Кога су богови казнили тако сурово да је вечито жедан и гладан стајао до грла у бистрој води и под дрветом повијеним од плодова који су остајали недостижни?

- а) – Нарциса
- б) – Сизифа
- в) – Тантала
- г) – Финеја
- д) – Миноја

12 Када је ПАНДОРА лако-мислено отворила посуду коју је добила од Зевса, по Земљи су се размилели насиље, бриге, ратови, болести, лажи и сплетке. Шта је једино у кутији остало?

- а) – срећа
- б) – успех
- в) – стрепња
- г) – нада
- д) – страх

Илустровао Растко Ђирић

Љ. Б.

Ако сте одговорили на сва питања из „Забавниковог“ кви-за, пружа вам се прилика да добијете лепу награду. Од приспелих тачних одговора извући ћемо имена шест добитника којима издавачка кућа „Стубови културе“ поклања по примерак књиге проф. др Владете Јанковића „Именик класичне старине“ (на основу кога је и начињен овај квиз).

Купоне с одговорима пошаљите на адресу: „Политикин Забавник“, Македонска 29, 11000 Београд, најкасније до 15. јула.

КУПОН – ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

У квадратиће упишите слово које стоји поред тачног одговора.

КО ЈЕ ТРАЖИО ПОШТЕНОГ ЧОВЕКА?

питање број	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
тачан одговор												

Име и презиме

Адреса

100 ВЕЛИЧА

Који су нам то проналасци највише изменили живот? Ово питање постављено је читаоцима угледног британског часописа „Фокус”. На основу приспелих одговора и саветовања са стручњацима, издвојено је 100 изума који су пресудно утицали на то да нам сваки дан буде лепши. У овом броју 60, у наредном 40, наводимо их, и то од стотог према првом држећи вас у неизвесности. Тешко да бисте претпоставили шта заузима место бр. 1.

Већини дан почиње уз неизбежну кафицу. Премање овог чаробног напитка постало је много једноставније откако је чувена швајцарска фирма „Нестле” 1937. понудила **инстант-кафу – 100** – популарну нес-кафе која се спрема за само три секунде.

У 19. веку најпре на улазу најлуksузнијих хотела, потом и на неким пословним, па и стамбеним зградама, осванула су **кружна врата – 99** – која су, у исто време, увек и затворена и отворена.

Најпре је 1890. Витком Џонсон својим **рајсфершлусом – 98** – направио праву револуцију у индустрији одеће, потом је у овом веку швајцарски инжењер Жорж де Местрал понудио „**чичак**” **траке – 97** – које чврсто приањају једна уз другу, а лако се одлепљују и тако још више олакшао закопчавање јакни или патица.

Као што се често запитамо шта ли су то наши преци радили без **дезодоранса – 96** – или **пелена за једнократну употребу – 95** – тако вероватно и људи који се, због посла или забаве, баве роњењем сигурно не знају како би без **акваланга – 94** – „водених плућа” која су изум Жака Кустоа и Емила Гањана још из Другог светског рата.

Стојите, а оне се саме пењу уместо вас! Наравно, **покретне степенице – 93** – које су се

први пут појавиле 1900. у Паризу. Ма колико их се плаше, досад су само двојици људи дошле главе.

Играње карата – 92 – забава која вековима за многе значи пуко прекраћивање времена, а за коцкаре страст везану са добитком (или губитком) новца. Шпил од 52 карте отвара безброј комбинација, више него што има атома у галаксији.

Када је 1979. Акио Морита, директор јапанске компаније „Сони”, рекао да ће сви полудети за мини-касетама који „свира”, а не може да преснимава, подсмевали су му се и иза леђа говорили да не зна шта говори. **Вокмен – 91** – који је тада рођен, жив је и здрав ево већ двадесетак година.

Газирана пића – 90 – постоје још од краја 18. века и, уз додатке различитих укуса, га се жеђ на свим континентима. А **висећи мостови – 89** – откако је први изграђен 1826. над мореузом Менај у Ирском мору, отворена је нова страница у мостоградњи.

Доле корсет који је, онако крут, вековима мучио женски род, живело **прслуче – 88** – смишљено пре 80 година да „слабијем полу” живот учини удобнијим. Живела и незаменљива **хемијска оловка – 87** – стогодишњакиња коју је изумео Мађар Ласло Биро!

Оног дана 1961. када је Ју-

94 Акваланг Жак Кусто је направио за време Другог светског рата и та „водена плућа” најпре испробао на себи. Ово на слици није Кусто

риј Гагарин облетео Земљу и постао први човек у свемиру, **васионска летелица – 86** – постала је најсавршенији вид превоза. Кад смо већ код савршенства, ту је, одмах, и **електронски микроскоп – 85** – који је свет атома учинио видљивим.

Зачетник **кварцне технологије – 84** – био је заправо Пјер Кири који је схватио да кварц убрзано вибрира изложен електричном напону. Ова особина искоришћена је у изради сатова још двадесетих година овог века, да би шездесетих кварцни часовници доживели бум.

Знате зашто се на листи на-

АНСТВЕНИХ

уштеду, али друге врсте. Ова једоставна справа у грејним телима омогућава да се, без непотребног расипања енергије, аутоматски подеси температура.

Скенери – 80 – у Другом светском рату коришћени за откривање подморница, од раних седамдесетих примењују

69 Тобогани смрти јурцају шинама брзином и до 120 километара на сат.

шао и Џејмс Харгрив који је 1765. направио прву машину за предење – **83** – али неколико памучних тканина одједном? Та машина постала је прототип свих каснијих које су омогућиле масовну производњу, а сам Харгрив тако посредно утицао на процват светске економије.

Фотокопир машине – 82 – спасле су нас досадног преписивања текстова и уштеделе и време и новац, док је **термостат – 81** – такође обезбедио

60 Зупчани пренос код хеликоптера – и данас је један од најсложенијих механизма.

се и у медицини. Сада, између осталог, дете може да се прегледа још у мајчином стомаку.

Иако су још стари Римљани знали за **вештачке заслађиваче – 79** – додуше направљене од биљака које су лоше утицале на здравље, сахарини, асугрини... ушли су у широку употребу тек седамдесетих, што се не може рећи и за **браве – 78** – које људи користе, и то с добрим разлогом, скоро 4000 година.

Какав би нам живот био да нема **стакла – 77** – грозан знали су још Вавилонци који су се како се верује, први бавили његовом производњом.

Видео-рикордер – 76 – претворио нам је домове у приватне биоскопе, а **телевизор – 75** – изум Џона Л. Берда из 1926. године, отворио нам је прозор у свет, али нас истовремено, и удаљио од тог света. Зашто, питају се многи, уопште излазити из куће кад је лакше о свему се обавестити гледајући у ту магичну кутију?

Од 1953. године,

88 Више није питање да ли носите прслуче већ каквог је квалитета – од чипке, „вандер-бра“ (чудесно), са сунђером да би вам груди изгледале веће...

откако је у употре-
би апарат **вештач-
ка плућа+срце** –
74 – хирурзи су спасли на хи-
љаде пацијената јер су могли
да „искључе“ право срце док
не обаве неопходан захват.

Желите ли да проверите да
ли имате повишену температу-
ру тела или измерите колико
је напољу степени, узетеће
термометар – **73** – подједнако
неопходан данас као и пре 400
година када га је измислио Га-
лилео Галилеј. Не може се без
термометра, али ни **маказа** –
72 – које су такве какве су још
од бронзаног доба. Само, ка-
ква је то старост у поређењу с
ножем – **71** „дедом“ од три ми-
лиона година.

Случајно га откривши 1938.
године, хемичар Ди Пон није ни
сањао да ће **тефлон** – **70** – ма-
са отпоран на високе темпера-
туре и корозију наћи толику
примену у индустрији и од
1960. почети да се употребља-
ва и за облагање унутрашњос-
ти посуђа.

Тобоган смрти – **69** – још је-
дан стогодишњак, јурца шина-
ма под све оштријим угловима
и увесељава оне који задовољ-
ство налазе у тој вртоглавој
вожњи.

Папирићи за обележавање
– **68** – врло су практични јер на
једном крају имају лепак до-
вољно јак да прионе за стра-
ницу, а да истовремено не
оштети место где је стављен
кад се, после употребе, укло-
ни. На идеју да их направи до-
шао је, 1974. године, Арт Фрај
нервирајући се што су му поис-
падали папирићи којима је
обележио места у нотној свес-
ци како би лакше нашао шта
треба да пева у црквеном хо-
ру. Али, зато се није секирао
због сата на руци који је бес-
прекорно радио уз помоћ **бате-
рије** – **67** – али не оне праве.

Радиоактивност у служби
откривања старости – **66** –

рецимо појединих стена, пома-
же нам да утврдимо да Земља,
како су појединци били склони
да тврде, нема само 100 мили-
она година већ преко четири
милијарде. **Трмакадам** – **65** –
слој издробљеног камена по-
мешаног са катраном, користи
се за изградњу путева.

Технологија инфрацрвених
зрака, на совјетским тенкови-
ма из шездесетих, омогућила
је овим гусеничарима да „ви-
де“ и ноћу. **Ноћно око** – **64** –
начин да откријемо људе затр-
пане у снежној лавини или у
згради срушеној у земљотресу.

Магнетска трака – **63** –
пластична врпца прекривена
металним прахом, неопходан
је део магнетофона, магнето-
скопа, музичких и видео-касе-
та.

Многи научници не могу без
спектроскопа – **62** – апарата
који је далеке 1666. смислио
Исак Њутн, исто као што ни
конструктори не би знали како
да изграде поједине мостове,
аквадукте, да стари Римљани
нису усавршили **лук** – **61**.

У чијој ли је глави синула
идеја о **хеликоптеру** – **60** –
Леонарда да Винчија или не-
ког Кинеза из древних време-
на? Једно је сигурно: Игор Си-
корски усавршио је модел који
се 1939. коначно одлепио од
земље.

– **Сапун** – **59** – пере већ
2000 година, **легуре** – **58** – као
што је бронза, на пример, за-
служне су што више од три ми-
ленијума знамо за плуг, точак,
док нам **поштанска служба** –
57 – настала у Персији још у 6.
веку пре наше ере, омогућава
да се дописујемо. Силом
(не)прилика **вештачки удови**
– **56** – све се више усавшава-
ју од Другог светског рата.

Ако неки лек можемо да на-
зовемо чудотворним, онда је
то сигурно **аспирин** – **55** – који
је масовно почела да произво-
ди немачка фирма **Фирма „Бајер“** још
1898. године. Аспи-
рин се користи у ле-
чењу свих могућих
болести, од обичне
прехладе до сиде.

Не би било сата,
али ни висећег моста
Голден гејт у Сан
Франциску, да **завр-
тањ** – **54** – не постоји
већ пет векова. А још
су стари Хелени има-
ли **калкулатор** – **53** –
кад су, загледи на у
звездано небо, дели-
литодину на месеце и
дане. Наравно, ни
сличан данашњем ди-
гитрону, мини-мозгу
који већ и жене носе
кад иду на пијацу.

Најпре Кинези у 11.
веку, потом Арапи и
компас – **52** – почи-
њу да користе многи

морепловци, између осталих и
Колумбо који је кренуо у Инди-
ју, а открио Америку.

Вештачки материјали – **51**
– доскора су били на лошем
гласу. Настали још крајем про-
шлог века, а изум француског
хемичара Луја Шардонеа који
је створио рејон, односно веш-
тачку свилу, данас захваљу-
јући савременој технологији и
ти пластични материјали „ди-
шу“ на телу.

РЕТ скенери – **50** – дају сли-
ку људског мозга „уживо“ и по-
мажу лекарима да утврде
узроке шизофреније или да от-
крију место у глави где обита-
ва људска душа! Да, неки то
заиста покушавају.

Филм – **49** – узбуђује несма-
њеном жестином још откако су
га 1895. први пут „завртели“
браћа Лимијер. Можда на ви-
деу и можете да одгледате не-
ко остварење седме уметно-
сти, али то задовољство не
може да се упореди са оним
као када седите у биоскопу.

Експлозив – **48** – међу на-
ма су скоро две хиљаде година
и ма колико били одговорни за
смрт многобројних људи, и то
не само у ратовима, без њих
тешко да би се могло у рудар-
ству, грађевинарству. Алфред
Нобел измислио је 1867. дина-
мит-и, кад је схватио у које ће
се сврхе највише користити,
основао је фонд из кога се и
данас додељује поред осталих
и Нобелова награда за мир.

Још једно чудо модерне тех-
нологије је **компакт-диск** – **47**
– на чијем малом „кружићу“
може да се забележи читава
енциклопедија у више од де-
сет томова. На диску, који се
„ишчитава“ уз помоћ ласер-
ског таласа, чувају се дигитал-
ни записи који, ма колико се
пута и времена користили,
остају неоштећени.

Када се 1783. Француз Луј
Себастијен Ленорман бацио из
авиона са причвршћена два
„кишобрана“ на леђима, рођен
је **падобран** – **46**.

Бесимеров поступак – **45** –
назван тако по проналазачу
Хенрију Бесимеру, енглеском
инжењеру, направио је рево-
луцију у челичној индустрији и
ранији поступак који је трајао
неколико дана скратио на 20
минута. Патентиран је 1855.
године.

Радар – **44** – справа за от-
кривање и одређивање уда-
љености објеката уз помоћ ра-
дио-таласа експериментално
је постојала још 1887. године,
док је уређај истовестан данаш-
њем настао тек 1955.

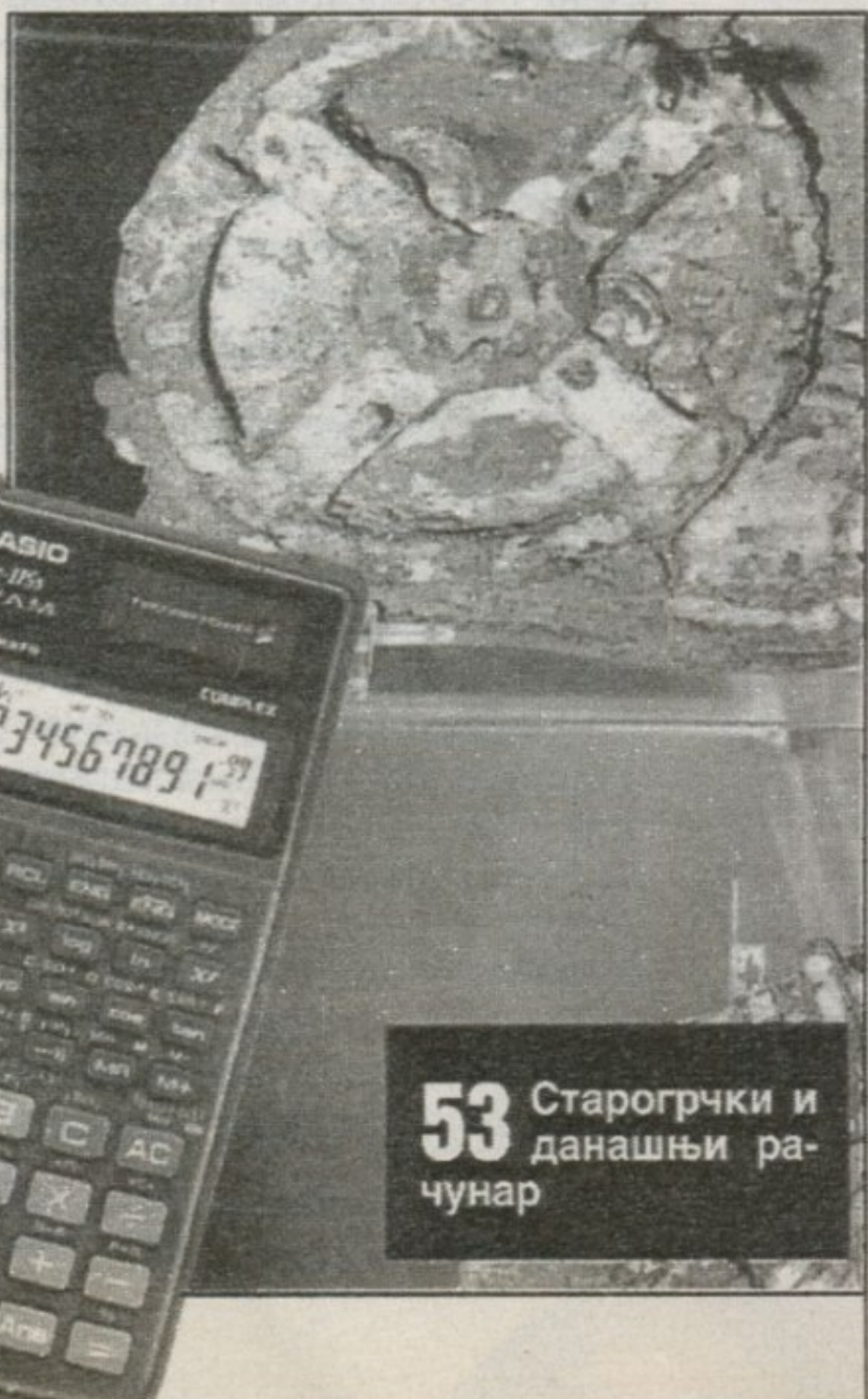
Шта је то због чега Арапима
треба да будемо посебно за-
хвални? Ако ни због чега дру-
гог онда сигурно због **нуле** –
43 – коју су они из Индије до-
нели у Европу. До 12. века чак
и најједноставнији математич-
ки проблеми задавали су гла-
воболје јер није постојао начин
да се напише „0“.

Антидепресиви – **42** – од
средине педесетих многим бо-
лесницима донели су олакша-
ње и дали им нову наду за жи-
вот. О последицама које иза-
зивају нећемо овом приликом.

Атомска енергија – **41** – ма-
да се налази у језгру сваког
елемента, може практично да
се искористи само из малог
броја супстанци, на пример,
урана. Први нуклеарни реак-
тор у коме се енергија ослоба-
ђа контролисаном ланчаном
реакцијом прорадио је у де-
цембру 1942. у Чикагу заслу-
гом Фермија и његових сарад-
ника, а ускоро је, 6. августа
1945. бачена и прва бомба на
Хирошиму.

Ако желимо да посматрамо
небеско тело неопходан нам је
телескоп – **40**. Први је, сма-
тра се, начинио Ђовани дела
Порта 1590. године, а потом и
Галилео Галилеј и с том својом
направом већ 1609. открио Ју-
питерове сателите.

Још 40 изума, открића и
достигнућа чека вас у следе-
ћем броју „Забавника“!

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ИЗЛЕЧИ МИ СРЦЕ

Не остављај ме у болу
не остављај ме на киши
дођи и врати ми осмех
врати се и уклони моје сузе
сада ми твој загрљај треба
ноћи су тако грубе
врати ми оне ноћи
када си био уз мене
излечи ми срце, реци да ме опет волиш
поништи бол који си ми задао
када си изашао из стана и мог живота,
избриши сузе које сам исплакала
током свих ових ноћи
излечи ми срце, моје срце
повуци ту тужну реч збогом
не остављај ме овде, сву у сузама
дођи, пољупцем избриши бол
никада нећу заборавити дан када си отишао
време је тако мучно
а живот је тако суров када ниси ту
излечи ми срце, реци да ме опет волиш
врати се, реци да ме волиш
излечи ми срце, драги мој,
без тебе не могу да живим
пошаљи своју љубав, нежну љубав.

UNBREAK MY HEART

Don't leave me in all this pain
don't leave me out in the rain
come back and bring back my smile
come and take the tears away
I need your arms to hold me now
the nights are so unkind
bring back those nights
when I held you beside me
unbreak my heart
say you'll love me again
undo this hurt you caused
when you walked out the door
and walked out of my life
uncry these tears
I cried so many nights
unbreak my heart, my heart
take back that sad word goodbye
bring back the joy to my life
don't leave me here with these tears
come and kiss this pain away
I can't forget the day you left
time is so unkind
and life is so cruel without you here beside me
unbreak my heart say you'll love me again
come back and say you love me
unbreak my heart sweet darlin'
without you I just can't go on
send your love, tender love

Текст и музика: Тони Брекстон
Изводи: Тони Брекстон

Toni Braxton

ЗАСЛУЖАН УСПЕХ

Група „No Doubt“ последњих шест месеци постиже огромне успехе широм света, али мало је познато да они раде већ десет година и да су за то време пролазили кроз бројне кризе. Будући да су своју

музику заснивали на ска звуку, који је у то време био потиснут навалом гранџ плоча тешко су се борили са супарницима. Да би снимили први албум „Interscope“ требало им је три године, а за то време променили су два продуцента и десет различитих студија. У међувремену, групу је напустио клавијатуриста Ерик Гвен, старији брат певачице Стефани, али они су, ипак, 1995. успели да објаве други компакт диск „Tragic Kingdom“. Песме са те плоче публика је поступно откривала, а онда је, половином прошле године, завладала права хистерија за групом. Компакт је у свету продат у преко пет милиона примерака.

– Право задовољство је имати, за промену, подршку издавачке куће – каже басиста Тони Канал. – Доспели на радио и телевизију права је политичка игра. Ко има потпору, може да се нада успеху.

– Успех ми је донео невероватно олакшање – додаје певачица Стефани Гвен. – Десет година бавим се овим послом и већ сам почела да осећам кривицу. Како је могуће да нешто тако дуго радиш а резултата нема? Године пролазе, а ја желим да осетим и мало живота. Изгубили смо само зато што бескрајно волимо музику.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

**2 X
НАЈ, НАЈ...**

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ,
Но. 29

(28. 6.–5. 7. 1997.) субота 21–22;

Радио Политика

105,2 & 91,4 MHz FM СТЕРЕО

Уредници: Давид Вартабедијан и
Ненад Мандић

Тонски реализатор: инж. Зоран
Иветић

Водитељ: Н. Мандић

1. (5) 2 РАМБО АМАДЕУС – Титаник
2. (2) 5 ORTODOX CELTS – Drinking Song
3. (4) 4 SUNSHINE – Кокане
4. (1) 5 ФАМИЛИЈА – Параноја
4. (6) 5 VODOO ROPEYE – Карантин
5. (2) 6 DARKWOOD DUB – Антена
6. (8) 2 ДЕЦА ЛОШИХ МУЗИЧАРА –
Убише Пабла
7. (3) 3 ПЛЕЈБОЈ – До коске
8. (–) 1 КРИСТАЛИ – Сад се свега сећам
9. (6) 9 ГОБЛИНИ – Боље соко у руци
него гуска у кревету
9. (10) 2 PARTIBREJKERS – Не можеш
ми ништа
10. (7) 9 ОРУЖЈЕМ ПРОТИВУ ОТМИЧАРА
– Саша Ајданов
11. (10) 11 НОВЕМБАР – Тако млад и тако
чист
11. (–) 1 ПРИЈАТЕЉИ PORCHE LYNN –
Земљо враћам ти име
12. (11) 11 КОНТРАБАНДА – Мађионичар

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ
СИНГЛОВА РАДИО ПОЛИТИКЕ
(28. 6. – 5. 7. 97.)

Субота, 19 – 21

Уредник: Никола Таминџић
Тонско-технички реализатор:
инж. Зоран Иветић

- 1 (1) 4 HANSON Mmm Bop
- 2 (4) 3 NO DOUBT Just A Girl
- 3 (2) 4 DEPECHE MODE Home
- 4 (16) 3 SNEAKER PIMPS 6 Underground
- 5 (14) 2 SMASHING PUMPKINS The End Is
The Beginning is The End
- 6 (5) 3 DURAN DURAN Out Of My Mind
- 7 (7) 5 SUZANNE VEGA Birthday
- 8 (3) 5 SARAH BRIGHTMAN & ANDREA
BOCELLI Con Te Partiro
- 9 (8) 5 WARREN G Smokin' Me Out
- 10 (9) 5 INXS Everything
- 11 (10) 6 PREFAB SPROUT A Prisoner Of
The Past
- 12 (11) 7 COOLIO The Winner
- 13 (18) 2 BLUR On Your Own
- 14 (13) 6 BRAND NEW HEAVIES Sometimes
- 15 (20) 3 SUPERGRASS Sun Hits The Sky
- 16 (24) 2 NOTORIOUS B.I.G. Hypnotize
- 17 new 1 FOO FIGHTERS Monkey Wrench
- 18 (17) 8 TONY TONI TONE featuring DJ
QUIK Let's Get Down
- 19 (12) 8 CARDIGANS Lovefool
- 20 (6) 9 DAFT PUNK Around The World
- 21 new 1 THE SEAHORSES Love Is The Law
- 22 (28) 2 FAITH NO MORE Ashes To Ashes
- 23 (15) 4 VELOCETTE Get Yourself Together
- 24 (19) 7 GEORGE MICHAEL Star People '97
- 25 new 1 BONE, THUGS & HARMONY
Look Into My Eyes
- 26 (22) 6 BEAUTIFUL SOUTH Blackbird On
The Wire
- 27 (25) 7 BECK Sissyneck
- 28 new 1 JON BON JOVI Midnight in Chelsea
- 29 (21) 4 PETER ANDRE Get Down On It
- 30 (23) 10 LUSCIOUS JACKSON Naked Eye

INTERNET АДРЕСА ЛИСТЕ:

<http://www.classroom.opennet.org/~mercer>

ЕКСКЛУЗИВНИ
РАЗГОВОР
С НАЈПАМЕТНИЈИМ
ПАПАГАЈЕМ НА СВЕТУ

ТАЈ ЗНАШТА

Птица и
учитељица
(Ирена
Пеперберг):
Алексова
обука
траје већ
18 година.
Групе од
12 студената
који га уче
да говори
непрекидно
се смењују.

Има двадесет
година, тренутно је
неугледан (митари
се), научио је да
правилно
употребљава
четрдесетак
енглеских речи,
тврдоглав је, каткада
неваспитан и
углавном симпатичан

На Универзитету
Аризоне у Таксону,
у близини мексич-
ке границе, живи
најпаметнији папа-
гај на свету.

Име: Алекс. Врста: пепе-
љаста папига (*Psittacus erit-
hacus*). Старост: 20 година.
Земља порекла: Конго. Виси-
на: 36 см. Пол: мушки. Језик
којим се служи: енглески.
Особености: научио четрде-
сетак речи које правилно
употребљава у преко стоти-
ну различитих значења; спо-
собност замишљања и ра-
зврставања по сродности.

Извини. Молим те.

Сарадника италијанског
часописа „Фокус“ уводе у ла-
бораторију Ирене Пеперберг,
научнице којој је пошло за
руком да у птичији мозак од
свега три кубна центиметра
(500 пута мањи од људског)
смести неочекивано велику
количину података.

Унутра су три папагаја. Је-
дан чучи на високом дрве-
ном сталку, други на наслону
фотеље, трећи на апарату за
експрес кафу. Који је од њих

Јато какадуа, најдуговечније
врсте папагаја. Неки доживе
и осамдесету.

Алекс? Створење на које
Ирена Пеперберг показује
прстом изненађујуће је неуг-
ледно. Безрепо, очерупано
и ружњикаво. Као за инат,
птичица сместа проналази
пут до бележнице новинара
и без пардона одлаже на ње-
га гомилицу гадног изгледа и
мириса.

— Не осећа се најбоље,
време је митарења — извиња-
ва се госпођа Пеперберг.

На округлом столу у бли-
зини свакојаке ствари: троу-
глови, четвороуглови, коцке,
вунене лоптице, аутомобил-
чићи играчке, бадеми и леш-
ници.

— Биће боље ако кренете
од онога што се једе — савету-
је Пепербергова новинарка.

Фокус: Шта је ово?

Нема одговора.

Фокус: Шта видиш овде?

Папагај окреће главу и
гледа у супротном правцу.

Фокус: Шта је ово?

Одговор се једва чује, али
ипак стиже:

— Лешничкић.

Тиме је лед разбијен.

— Браво, момче! — хвали га
Ирена Пеперберг и пружа му
лешник који он сместа прогут-
та.

Затим узима једну шти-
паљку за веш и пита:

— Од чега је ово?

Алекс: Дрво.

Фокус: Тачно.

Показује му две лоптице
од вуне, зелену и црвену, и
једну коцку зелене боје.

Фокус: Колико овде има
предмета?

— Три. Дај ми бадем! — ка-
же Алекс.

Алекс, у души папагај, стар 20 година, правилно употребљава
четрдесетак речи, разуме и апстрактне појмове.

Фокус: Тачно. Браво, мом-
че, ево ти твој бадем.

Фокус: По чему се ова
три предмета разликују?

(Питање се односи на две
лоптице од вуне и коцку.)

Алекс: Боја.

Фокус: У прву си. А које
боје има више?

Алекс: Зелена.

Фокус: Океј. И, шта је још
различито?

Алекс: Облик.

Фокус: Савршено.

Држећи у руци једну од
лоптица, новинар затим пита:

— Од чега је ово?

Алекс: Дрво.

— Ма какви! — каже му је-
дна од присутних студентки-
ња.

Алекс: Хоћу бадем!

Фокус: Најпре одговори на
питање. Од чега је ово?

Алекс: Вуна.

Фокус: Тачно. Колико
овде има лешника?

Алекс: Четири.

Фокус: Добро. А колико
овога? (Новинар удара ру-
ком по столу неколико пута.)

Алекс: Три.

Фокус: Тачно. А шта је
ово? (Показује му аутомо-
билчић-играчку.)

Алекс: Камион.

(Одговор је тачан, објаш-
њавају новинару, зато што га
је Алекс одувек користио да
њиме опише све врсте игра-
чака.)

Фокус: А које је боје?

Алекс: Плава.

Фокус: Супер.

(Показује му један приме-
рак часописа „Фокус“.)

Фокус: Шта је ово?

Алекс: Папир.

Фокус: Браво, момче! А
које боје има највише?

Нема одговора. Ирена Пе-

ГОВОРИ

перберг примећује да је на-словна страна листа исуви-ше шарена да би папагај мо-гао да се одлучи за ону која преовлађује.

Фокус: Шта је ово?

Алекс: Кључ.

Фокус: Не! Не! Шта је ово?

Алекс: Ексер!

Фокус: Тачно! Шта се овде разликује?

(Показује му послужавник на коме се налази 14 дрве-них коцки и лоптица од вуне, зелене и црвене боје.)

Алекс: Боја.

Фокус: Колико ту има цр-вених ствари?

Алекс: Шест.

Фокус: Тачно. И шта је још различито?

Алекс: Материјал.

Фокус: Од чега је ово?

Алекс: Вуна.

Фокус: Океј. А ово?

Алекс: Дрво.

Алекс: Ништа.

Фокус: Тачно. Која су ово слова?

(Показује му слова О и Р.)

Алекс их изговара заједно: „Ор“ и сместа додаје: — Хоћу кукуруз, хоћу кукуруз!

Потом, као да схвата да је мало претерао, каже:

— Молим те, хоћу идем. Мо-лим те, хоћу идем...

Погрешио си, признај!

Питања, разуме се, нису била унапред договорена, новинар их је постављао по сопственом нахођењу, али да Алексова учитељица и присутни студенти ипак ни-су, можда и несвесно, на не-ки начин утицали на њега?

— То је искључено. Студен-ти који испитују Алекса не-прекидно се смењују. Строго водимо рачуна да му исту вр-

Препааметни папагај: разликује шест геометријских облика, разазнаје исто толико боја и без грешке броји до шест...

— Кажемо му: „Не, Алекс, Папир!“

У таквим приликама Алекс ће остати упоран све док му на крају не признају да су се преварили. Кад би на њега могло да се утиче, не би се тако понашао.

Како је уопште овим људи-ма пошло за руком да баш пепељасту папигицу науче да говори са разумевањем када су слични покушаји с амазонкама и какадуима ко-ји лако уче не само поједине речи, него чак и читаве стро-фе, па и краће песме, нес-лавно пропали?

Ствар је у обуци, каже Пе-пербергова.

— Руководили смо се иде-јом да папагај, баш као и чо-век, лакше учи и памти називе предмета за које је из ових или оних разлога заин-тересован. Кад год нам је Алекс давао тачан одговор, награђивали смо га управо предметом чије је име пого-дио. На тај начин смо задовољавали његову радозналост, потребу за разонодом или храном.

У случајевима када га је

требало научити појмовима који су за њега мање при-мамљиви, увећавали су му награду. Тада је добијао пра-во да сам бира како ће га на-градити: да ли омиљеном грицкалицом или неком иг-рачком.

Друго правило Алексове обуке гласи: увек је добро имати конкурента! Током чи-таве обуке поред Алекса је седео и студент који је први давао тачне одговоре на пи-тања о називима, облику, бо-ји предмета... Кад год би овај тачно одговорио, награђива-ли су га тако што су га хвали-ли или му предмет о коме је реч давали у руке да га раз-гледа, поигра се њиме, а не-ки пут допуштали и да га по-једе.

Хоћу у кавез!

Кад год је Алексов супар-ник (намерно) грешио, сме-ста су му испред носа одно-сили предмет чији назив на-водно није успео да погоди и успут га још и грдили. На тај начин Алекса су научили да све што се каже

„Шта је ово“, питају га. „Папир“, одговара Алекс.

Фокус: Браво, момче! А шта је овде исто?

(Реч је о троугловима, јед-ном плавом и једном црве-ном.)

Алекс: Облик.

Фокус: Океј. Шта се овде разликује?

(Показује му два истовет-на чепа.)

сту питања, рецимо она која се односе на боју, број или материјал од кога је нешто направљено, једна иста осо-ба никада не постави више од једанпут — објашњава Ирена Пеперберг.

Дешава се, каже, и да га не-ки пут исправе иако му је одго-вор тачан (рецимо: „Вуна“).

КУДА ИДУ ГОРИЛЕ КАД УМРУ?

Орангутанка Инда из зоолошког врта у Вашингтону споразумева се с људима помоћу сликовних симбола.

Алексова главна конку-ренткиња међу животиња-ма које говоре свакако је горила Коко из Калифор-није која то ради уз помоћ знаковног писма глувоне-мих.

Коко је тешко збунити. Савршено јој је јасно ода-кле долазе мале горице (одговор: „Из стомака“), шта осећају кад умру („Сан“), куда иду након смрти („Пространа рупа

збогом“), као и зашто уми-ру („Невоље. Старе“).

Шимпанза Вашу из Истраживачког центра зо-олошког врта у Вашингто-ну која зна 200 речи сама је одлучила да то знање пренесе на усвајеног сина. Да ствар буде још неверо-ватнија, мама и клинац се на тај начин споразумевају и са две шимпанзе с који-ма деле животни простор. Није намештаљка: све је снимљено скивре камера-

ма, без присуства истра-живача и чувара.

У Центру за проучава-ње примата Јеркиз из Атланте шимпанзе и људи споразумевају се помоћу екрана са сликовним сим-болима. Исто то ради и орангутанка Инда из На-ционалног зоолошког врта у Вашингтону. А у Санта Крузу у Калифорнији, мор-ски лав Роки уме сасвим лепо да одреди који назив одговара ком предмету.

изазива некакав одговор околине. Пријатан или непријатан.

Примера ради, увек када погоди назив предмета, студенти му га сместа пружају. Ако каже: „Хоћу кавез“, одмах га пуштају да уђе унутра.

Једном речју, овај папагај је за сва времена схватио да речи не треба узалуд изговарати.

Још сложенија чињеница коју је Алекс такође укапирао јесте да вештина говора није везана за ограничен број особа. Истраживачи су се трудили да с њим месечно ради најмање по дванаест студената.

Резултат огромног труда и стрпљења Ирене Пеперберг јесте да Алекс данас без грешке именује велики број предмета од којих је његов птичији свет саздан и то што их увек употребљава у одговарајућем контексту. Кад Алекс каже: љуљашка (у кавезу), вода, песак, решетка, кокице, шаргарепа, рибља кост, банана, кутија, тањир, игла, трешња, креда или турпија за нокте (коју Ирена употребљава), тај папагај зна о чему говори...

Алекс, такође, нема недоумица када каже: „Не!“, „Дођи“, „Хоћу то и то“, „Хоћу да идем ту и ту“... Сасвим му је јасно шта би требало да каже када унереди лабораторију и наљути Ирену: „Извини“.

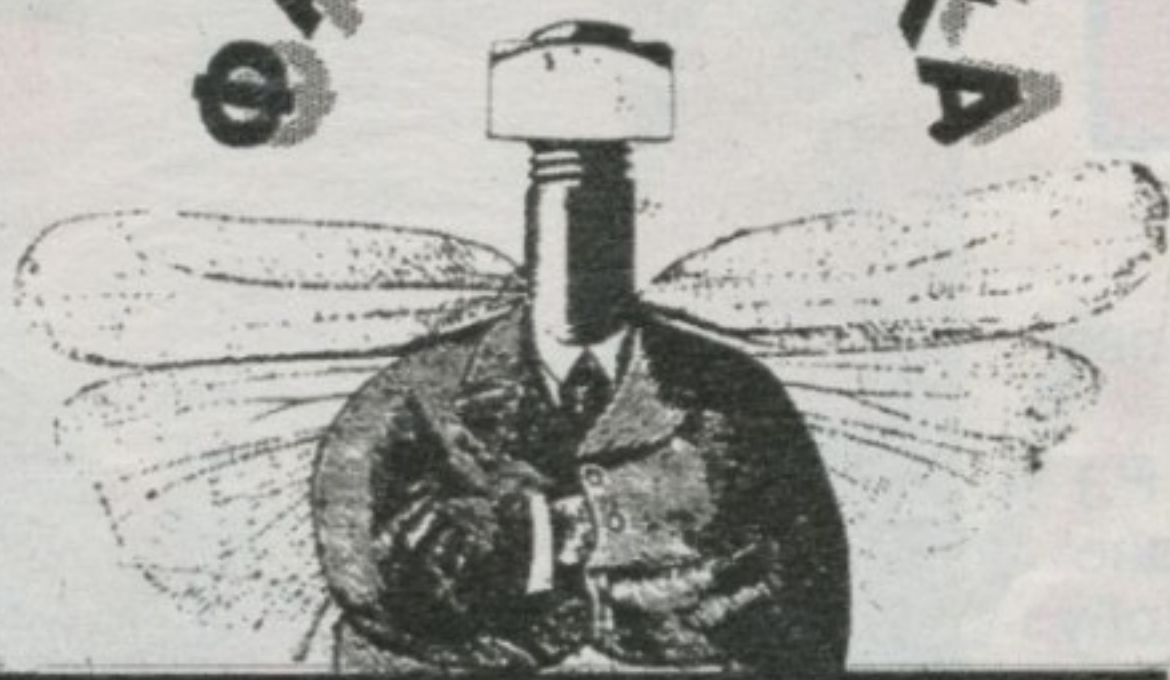
Разазнаје седам боја, зна да броји до шест и разликује шест геометријских облика. Греша једном у пет пута, и то углавном када је због нечега расејан.

А што је најважније, способан је да размишља у категоријама, то јест да схвати да је зелена боја тек једна од могућих видова општег појма боја. Када одговори како је неки троугао зелен и има три угла, он на тај начин показује да је у стању да брзо прелази с појма боја на појам облика и да при том користи и бројеве. А то је, на крају крајева, сасвим близу способности да се апстрактно мисли.

Одатле су пре много милиона година кренули и мајмуни од којих ће касније настати људски род. Само што су, за разлику од мајмуна који су лишени гласних жица, па се зато с њима споразумевамо искључиво помоћу знаковног говора глувонемих, папагаји у убедљивој предности. Узмимо за пример Алекса. Кад је добре воље, тај не затвара кљун.

Припремила
Мина Илић

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

АРТУР МАРК

Када следећи пут видите пун Месец, пажљиво погледајте десни горњи руб. Запазићете велики црно оивичен круг. То је Маре кризијум. Око пет стотина километара у пречнику, окружена високим планинама, ова равница није била испитана све до 1996. године када је тамо стигла наша експедиција.

Ја сам био геолог или селенолог, ако хоћете да будем одређенији. Испитивали смо јужне пределе Море криза које је настало пре више хиљада милиона година. Оно је умирало када се живот тек зачео на нашој планети.

Имали смо још скоро недељу дана – према земаљском времену – пре него што је требало да падне Месечева ноћ. По неколико пута дневно излазили бисмо из нашег возила обучени у васионска одела, да прикупимо занимљиве минерале или да поставимо путоказе за будуће истраживаче.

Био је мој ред да припремим доручак. Сећам се тог тренутка веома живо са свим детаљима иако је од тада прошло много година. Стајао сам и гледао како се у тигању румени кајгана. Поглед ми је лутао по високим литицама које су окруживале Море криза и простирале се све до хоризонта где су нестајале иза кривине Месеца. Изгледале су удаљене свега километар два од нашег лунарног возила, али сам знао да је најближа била бар на 30.

Гледао сам врхове на којима се никада није зауставио људски поглед, камоли људска нога. Одједном сам приметио некакав необичан метални одсјај. Био је то траг светлости, нешто као да је звезда села на сиву стрму стену.

Помислио сам да је то глатка површина стене која одби-

ја светлост као хелиограф. Копкало ме је каква ли је то стена и пришао сам телескопу да је боље погледам. Сада сам литицу видео као да је била удаљена свега неколико стотина метара. Шта год да је одбијало светло, било је одвише мало да бих га могао разазнати. Посматрао сам светлу тачку скоро опчињен све док нисам осетио мирис прегорелог доручка.

— Слушајте — рекао сам својим друговима — ја морам да се попнем тамо да видим шта је то. Морам да умирим и своју радозналост и своју савест. Знам да на Месецу постоји само неколико примитивних биљака, али хоћу да се уверим шта је оно што тако чудно блешти.

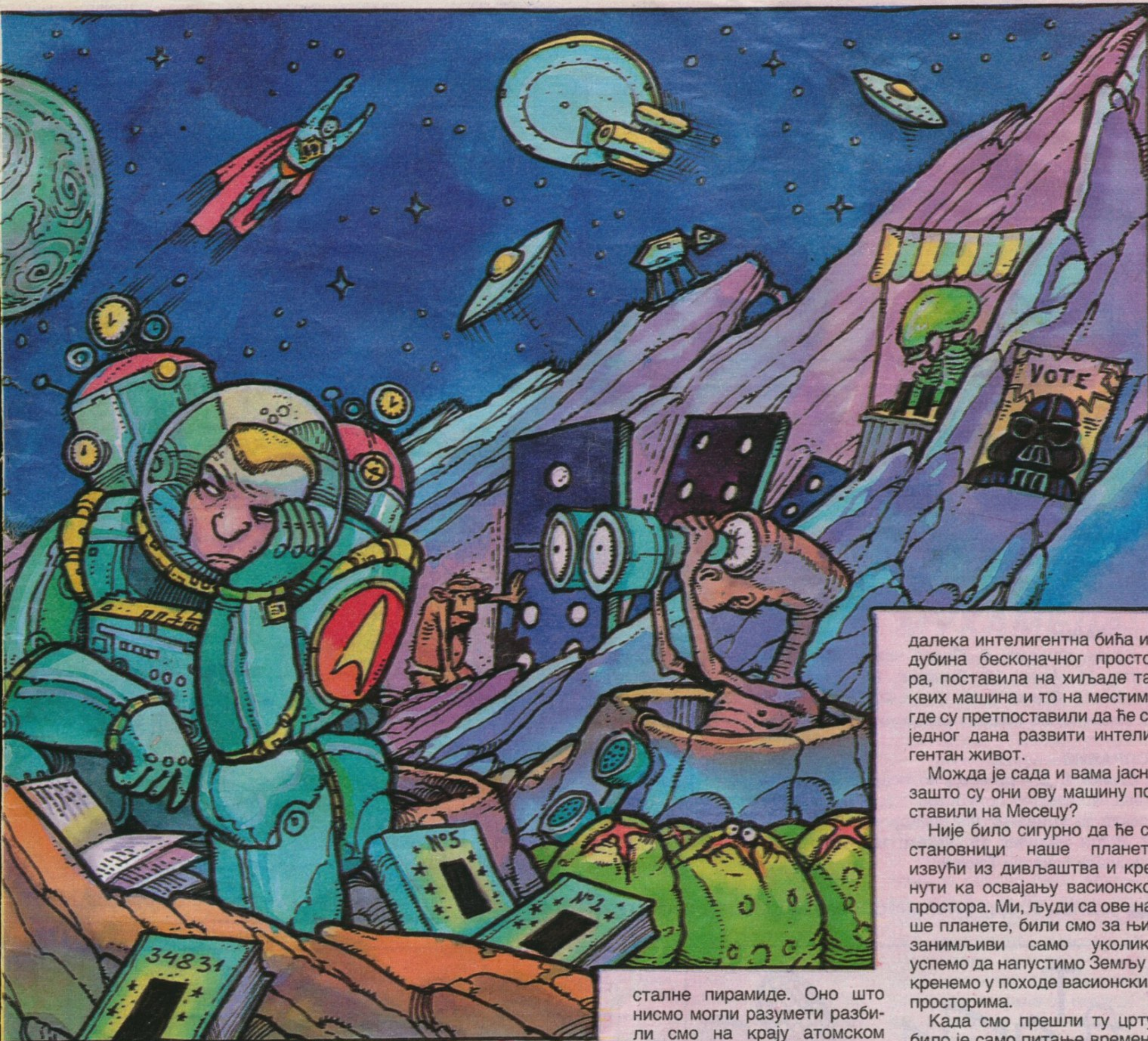
Следећег јутра приближили смо се литицама. Мој друг Гарнет кренуо је са мном. Обрадовао сам се томе пошто је Гарнет био одличан планинар. То своје знање могао је овога пута одлично да употреби.

СЕРЕНАДА

Због слабије гравитације на Месецу, пењање није било нарочито тешко, али су ме мишићи, ненавикнути на напор, ипак убрзо заболели. Кад смо стали да се одморимо, видео сам наше лунарно возило око хиљаду и по метара испод нас. Личило је на неки велики сјајни инсект.

Ускоро смо стигли до глатког зида високог неколико десетина метара. Нисам се изненадио пошто сам га и помоћу телескопа запазио. Гарнет је извадио дугачак најлонски конопц с оштром куком на крају и спретним покретом бацио га увис. После другог покушаја кука се зачачила за горњу ивицу глатке стене. Иако у васионском оделу, био сам тежак свега двадесетак килограма тако да сам без много напрезања

Илустровао: Добросав Боб Живковић

могао да се пењем уз конопца. Када сам дошао до ивице, махнуо сам Гарнету да крене за мном.

Морате да схватите моје душевно стање. Све до тог тренутка био сам готово убеђен да нећу наћи ништа необично. Стајао сам на заравни пречника неколико десетина метара. Била је некако неприродно равна, а разлог сам за час схватио. Морала је до савршенства да се поравна и углача, јер су је метеори током миленијума издубили као сунђер да би на њу могла да се постави пирамида, која је светлוצала као драгуљ. Осетио сам велико олакшање. Снови првих истраживача били су, дакле, стварност. Постојала је стара цивилизација на Месецу и ја сам је, ето, први нашао.

А онда сам приметио нешто од чега сам се најезио. Зараван је, како рекох, била избушена од метеорита. Око пирамиде видео се круг сасвим глатке стене као да је неко или нешто задржавао метеорите да приђу том делу. Дигао сам мањи камен и бацио га према пирамиди. Нешто га је зауставило у лету и камен је, као по некој сферној површини, склизнуо на тло.

То је, дакле, била нека машина која је бранила себе од сила што су мењале вечност. Гледао сам у светлוצаву пирамиду све уверенији да она не припада Месецу. Као да ми је говорила: „И ја сам овде странац.“ Двадесет година било нам је потребно да пробијемо тај невидљиви штит како бисмо дошли до машине у унутрашњости сјајне кри-

сталне пирамиде. Оно што нисмо могли разумети разбили смо на крају атомском енергијом. Наоколо су лежала сјајна парчад која нам нису баш ништа казивала. Механизам је припадао цивилизацији и технологији изван хоризонта људског знања, можда чак тамо негде до неке парафизичке силе.

Ова загонетка постаје још сложенија откада смо освојили друге планете нашег система и закључили да на њима није било интелигентних бића. То ме и сада нагони на размишљања.

Близу стотину хиљада милиона звезда креће се по Млечном путу и све ми се више чини да су машину за коју су неки археолози првобитно тврдили да је некакав необичан споменик, у ствари поставили становници неке удаљене планете за време њиховог истраживања наше галаксије. Ко зна, можда су они, та

далека интелигентна бића из дубина бесконачног простора, поставила на хиљаде таквих машина и то на местима где су претпоставили да ће се једног дана развити интелигентан живот.

Можда је сада и вама јасно зашто су они ову машину поставили на Месецу?

Није било сигурно да ће се становници наше планете извући из дивљаштва и кренути ка освајању васионског простора. Ми, људи са ове наше планете, били смо за њих занимљиви само уколико успемо да напустимо Земљу и кренемо у походе васионским просторима.

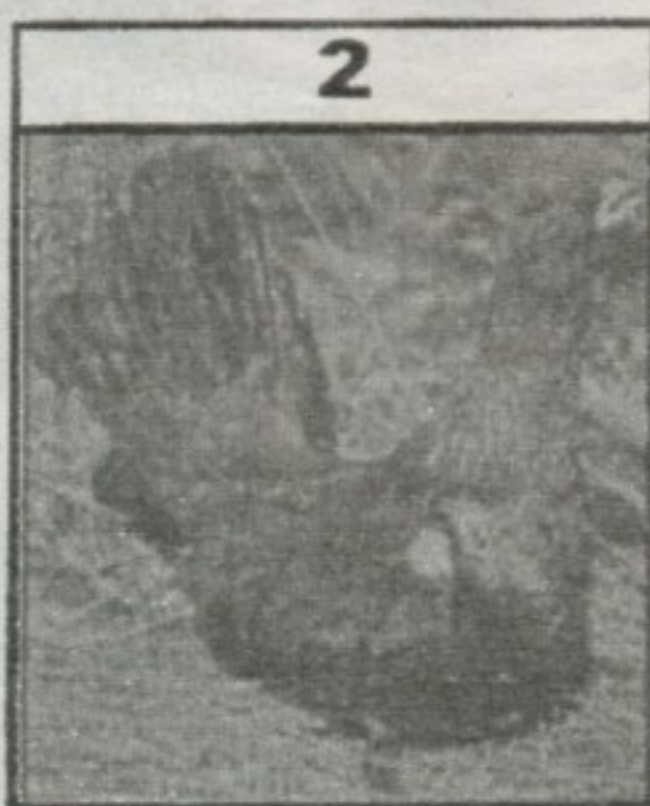
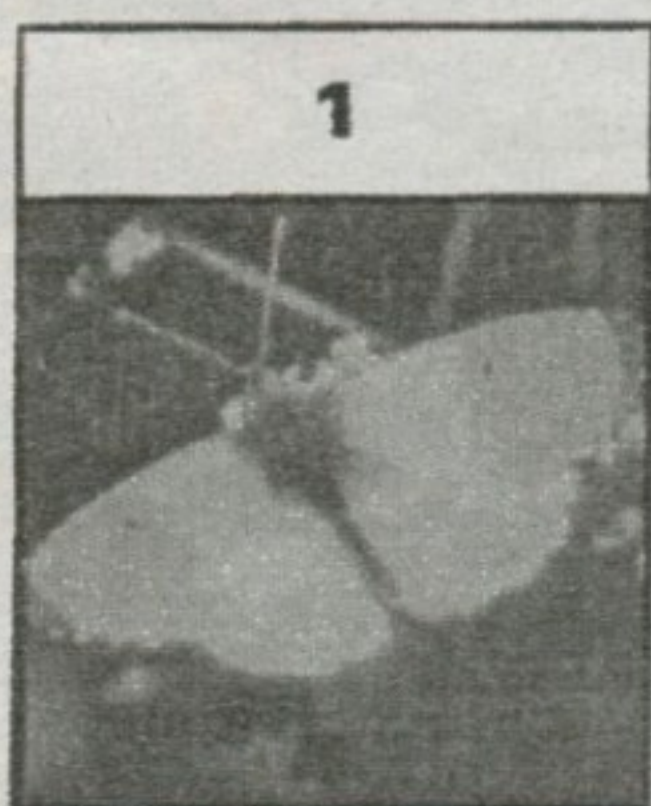
Када смо прешли ту црту, било је само питање времена да нађемо пирамиду и да је отворимо. И, ето, она је отворена и сигнал је пролетео кроз бескрај простора. Можда су они желели да помогну нашој младој цивилизацији? Али, они сада морају бити врло, врло стари, а стари су, и то треба имати на уму, понекад љубоморни на младе.

Не могу да погледам у небо а да се не упитам са које ли ће звезде једнога дана доћи емисари. На крају, дозволите ми једно, ипак неумесно, поређење. Када смо продрли у ону необичну кристалну пирамиду на Месецу — ми смо притиснули дугме на пожарном аларму и сада немамо шта друго да радимо него да чекамо да дођу они који су тај сигнал чули.

Они ће сигурно доћи. Мислим да нећемо морати дуго да их чекамо.

УКРШТЕНИЦА

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10			11	12			13	
14		15				16		
17		18			19			
20				21	22			
23							24	

ВОДОРАВНО:

1. Крхак, ломљив; 5. Подао човек; 10. Италијански писац, Умберто; 11. Авар; 13. Змајеви; 14. Символ платине; 15. Врста поврћа; 17. Слика 2; 19. Коњи; 20. Редак метал (It); 22. Дизалица; 23. Ризично; 24. Символ калцијума.

УСПРАВНО:

1. Слика 1; 2. Групе од по осам музичара; 3. Ауто-ознака Мо-стара; 4. Азијско полуострво; 5. Слика 3; 6. Чета јањичара; 7. Посуда за умивање; 8. Прождрљивац; 9. Женско име, Цецилија; 12. Врста мајмуна; 15. Урлик; 16. Атиф одмила; 18. Чокот; 21. Иницијали боксера Тајсона.

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

25 РАЗЛИКА

							УКРШТЕ-НИЦА: СЛАВКО	ОТИСЦИ СТОПАЛА	ЗЕМЉА ФЕНИЧАНА	ИНИЦ. ШАХИСТЕ ЛАСКЕРА	РУБЉА	МЕСТО КОД ЗРЕЊА-НИНА	ПОЛИТИ-КИН ЗАБАВНИК	АВЕНИЈА (скр.)	НАШ НАРОД
							КУГЛА, ПОВРШИ-НА КУГЛЕ (мн.)	S	F	E	R	E	ПРВАК	A	S
							ШВАЈЦАР-СКИ ЈУНАК, ВИЉЕМ	T	E	L	МУЗЕЈ У ПАРИЗУ СИМБОЛ ИНДИЈАН. ПЛЕМЕНА	L	U	V	R
							ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА	O	N	РЕКВИЗИТ У ТЕРЕ-ТАНИ СЛИКОВНА ЗАГОНЕТКА	T	E	G	БЕЛГИЈА СЛАБ	B
РЕБУС: МИЛАН	ИТАЛИЈАН-СКА ЛУКА НА ЈАДРАНУ	АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ, ЦОН	АМЕРИЧКА ГЛУМИЦА, АНДЕРСОН	НАПАД, НАВАЛА	НАПРАВА ЗА СЕЈАЊЕ БРАШНА	БИВШИ ФРАНЦ. БИЦИКЛИ-СТА, БЕРНАР	ПОДМЕТА-ЧИ ПОЖАРА РЕТКОСТ (лат.)	P	I	R	O	M	A	N	I
РЕШЕЊЕ РЕБУСА (поставка 1,5,6,2)	T			A	S		R	E	K	E	T	I	S	E	УМЕТ-НОСТ (фр.)
МЕСТО КОД ЗАЈЕЧАРА	R			T	I		СТАРО ИМЕ ШПАНИЈЕ ИНИЦ. СМУЧАРА СТЕГМАРКА	I	B	E	R	I	C	A	
ЗДРАВ-СТВЕНА УСТАНО-ВА, ЛЕЧИ-ЛИШТЕ	S	A	N	A	T	O	R	I	Ж	У	М	ОТПАДАК ОД СЕНА КАРАТ	T	A	R
ОДЕЋА КОЈУ НОСИ ГИМНА-СТИЧАРКА	T	R	I	K	O	УБИЦА ИЗ ЗАСЕДЕ, АСАСИН	A	S	A	S	ГРЕШКА, ПРОМА-ШАЈ	K	I	L	S

УКРШТЕНИЦА ДОПУЊАЉКА

П	Г	П	■	Б	Р	К
	Л				В	
	О				А	
	Б				Њ	
В	Е	К	■	Р	Е	З

У лик су већ уписане све во-
доравне трословне и две усправне
петословне речи. Да би се ук-
рштеница решила до краја, у њу
треба уписати још пет усправних
трослова. Ми вам, међутим, дајемо
њихове анаграме: **КОС, ТОР, ТРН,
АЉО, ЕНИ**. То значи да у лик не
уписујете нпр. **ЕНИ** него неку другу
комбинацију тих слова.

КЛЕШТА

Продаја је опала
невоља је страшна
нема кукурузног хлеба
без овога брашна.

ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВНИК	ЛЕТЕЛИЦЕ НА РЕАК- ТИВНИ ПОГОН	НЕПРОФЕ- СИО- НАЛАЦ	ПРОВОДИ- ТИ ВРЕМЕ У ШЕТЊИ	ЗОЉЕ ПЛАНИНА У ТУРСКОЈ	О	С	Е	ПРВО И 16. СЛОВО АЗБУКЕ СТАРОГРЧ. ВАЈАР	А	Н
ПИСАЦ, НОВИНАР И ТВ-ВО- ДИТЕЉ СА СЛИКЕ	Р	А	Ѕ	А	Р	О	Р	О	У	МАСТ КОЈУ ИЗЛУЧУЈЕ ЦИБЕТКА
ЖИТЕЉ "НОВОГ СВЕТА"	А	М	Е	Р	И	К	А	Н	А	С
ГЛУМИЦА ЖУТИЋ	К	А	Т	А	Р	И	Н	А	ИСТОК ПОГОД- БЕНИ ВЕЗНИК	И
ГОРЊИ СЛОЈ ВАЗДУХА	О	Е	А	Н	КЊИГА (арап.)	Џ	И	Т	А	В
ТЕЧА	Т	Е	Т	А	КИКИНДА	С	А	К	Е	
ВАГАТИ СЕ	Т	Е	Т	А	К	С	А	К	Е	
М	Е	Р	И	Т	И	С	Е	ОСНОВНА ТАРИФА (скр.)	О	Т

ОСМОСМЕРКА

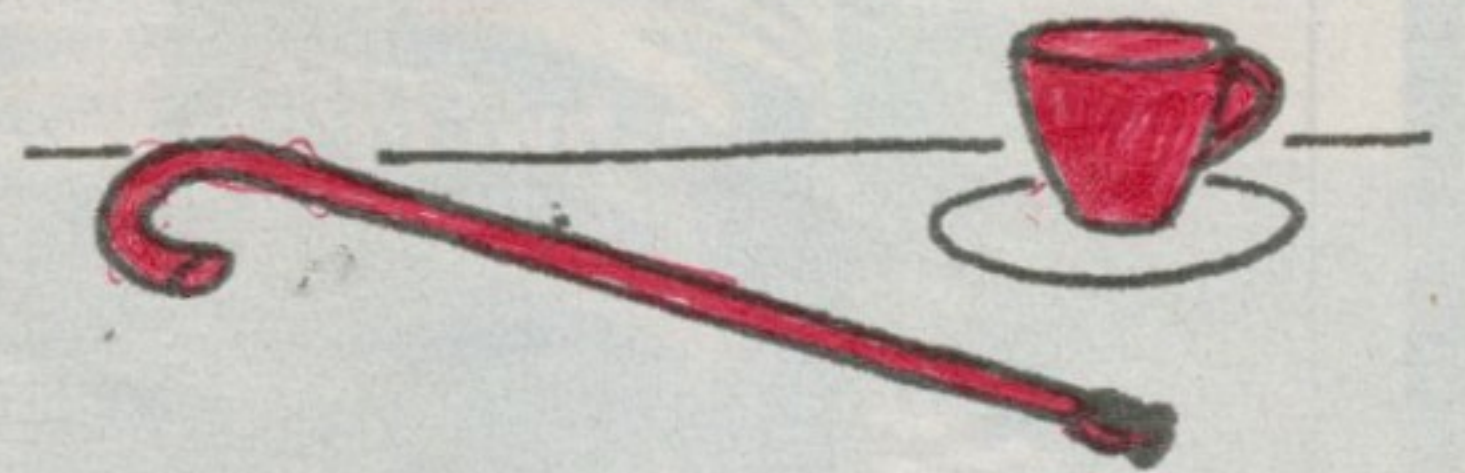
Када пронађете сва презимена наших писаца са списка,
остаће вам шест неискоришћених слова, која, читана редом,
дају презиме писца са слике (Стеван).

АЛЕЧКОВИЋ, ~~АНДРИЋ~~, АРСИЋ,
ДАВИЧО, ~~ДАНИЧИЋ~~, ДОМАНОВИЋ,
ДРАИНАЦ, ДУЧИЋ, ИВАЊИ, ИСА-
КОВИЋ, ЈОВАНОВИЋ, КАЛИЋ, КАПОР,
КОСТИЋ, КРАЉ, ~~ЛАЛИЋ~~, ЛУБАРДА,
МАЈОР, ~~МАРИЋ~~, МАТИЋ, НЕНАДОВИЋ,
НИКОЛИЋ, ~~НОВАКОВИЋ~~, ~~ПОПОВ~~,
РАДИЋ, ~~РАДИЧЕВИЋ~~, РАДОВИЋ,
РАИЧКОВИЋ, РАЧАНИН, РИСТИЋ,
СЕЛЕНИЋ, ~~СИМОНОВИЋ~~, ~~СМИЉАНИЋ~~,
ТОМИЋ, ТОШИЋ, ЋОПИЋ, ЧЕМАН.

Л	У	Б	А	Р	Д	А	Н	И	Ч	И	Ћ	И	В	О	Д	А	Р
Ћ	Н	Е	Н	А	Д	О	В	И	Ћ	И	Ћ	И	Р	Д	Н	А	А
И	И	О	Љ	А	Р	К	М	И	Т	С	Р	С	Е	У	И	Л	Д
В	Н	В	В	Р	Ц	Ћ	Л	А	Р	О	П	А	К	Ч	Ћ	Е	И
О	А	И	О	А	И	А	М	А	Н	М	В	К	К	И	И	Ч	Ч
Н	Ч	Ј	К	Н	К	С	Н	А	Л	О	А	О	Ћ	Ш	К	Е	
О	А	Е	Е	О	А	О	Т	И	Р	И	В	В	П	С	О	О	В
М	Р	Л	М	Ц	Л	В	В	И	А	И	Ћ	И	М	О	Т	В	И
И	Е	И	Њ	А	В	И	О	И	Ћ	Р	Ћ	Ћ	Ћ	О	П	И	Ћ
С	М	И	Љ	А	Н	И	Ћ	Ј	Ћ	И	Д	А	Р	С	И	Ћ	Ћ

СЛОГОВНИ РЕБУС

4, 1, 6 → Јасна Шекарић је
наша најбоља 4,5,1,2,7,8,3,6,9,10,11

ДВА КРИПТОГРАМА

(лакши)
АДИС АБЕБА
АКРА
ДАБЛИН
ЛИСАБОН
ТИРАНА
АНКАРА

(тежи)
ПОДГОРИЦА
ФИРЕНЦА
БЕЧ
КЕЛН
ИНСБРУК
РОСТОВ

Нај, нај из „Гинисове књиге рекорда“ за 1997.

БОЉЕ БИТИ ПИЈАН

НАЈВЕЋА ПОТРОШЊА ВИНА НА СВЕТУ ЈЕ 62,5 ЛИТАРА ГОДИШЊЕ ПО ГЛАВИ ФРАНЦУЗА

у
ПРИРОДНОЈ
ВЕЛИЧИНИ

Најмања бо-
ца жестоког
пића у тре-
нутној про-
даји садржи
1,3 милили-
тра шкот-

ског вискија „вајт хорс“.
Мини сандук димензија
5,3x4, 8x3,4 центиметара с 12
таквих боца кошта у Великој
Британији 8 фунти. Ово је пр-
вобитно смишљено као шала
за запослене у малопродаји
којима је, ако продају одре-
ђену количину „вајт хорса“,
обећан сандук вискија.

ЦУГАЊЕ

Највећа потрошња алкохола

Русија је земља у којој се
пије највише алкохолних пи-
ћа по глави становника. Пре-
ма подацима за 1994. годину,
сваки Рус у просеку је попио
4,4 литра чистог алкохола.

Чеси су водеће светске пи-
вопије: у просеку 160 литара
по особи године 1994.

Највише вина пије се у
Француској. Просек је 1994.
износио 62,5 литара по глави
Француза.

Највећи проценат алкохола

Када је Естонија, између
Првог и Другог светског рата,
постала независна држава,
њен монопол на алкохолна
пића пустио је на тржиште

алкохол од 98 одсто дести-
лован из кромпира.

Пиво на екс

Питер Доудзвел из Ерлс
Бартона у Британији испио је
1,42 литра пива поређаног на
дужини од једног јарда
(0,9144 метра) у рекордном
времену од пет секунди у ба-
зи Краљевског ратног вазду-
хопловства у Апер Хејфорду
на дан 4. маја 1975. Овај ре-
корд још нико није оборио.

Највећа дегустација вина

Одржана је под покрови-
телством телевизијске ста-
нице KQED из Сан Франци-
ска у Калифорнији 22. новем-
бра 1986. Око 4.000 људи
испило је том приликом та-
чно 9.360 боца вина.

ПИВО

Најраније

Нађени су писани подаци о
пиву из око 5000. године пре
наше ере. Пиво је, на основу
тих записа, било део дневне
наднице радника који су гра-
дили у Ереху у Месопотами-
ји.

Докази о постојању пива
око 3500. године пре наше
ере нађени су у деловима
глинене посуде ископане у
Годин Тепеу у Ирану 1973. за
време експедиције Краљев-
ског музеја државе Онтарија
из Канаде. Испитивања обав-
љена 1991. открила су да су
остаци у дубоким браздама
посуде калцијум-оксалат, по-
знат као пивски каменац, ко-
ји се и данас ствара у пивима
прављеним на бази јечма.

Најскупле

У Великој Британији ожи-
вљен је рецепт за пиво стар
3.000 година захваљујући
шестогодишњој сарадњи
Шкотске пиваре и пиваре из
Њукасла и археолога Еги-
патског истраживачког дру-
штва који су нашли остатке
пива из древног Египта гото-
во савршено очуване у пу-
стињској клими. Ограничен

број од 1.000 боца тог пива,
направљеног од данашње
двозрне пшенице и зачиње-
ног коријандером, продат је
јула 1996. у луксузној лон-
донској робној кући „Херодс“
по рекордној цени од 5.000
фунти за прву боцу и по 50
фунти за остале. Приход је
отишао за египтолошка изу-
чавања.

Најјаче

„Базово суперпиво“ које
прави Бари Париш и које се
продаје у пивари „Париш“ у
Сомербију, Велика Британи-
ја, садржи 23 одсто алкохола
и може се добити само у по-
судама две трећине мањим
од уобичајених.

Највећа боца

Јануара 1993. у пивари
„Шеперд Ним“ у Февршему,
енглеска грофовија Кент,
свечано је откривена пивска
боца висока 2,54 метра,
пречника 2,17 метара. Боца
је у року од 13 минута напу-
њена до врха и у њу је стало
625,5 литара пива „Кингфи-
шер“.

Пиваре

Најстарија на свету је пи-
вара „Вајхенштефан“ осно-
вана 1040. године у Фрајзин-
гу код немачког града Мин-
хена.

Највећа пиварска организа-
ција на свету је „Анхојзер-Бух
Инкорпорејтид“ у Сент Луису,
америчка држава Мисури, ко-
ја има 13 пивара у Сједиње-
ним Америчким Државама.
Компанија је 1995. продала
10,27 милијарди литара пива
од чега 4,40 милијарди литара
„будвајзера“, најпродаванијег
пива на свету.

Пивара „Корс Бруинг Ком-
пани“ највећа је на свету кон-
центрисана на једном месту
и то у Гоулдену у америчкој
држави Колорадо. У њој је
1995. произведено 2,22 ми-
лијарде литара пива. У истом
месту налази се и највећа на
свету фабрика алуминијум-
ских конзерви (4 милијарде
годишње) па је сарадња иде-
ална.

Приредила:
Бојана Дожић

ЗА РЕКОРДНИХ ПЕТ СЕКУНДИ 1,42 ЛИТРА ПИВА

Највећу боцу на свету направио је „Швепс“ 1994. го-
дине да би обележио 200 година постојања компани-
је. Пластична боца, у коју је усато 2.250 литара лиму-
наде, 1.000 пута је већа од стандардне боце
„швепса“ и њена је савршена копија.

НАЈЈАЧЕ ПИЋЕ НА СВЕТУ БИО ЈЕ ЕСТОНСКИ АЛКОХОЛ ОД 98 ПРОЦЕНАТА ДЕСТИЛОВАН ИЗ КРОМПИРА

Нај, нај из „Гинисове књиге рекорда“ за 1997.

НЕГО СТАР

Када случајно излети из боце приликом отварања шампањца, чеп може да одлети неколико метара. Јуна 1988. професор Хајнрих Медикус покушао је да лансира чеп што је даље могао и постигао је 54,18 метара – више од двоструке дужине тениског терена.

ВИНО

Најраније

Сматра се да је вино прављено још 8000. године пре наше ере, али су најстарији докази о њему нађени у остацима глинене посуде из око

1787. године. Излицитирао ју је 5. децембра 1985. на аукцији куће „Кристи“ у Лондону Американац Кристофер Форбис. На боци су била урезана слова Th J, у ствари иницијали трећег америчког председника Томаса Џеферсона, што је битно подигло цену приликом надметања. Новембра 1986. године чеп, сасушен светлостима рефлектора којима је боца дуго обасјавана, упао је у вино и оно више није било за пиће.

Највиша цена плаћена за само једну чашу вина је 8.600 француских франака (око 8.600 динара) и то за прву чашу „божолеа нуво“ из 1993, направљеног у Бону у Бургундији, познатом винарском крају Француске. Купио ју је Роберт Денби у енглеском пабу „Пиквик“ у самом Бону 18. новембра 1993.

Шампањска кула

Највећи број спратова, успешно напуњених шампањцем од врха надоле, од чаша за шампањац с дугачким ножицама је 47, до висине од 7,85 метара. Кула од 23.642 чаше направљена је у организацији фирме „Мое енд Шандон Шампањ“ у локалу „Сизарс плејсу“ у Лас Вегасу у америчкој држави Невади између 19. и 23. јула 1993.

БЕЗАЛКОХОЛНА ПИЋА

Највеће компаније

„Пепсико ов Перчиз“ из Њујорка продала је 1995. године своје производе за укупно 30,4 милијарде долара док је конкурентска „Компанија Кока-Кола“ из Атланте у

НАЈСКУПЉА БОЦА ВИНА НА СВЕТУ 105.000 ФУНТИ 1985.

ЖЕСТОКА ПИЋА И КОКТЕЛИ

Најскупља жестока пића

Боца вискија „Гленфидич“ стара 50 година продата је на аукцији у корист поштанских службеника у Милану крајем 1992. године за рекордних 99.999.999 италијанских лира једном италијанском пословном човеку који је желео да остане анониман.

Тренутно најскупље жестоко пиће на тржишту је „Спрингбенк Молт виски“ из 1919. године. Једна боца стаје 6.750 фунти стерлинга и продаје се у робној кући „Фортнем енд Мејсн“ у Лондону.

Најмање боце

Најмање боце жестоког пића на тржишту високе су нешто преко пет центиметара и у њих стаје 1,3 милилитра течности. Та течност је шкотски виски „вајт хорс“.

Коктел

Највећи коктел на свету, назван „Морски поветарац Финландија“, имао је 11,102,6 литара и направљен је 5. августа 1994. у Маури центру за забаву у Филаделфији, америчка држава Пенсилванија. Састојао се од вотке „Финландија“, сока од брусница, сока од грејпфрута и леда.

5000. године пре наше ере. Посуда је ископана у Хаџи Фируз Тепеу у Ирану и, на основу резултата испитивања објављених јуна 1996. године, жућкасти трагови талога у њој садрже две битне карактеристике вина. Једна од њих је тартарска или винска киселина којом у природи обилује грожђе.

Најстарије

Најстарија боца вина икада продата на аукцији је боца „Царског токаја“ из 1646. године. Купили су је, по цени од 1.250 швајцарских франака на аукцији куће „Сотби“ у Женеви 16. новембра 1984. Џон Чанкоу из Принстона, америчка држава Њу Џерси, и Џеј Вокер из Риџфилда у америчкој држави Конектикат.

Најскупље

Рекордна сума од 105.000 фунти плаћена је за боцу „Шато лафит“ клареа из

Највећа аукција

Одржана је у кући „Кристи“ у Лондону од 10. до 11. јула 1974. којом приликом је 432.000 боца вина продато за 962.190 фунти.

Најстарији винари

Најстарија фирма шампањца је „Ринар отац и синови“ основана 1729. године.

Најстарија фирма коњака је „Браћа Ожје и ортаци“ из 1643. године.

Лет шампањског чепа

Најдужи лет чепа из непромућане и неподгрејане боце шампањца, с висине од 1,22 метра изнад површине тла, износи 54,18 метара што је више од двоструке дужине тениског игралишта. Рекорд је поставио професор Емеритус Хајнрих Медикус 5. јуна 1988. године у виноградима винаре „Вудбари“ у Њујорку.

Највећа икада одржана дегустација вина организована је 1986. у Сан Франциску када је испијено 9.360 боца. Покровитељ је била локална телевизијска станица KQED која је прву такву дегустацију приредила 1978. Дегустације вина одржавају се готово сваке године, али рекорд из 1986. још није оборен.

Џорџији те исте године имала продају од 18 милијарди долара. Кока-кола се, ипак, продаје убедљиво више од пепси-коле јер су у укупну суму ове друге урачунати и приходи њених ресторана и снек-баров и то у висини од 19,9 милијарди долара. Однос је, значи: 18 милијарди за кока-колу према 10,5 милијарди за пепси-колу.

Најпопуларније безалкохолно пиће

Кока-кола, без конкуренције. Године 1995. у свету је продавано 573 милиона кока-кола дневно.

Највећи милк шејк

Чоколадни милк шејк од 7.400,4 литра направљен је 5. марта 1994. у Нелспруту у Јужној Африци. Приход је отишао удружењу за незбринуту децу.

Највећа боца

У Мелбурну у Аустралији направљена је 17. марта 1994. године пластична боца „швелса“ висока 3,11 метара, обима 3,5 метара.

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Илуструје: Љубомир Милојевић Љубац

Шта је восколеска?

Прочитала сам да се некада у нашим манастирима писало на восколескама, па ме зачима како су оне изгледале.

Љ. КРЊЕТИН

Чачак

Још у Теодосијевом житију Светог Саве помињу се таблице за писање, такозване восколеске, на којима се по нашим манастирима, при којима су биле и једине школе, писало до пре два века. Овај необични прибор за писање биле су заправо танке дашчице пресвучене слојем воска по коме се писало зашиљеним дрвеним штапићем спљоштеним на другом крају како би се том страном исправљале грешке.

Гробље слонова

Занима ме да ли постоје и где се налазе гробља слонова и да ли је тачно да су она добро скривена, па је малом броју људи успело да их нађу.

РАША
Болевац

Мада то многи зоолози поричу, има и оних који мисле да гробља слонова постоје. Тачно је да се у постојбини ових животиња, Азији и Африци, наилазило на остатке више слонова на једном месту; али за зоологе то није баш чврст доказ да се ради о гробљу. Сматрају да

се ради о случајности, односно да је више слонова упало у мочвару или живи песак. Оваква налазишта слоновских остатака, откривена око исушених мочвара, допринела су ширењу легенде о томе да се стари слонови, кад осете да им се ближи смрт, издвајају из крда и одлазе на тајно гробље. Тачно је да слон, када је на самрти, заостаје иза крда, клоне и чека неизбежну судбину. Остале животиње из крда враћају се по њега, прилазе му и покушавају да га подигну и врате у живот. Многи зоолози сматрају да је ово, у ствари, њихов начин опраштања од старог слона који их заувек напушта.

Жако брбљивац

Желим да купим папагаја који уме најбоље да говори, а то је, како сам чуо, жако. Знате ли неке његове особине, како се негује и колико кошта?

КОНСТАНТИН ОДАВИЋ,
Земун

Сиви афрички папагај (*Psittacus erithacus*), или жако, најбољи је и најнадаренији брбљивац у породици папагаја. Његово природно станиште је Африка, Централна и Јужна Америка и Мадагаскар. Препознатљив је по јединственој сивој боји, белој маски и црвеним репним перима.

Жако може да се купи код београдских одгајивача папагаја по цени од 3300 до 4000 динара, а најбоље је узети младог мужјака који се најлакше припитомљава. Ова птица захтева много дружења, не воли да је запостављена, учење говору зна да потраје, али ако сте упорни, он ће вас наградити необичним брбљањем. Његов говор не ограничава се само на понављање кратких реченица или речи, у стању је да понови невероватно дуге и сложене реченице. Брзо научи да пева или звиждуће, као и да изговара неке речи којима га уопште нисте учили, заправо оне које нисте желели да изговара.

Као и све папагаје, овога треба држати у добро осветљеној просторији у којој температура не пада испод 18 степени јер има осетљиве дисајне путеве. Воли да се купа па га најмање једном недељно прскајте млаком водом. Од хране највише воли семенке сунцокрета, зелениш, сушено воће и обичне сирове семенке. Наравно, непосољене.

Лепота је пола здравља

Очајна сам јер ми је кожа местилично, највише на ногама, покривена такозваном гушчијом кожом као и маљама. Посаветујте ме како да се ослободим и једног и другог да бих у купаћем костиму могла да изгледам као моје другарице.

„ИДЕ ЛЕТО”
Смедерево

Дешава се да због недостатка неких витамина дође до поремећаја у исхрани коже када се појављује сува, такозвана гушчија кожа. За овакву кожу добро ће доћи Павловићева маст која може да се купи готово у свакој апотеци. Исто дејство има и било која друга крема с бадемовим уљем или чисто бадемово и АД уље. Крема или уље благо се утрљава у кожу после туширања и масаже рукавицом од грубљихи влакана, а може и сунђером или четком за масажу.

Што се тиче изражених маља, препорука је лекара да се оне бар до осамнаесте године не уклањају јер могу да буду последица неправилне исхране, хормоналног поремаћаја или узимања одређених лекова. Уколико су (а најчешће је то у питању) наследне, ево неколико корисних, и многим познатих, савета:

– да би биле што неприметније, длачице могу да се избеле масажом помоћу неке неутралне креме помешане с благим раствором хидрогена (до 10 процената).

– У одређеним временским размацима можеш да одеш код козметичара на депилацију воском, али само уколико

кожа није преосетљива на овакву врсту уклањања маља.

Додуше, то можеш да обавиш и сама код куће јер се нарочити восак за ту сврху купује у продавницама козметике, а уз восак је приложено и одговарајуће упутство за употребу.

– У многим здравственим станицама врши се и електродепилација којом се длачице трајно отклањају, али ово важи само уколико су длачице на лицу.

Бели црнац

Да ли је могуће да и међу црнцима неко буде беле коже, односно да дође до појаве албинизма?

ЧЕДО ЧАЂЕНОВИЋ
Ужице

Појава недостатка мрког пигмента, меланина, назива се албинизам, а особе са овим недостатком албиноси. Ова појава је уочена и код животиња (бели тигар, жирафа, мишеви, кунићи...).

Боја коже, косе и очију последица је међусобног деловања различитих материја у организму човека, једно су материје које су основа будуће боје, а друго су ензими који на ту основу делују. Ако неко нема једну од ових двеју

материја или је њихов однос поремећен, настаје албинизам. Назив потиче од латинске речи *albus*, што значи бео. Очи албиноса су веома осетљиве на светлост и они због тога учестано трепћу и држе делимично спуштене очне капке. Длачице на телу и коса су им беле боје.

Албинизам се јавља код свих људских раса, па и код црне. Дакле, постоје и црнци албиноси.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Укрштеница: ломак, подлац, Еко, Обар, але, Пт, краставац, тетреб, атови, итријум, кран, рискантно, Ца; Скандинавка с ребусом: сфере, ас, Тел, Лувр, он, тег, Б, пиромани, Таласи реке, Тисе, Рготина, Иберија, санаторијум, тар, трико, асас, кикс; Укрштеница-допуњаљка: ПГП, брк, слонов, котрљан, обртање, век, рез; Слововна клешта: про(да)ја, проја; Скандинавка: шатор, некако, ЕФ, Ним, т, цена, осе, ан, Раша Попов, Американац, Катари-на, етар, ћитаб, тетак, цаке, мерити се, ОТ; Осмосмерка: Сремац; Анаграмни ребус: пиштољашица (штап и шољица); Два криптограма: (лакши): Египат – узима се прво слово назива државе чији је главни град наведен (Етиопија, Гана, Ирска, Португалија, Албанија, Турска); (тежи): Мадрид – узима се прво слово из назива реке на којој леже наведени градови (Морача, Арно, Дунав, Рајна, Ин, Дон). Енигматске стране припрема: ЕД "Борђе Натошевић", Сомбор Уређује Славко Бован Аутори: А. М. Јанковић, М. Милин, Ј. Недић и С. Бован

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2369

YU ISSN 0032-339X

Први број "Политикиног Забавника" изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник

Зефирино Граси

Генерални директор "ПОЛИТИКЕ А. Д."
Хаџи Драган Антић

Издаје и штампа ПОЛИТИКА А. Д.
11000 Београд, Македонска 29

Ликовно графички уредник Душан Глушац
Графички уредник сатрија Горан Војиновић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Слободанка Делибашић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција

Радоје Савић и Зоран Петканић

Секретаријат Зорица Филиповић

Дойисници "ПОЛИТИКЕ" из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибничар (Њујорк), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Боривој Ерделан (Атина)

Редакција "ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"
Македонска 29, 11001 Београд, П. факс 124.
Телефони: секретаријат 3224-471, редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761, претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1, телефон 3220-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу:

1 месец 39,00 дин. 3 месеца 117,00 дин.

6 месеци 234,00 дин.

Претплата на жиро рачун број:

40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку:

"ПОЛИТИКА А. Д." – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
"ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

Полугодишња – возом: 90 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња авионом:
I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM.
IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или противвредност осталих валута

• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД Београд, број: 9359662, у противвредности USD или DEM у корист: "ПОЛИТИКА А. Д." – Београд, левизни рачун број: 70400-07021747 који се води код Комерцијалне банке АД - Београд. Код уплате обавезно навести - "Сврха плаћања" ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ "ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Копију уплате обавезно послати на факс: ++381 11 3228 776 или на адресу:

"ПОЛИТИКА А. Д." 11000 БЕОГРАД,

29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс: ++381 113226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

Ко живи у нади плеше
без музике.

Ц. Б. Шо
енглески драмски писац
(1856–1950)

Сви смо ми у блату,
али неки од нас гледају у
звезде.

Оскар Вајлд
енглески књижевник
(1854–1900)

Прилика чини лопова.
Народна пословица

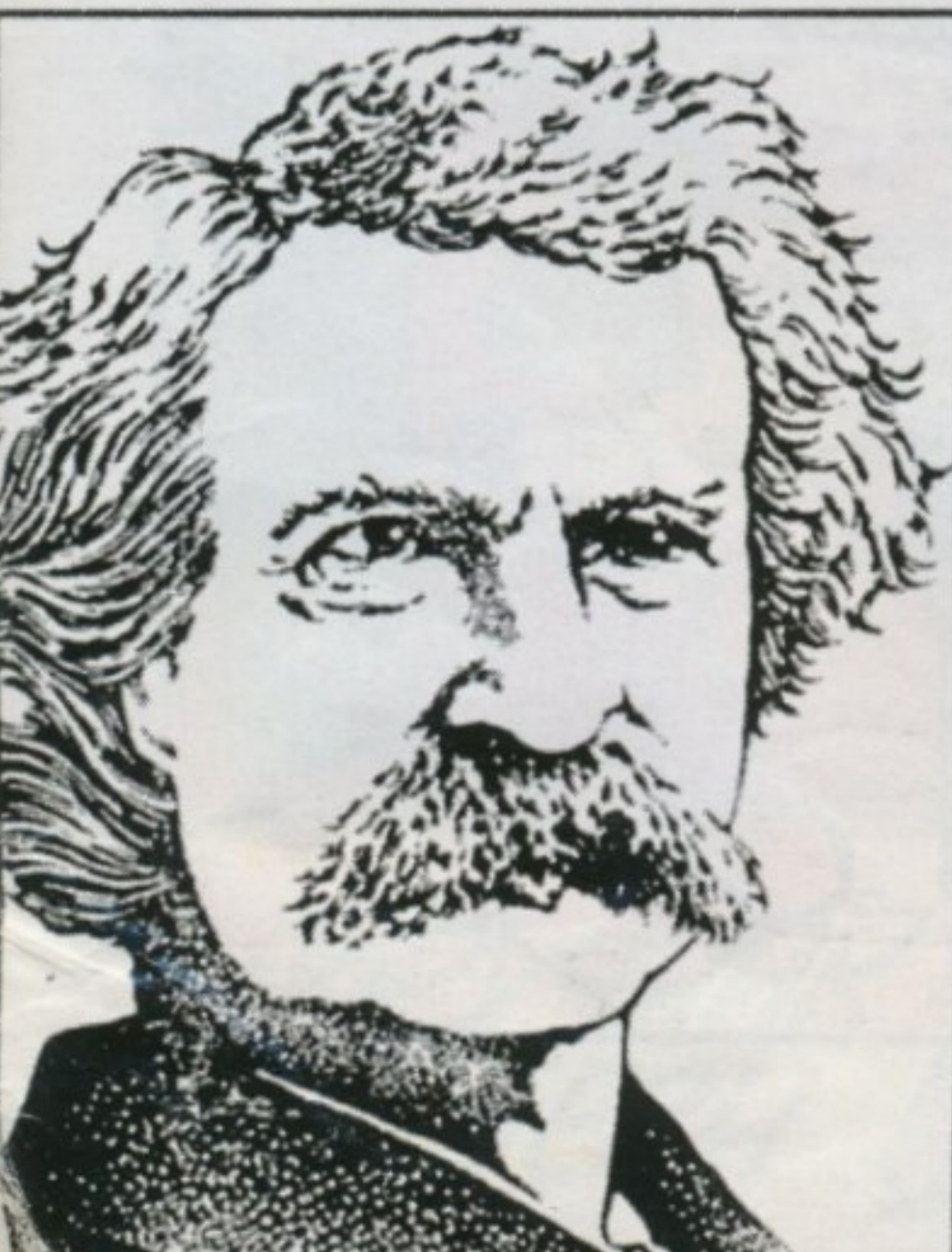
Најтајнија тајна је тајна
тајни.

Марио Бенедети
уругвајски књижевник
(1920)

Вест о мојој смрти је
претерана.

Марк Твен
амерички хумориста
– Твенов
коментар о вести која
се појавила
у једним америчким
новицама
(1835–1910)

РЕКЛИ СУ...

Једна слика вреди ко-
лико и десет хиљада речи.
Бернардо Бертолучи
италијански филмски
редитељ
(1940)

Човек се боји времена –
време се боји пирамида.
Египатска пословица

Језик је одећа мисли.
Семјуел Џонсон
енглески књижевни критичар
и лексикограф
(1709–1784)

Боље је умрети чврсто
стојећи на ногама, него
живети на коленима.
Долорес Ибарури
шпанска политичарка
(1895–1989)

Ради шта хоћеш.
Франсоа Рабле
француски књижевник
и лекар
(око 1494–око 1553)

ПОЛИТИКИН

Као и многи други који
су учили историју и
Наполеон је научио од
грешака из прошлости –
како да направи нове.
Непознати

Живот мора да се
разуме уназад, али мора
да се живи унапред.
Серен Киркегор
дански филозоф
(1813–1855)

Све трагедије се за-
вршавају смрћу;
Све комедије се за-
вршавају венчањем;
Будући исходи и јед-
них и других остављени
су судбини.

Ц. Г. Бајрон
енглески песник
(1788–1821)

Ако човек не нађе
нешто због чега вреди
умрети, он није способан
да живи.

Мартин Лутер Кинг
амерички свештеник и борац
за права Црнаца
(1929–1968)

Ја сам осуђен да
живим слободан.

Жан-Пол Сартр
француски филозоф и
књижевник
(1905–1980)

Што један човек може
да нађе, други може да
изуми.

Артур Конан Дојл
енглески књижевник
(1859–1930)

Човек који ради и коме
никад није досадно,
никад не стари.

Џон Вебстер
енглески песник и
драмски писац
(1580–1625)

Добар композитор не
подражава; он краде.
Игор Стравински
руски композитор
(1882–1981)

ЗАБАВНИК

